

౩౧౪౭౧ వ్ర తి ది న ము వ్ర క టి ౦ వ (బ డు ను.

Vol. 3. } చెన్న పట్టణము 1921 వ సం॥ డిశంబరు నెల 24 తేది శనివారము } No. 220.
నంపుటము. ౮ } దు ర్మ తి నా మ స ౦ వ త్స ర మా ర్గ శి ర మా స బ హు శ ద శ మి ౧౦. } నంచిత. ౨౨౦

“ప్ర శ స్త మై న ఎ న్ గ ల్ బ ధ్ధ”

రైస్ మేషినరి ధరలు

ప్రస్తుతము ఇంకను తగ్గించబడియున్నవి

బ్లాక్ స్టోను నూనెయంత్రములు

ఒక స్థలము నుండి మరియొక స్థలమునకు సులభముగా తీసికొని పోవుటకు వీలగునట్టియు, ఒకేచోట స్థిరముగా కదలకుండ ఆమర్చు నట్టి ఆవిరియంత్రము, బాయిలరులు అతి చౌక ధరలకు దొరక గలవు.

ఫోను నెం 108

నెం 9, నెకండు

తంతివిలాసము, ఎంజిను మ్మదాను

లైనుబీచ్,

మార్షల్ సన్స్ అండు కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

ఇంజినియరులు

కలకత్తా

మదరాసు

బెజవాడ

బొంబాయి

లాహారు

తంజావూరు

అమృతాంజనము

తలనొప్పలకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. ఇతర ఏవిధమైన నొప్పలను కూడ మా అమృతాంజనమును వాడి సంత మాత్రమున నయమగును. నులభ నెల 0-10-0 అణాలు

మోహనీలైలము

సీసా 1-8 0-12-0.

తామరలైలము

కబ్బి 1-8 0-8-0

వండ్ల పొడి

కబ్బి 1-8 0-2-0

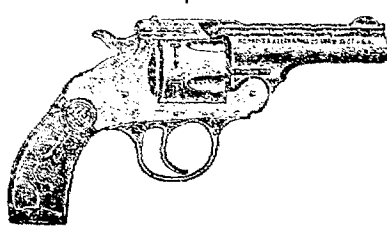
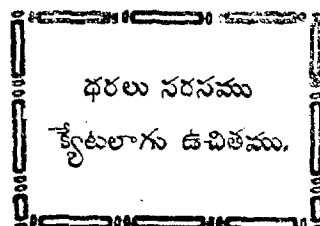
అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మదరాసు.

ఒంటి నొప్పి తోటా తుపాకి ముద్రాపత్రము కం పెనివారితో
కంపెనీ (8088)

నానావిధములగు రివోల్వర్లు. ఆరు లేక ఐదుతోటాలు యె
క్కు-నవి. [స్టాపితము ౧౮౭౩ సం.

౧౮ సెంటరు.

కాశ్మీర-3.5, 3.8, 3.9 అంగుళములతో దొరకును.

చిన్నవి. కేబుల్ గెట్టతో గలిగినవి కూడ దొరకును.

ఈ. వి. రామానుజం శెట్టి అండు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

“కత్తి కట్టలు”

వెదకత్తి గల్లి గజము పొడుగు గలవి. సాగనైనవి. 1-8 రూ 4-8-0. దజను కొనువారికి 1టి ఉచితము పోస్టేజీఖర్చులేక. నలుమువారు అర్జరుతో 2కరూపాయి అదాన్సు పంపవలెను. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండు కో, కట్టర్లు అండ్ లాక్ మేకర్లు etc. వెదకావులం, (గోదావరి జిల్లా) 2. లిగ్రాఫిక్ అడ్డెను: “ఇంద్రప్రస్థ” వెదకావులం.

Awarded First Class Certificates and Gold Medals by the South Indian Ayurvedic Conferences and Exhibitions 1919, 1920 and 1921.

"SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA"

(REGISTERED)

THE WONDERFUL DISCOVERY IN THE MEDICAL WORLD.

For all "Acute" and "Chronic" Diseases.

—PREPARED SCIENTIFICALLY BY AYURVEDA RATNA, PANDIT N. V. SRIRAMA CHARLU, PH. D. Sc.—

(Sole Proprietor and Senior Physician of the Madras Ayurvedic Pharmacy.)

This unparalleled and Ancient medicine is prepared in exact accordance with Ayurvedic and Western Modern Principles carefully tested and standardised by expert analysis and found to be an unrivalled Elixir for the general prolongation of life, and particularly a guaranteed remedy for nervous Debility, Skin Eruptions, Eczema, Vertigo, Loss of Nerve Power, Vigour, Memory and Appetite, Depression of Spirits, constant Mental Misgivings, want of spirit and energy, Melancholia Rheumatism, Gout, Paralysis, Insanity, Hysteria, Dropsy, Diabetes, Piles, Asthma, Consumption, Dyspepsia, all sorts of urethral discharges, Acute or Chronic, Irregular menses of all kinds and all men and women's ailments, etc. This is the only safe and reliable remedy for all diseases resulting from youthful indiscretions and loss of Vitality. It imparts New Life and Energy by increasing and purifying the blood. It contains such valuable ingredients as Siddha Makaradhwaja, Mukta, Suvarna, Loha and vegetable Drugs. This can be taken also as a Tonic by every one of either sex without any restrictions of Diet, Season or Climate. Complete Directions are sent with Phial. One Phial of 60 pills (for a complete cure), Price Rs. 10 (Ten) only. V. P. Extra.

Apply to:—Ayurvedic Ratna Pandit N. V. Srirama Charlu, Ph. D. Sc.

Telegraphic Address:—"KALPAM" MADRAS.

THE MADRAS AYURVEDIC PHARMACY,
Post Box No. 151, Madras.

త్రివేద లేవారము

త్రివేద లేవారము: చిన్న పిల్లలకు ముసలివారికి
నుఖముగా విరచనము చేసెను.

త్రివేద లేవారము: మూలవ్యాధులను వోగొట్టును.

త్రివేద లేవారము: ప్రతివేదలలోను బుచ్చుకొనిన
నుఖము చేసెను.

త్రివేద లేవారము విరచనము ధనులలో కల్ప మంచి
దని చిరకాలానుభవము కల్పమనునట్లు
చెప్పబడినది. అక్షిరభోజనము, వేళ్ల
తక్కిన భోజనములకు బాగా తగ్గినది కాక
పేగులలో ఉండి, కడుపుబాగు, అన్నము
ఇష్టములేకపోవుట, అక్షిర మొదలగు నుదా
ములుగలిగి ఉన్నపుడు త్రివేద లేవారము
బుచ్చుకొనిన పిల్లలకు విరచనము అగు
నట్లు చేసి లేవారము చేసెను.

10 తులముల కి రూ 1-0-0

40 ,, ,, కల రూ 3-0-0

కామరూపిణి ఉచితముగా పంపింపబడును.

డాక్టరు ఆచార్యుల సమక్షమున

లి. పి. ఎ. వి. సి. ఎ.

మేనేజింగు డైరెక్టరు

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (ప్రైవేట్)

19, నాగార్జున రోడ్డు

మాంటింగోడ్ - చంద్రావతి.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

ఈ ఆయుర్వేద గ్రంథములో జర్మనీ గారడీ, యోగవృక్ష
హస్తానుసారము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంద్రజాలము,
ధూత బైద్యము, యోగవృక్షము, అమెరికావారి చిట్టచేత రిమా
దాలో విచిత్ర వివేచనబద్ధము గలవు. ఇంకేగాక మనుష్యుని
హయముచేయుట, మామిడిచెట్టును ప్రక్షిప్తించుట, జీవముతో
సమాధియగుట, కరీనము లేని తలరాముచేత మాటలాడించుట,
భూమిపై నగజమువలెను గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా
నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకములు అన్నవి. ఈ గ్రంథ
మును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని న్యాయంబు
యిచ్చుచున్నాము. దీనివల రూ 4-0-0 లు. (2118-688)

సి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, ఒంగోలు. (గుంటూరుజిల్లా).

వసిద్ధ

వైద్యగ్రంథములు.

అంగ్లేయ వైద్యచింతామణి రూ 4

అంగ్లేయాషధగుణాదీపిక రూ 3

అంగ్లేయాషధయోగము రూ 1

శ్రీ గాంధీ సహాయము ఆరోగ్యదర్శిని ఆ 12

నేతు బ్రదర్స్, మైలాపూరు, మద్రాసు.

జాతకరత్నము

జన్మరత్నము, పుట్టినతేదీ శక మున్నగునవి లేకయే
సంవత్సర ఫలితములను శాస్త్రజ్ఞులు రీడింగుతో సహా యెన్ని
సంవత్సరములైనను జ్యోతిషుని సహాయము అక్కరలేకయే
తమంతట తాము వ్రాసికొనగలరు. ధనము, సంతానము మున్నగు
వ్యాధికభావములతో మీరీ బాధకములను మీరే వ్రాసికొన
గలరు. ఇది యింటిజ్యోతిషుడు. దీనివల రూ 2 మాత్రము.

గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,

ఖికింగోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

ఆరోగ్యమార్గము

శ్రీ గాంధీ సహాయ ప్రణీతము

ఈ గ్రంథము అచ్చు పూర్తి గానున్నది. దీనివలెను కొ
న్ని వందలు దరఖాస్తులు వచ్చినవి. అవన్నియు రిజిస్టరీ చేయబడి
నవి. అచ్చు, వైద్యుని పూర్తియగుటతోడనే గ్రంథములు
వి. పి. గా ఆయా చిరునామాదారులకు పంపబడును. అవివార్య
ములగు కారణములచేత ప్రచురము కొంచెము ఆలస్యమైనందుకు
మన్నింప వలెదగును. గ్రంథము ఖరీదు యిదివరకు 8 అణాలు అని
ప్రచురింపబడినది కాని, ప్రజలకు గ్రంథముయెడల గల ఆదరణ
మును బట్టి అది యెక్కువ వ్యాప్తము గావలెనని కుతూహలము
గలిగి, అందుచేత గ్రంథము 6 అణాలకే యివ్వబడును.

గూడూరి రామచంద్రరావు

నేపక సంఘము, గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా.

ఆరోగ్యములకు

ఒక మార్గము

219

తక్షణమే మీరు

ఒకరూపాయి మాత్రము ఖర్చుచేసి

ఆతంకని గ్రహమాత్రము

నేనింది-
చాటు

జాబితలు వ్రాయవారికి ఉచితము.

త్వరకుడు!

వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,

ఆతంకని గ్రహయానధాలయము, బ్రాహ్మ్య, 26 వదరాను.

మలయ చందనము

గనేరియా

అను నెగరోగమునకు మరలము
వర్షములేదు. పిడికారితో కనిలేదు
ఎలుపు, లేలుపు, వచ్చు, అను మూడు
విధముల నెగరోగమును మూడు పూ
టలలో మాన్పెను. స్త్రీలకును
వ్యాధులకు కూడ ఇది రాజధాను.

దర్శి 1-కి కల 2-4-0

1 చందిరి (మలయచందనమున కనుసానము) పొన్న 8-0-0

శ్రీ పాపచారి పంచాంగము

దుందుభి సంవత్సర పంచాంగము అచ్చులో నున్నది.

మా పంచాంగముయొక్క ఘటన అందఱు నెరిగినదే.

ప్రతి 1-కి 0-2-8; నాలుగుప్రతులకు తక్కువ పీ. పి. చేయను.

ఒకటి కావలయువారు 0-4-0 పోస్టుచీట్లు పంపవలెను.

12 ప్రతులకు ఒకప్రతి ఉచితము. త్వరపడకున్న వారికవు.

గంధర్వఫార్మసీ, రాయవరం, (గోదావరి)

ఓటో మోపాని

2838

మీరు బతుకుటయే వచ్చినవరకు చాలా బలవంతముగా నైనను పెండింగు నిందులు
యములలో నైనను ఈ ఆక్రమణ యవయోగించిన మంచి రోజుపువ్వులకు వాసనను యిచ్చి మనకుకు
ఈ సమాఖ్యను కంటి నిచ్చును.

రోబినియా తైలము

వేసవికాలములో ఉపయోగించుట గచ్చిన శీత్రములకు చలువయు సౌందర్యమును యిచ్చును.
అనేక స్త్రీలు ఉపయోగించుచున్నారు. ప్రపంచమున ఈ తైలమును ప్రతి కుటుంబములోను ఆవశ్యకము.
ఎల్లవోట్లను నిశ్చయించుచును.

ఓటో మోపాని ధర బుడ్డి 1-కి రూ 2, 1, 0-12-0, 0 8-

రోబినియా తైలముధర బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0

Shyam & Co., Bander st, Madras, పి. మాం కంపెనీ, 6 బందరుపేట. మదరాసు

మిక్కిలి పుష్ట శక్తియు యిండియా జేతనునందు మెదడునకు చుంక గలుగుట
మనుష్యాంధ్రులకు వదలుటకును భావశక్తి నెచ్చుటకును తలకెండుకలు మెదడు
ముగ నిగనిగలాడుచుండుటకును శ్రుతిశ్రుతియును పురిపురుషుడును ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రిజిస్టర్)

తలకెండుకలు సూతన సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా కెంచుటకు
తగిన శక్తి తలకెండుకలు కలుపు. చుంకును పోగొట్టును. శిరోజములకు వట్టు
కంటి పుల్లదనము నిచ్చును. మెదడునకు చాలవల్లదనమును కలిగించును. దని కెండు
కుటుంబ కండ్లకు కలుగు ముత్యమును పోగొట్టి సూతన కాంఠిని కలిగించును

కామినియా ఆయిలు తలకెండు అన్నిటిలోను శ్రేష్టమైనది. స్త్రీలకును పురుషు
లకును, పెద్దవారికి మహోత్కారము మొనరిం చినది.

కేవల దీని సహాయముగించుచుండు.

తల 2-కి బుడ్డి 1-0-0 ని. పి. చూర్తి 0-8-0 అణాలు.
మానులు 2-10-0 ని. పి. చూర్తి 0-12-0 అణాలు.
సోల్ పిట్టలు. ని. పి. మడిమూర్తి కమిమను బుడ్డి 0-2-0 శ్రేష్టము.

ఆంగ్లేయిండియాను ద్రగ్ లందు కెమికలు కంపెనీ,
125 బామ్బాయ్, బాంబాయి.

D 125 W 100.

గొప్పతగ్గుధరల అమృతము

నేటిదినము కొనదలచినది రేపటివరకు ఆపకుడు.
ఏలననగా? సమయ మెరిగి పనిచేసిన నిత్యకృత్యములలో
తప్పక అదృష్టము గలుగును. ఎచ్చట?

కాశీ, కంచి, బెంగళూరు, కొర్నాడు, మరియితరజాగాలలోనుండి వట్టు, నూలు
జవిళీరకములు అంకడి ఈ దిగువ దొక్కటియే యని తెలుసుకొనవలెను.

ది బొంబాయి స్వదేశి స్టోర్స్ కాశీ, బెంగళూరు, సేలం జవిళీమందిరము,
40, 41, 42 రత్న బజారురోడ్డు, బార్లీ బాగు, మద్రాసు.

స్వ రాజ్య గ్రంథములు

నూతన ప్రచురణములు

- (1) చిత్రరంజనదాసు జీవితము 0-4-0
ప్రస్తుతము కారాగృహమున నుండునది కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని జీవితము రమణీయముగ వ్రాయబడినది.
- (2) లాలా లజపతిరాయి జీవితము 0-6-0
(అచ్చులో నున్నది.) మీ అర్హతను వెంటనే పంపుడు.
- (3) మహమ్మదాలీ జీవితము (అచ్చులో నున్నది) 0-6-0
- (4) భారతవిజ్ఞానరహస్యము 0-8-0
వాక్యసంగతి గ్రంథమునుండి ఆంధ్రీకరణము. భారతీయుల వైధనము, మహాత్మ్యము, ఆధ్యాత్మికశక్తి,
నిరుపమానవిజ్ఞానము వాక్యసంగతి అద్భుతముగ వర్ణింపబడినది.
- (5) ఆరోగ్యసాధనము మహాత్మ్య గాంధీ విరచితము 0-8-0

ఇండియా ఏజన్సీ బీరో, ట్రిప్లికేను, మద్రాసు.

ఆంధ్రప్రచారిణీ గ్రంథనిలయము, రాజమహేంద్రవరము

నవలలు పుణ్యచరిత్రములు నవనాథరత్నము లగు పురాణములు నవలలు
ముచ్చటైన బొమ్మలతో ముద్దలాలకు క్యాబినెట్‌లతో 250 పుటలకు దక్కువగాకుండ 2 మాసముల కొక
సారి వెలువడును. పుస్తకము వెల పోస్టేజికాక చందాదారులకు రు 1-0-0 మాత్రమే. చందాదారు లగువారు ప్రవేశ
రుసుము 0-8-0 లు ముందుగాఁ బంపవలెను. ఇదివరకు 80 గ్రంథములు ప్రకటింపబడినవి.

సిద్ధముగ నున్న డిక్షెన్రీపు నవలలు			
1 మాయాది	రు 1-8-0	6 ప్రతిజ్ఞాపాలనము	1-8-0
2 మనోరమ	1-8-0	7 నీలాంబరి	1-8-0
3 మాయావిది	0-12-0	8 లక్ష్మీరామాయణము	0-12-0
4 మరకతమంజూష	1-5-0	9 మాధవసేనుడు	0-8-0
5 వరమరసాశ్రయము	1-8-0		

చందాదారులగు వారలకు రు 10-18-0 గ్రంథములు పోస్టేజికాక రు 1-8-0 లకే వచ్చును.

ఆద్యక్షుడు.

ఏకమూలీకావ్రయోగమునునట్లు - సర్వరోగములకును

వైద్యుల సహాయము లేకనే ఆరోగ్య మొనగడి

“దేవామృతరసము”

(3212)

ఇయ్యది సిద్ధులచే నుపకరింపబడి వనమాలికలచేత నూతనముగ తయారుచేసి వేసవేలంగా విక్రయమగుచున్నది. ఏదిగ
మైన పథ్యములేక మనుష్యులకు వచ్చెడు సకలరోగములను బాగుచేసి అనేకయోగ్యతాపత్రికలను బడసేయున్నది. ఉపయో
గించెడి విధానమును బుడ్డి వెంట పంపబడును. ఆర అవుకను బుడ్డి ౧ కి రు ౨. కాలు అవుకనుబుడ్డి రూ ౧ మాత్రమే.
వి. పి. చార్లీ ప్రత్యేకము. కలయ బారలు

దేవామృతరసము కంపెనీ,

(ప్రాప్తైటరు: ములుగుట నరసింహాచార్యులు గారు, కరూరు, ఎస్. వి. ఆర్. తిరుచినాపల్లి జిల్లా.

వర్తకులకు ఫ్యాక్టోరీ దారులకు విజ్ఞప్తి.
నంవత్సరాంతమగుచున్నది.

అక్కంటుబుక్కులు.

లెడ్జర్లు.

చిత్రాఆపరాలు.

రబ్బరుస్టాంపులు.

వగైరాలు సరసమైనధరలకు అతిశీఘ్రముగ తయారుచేసి యివ్వబడును.

ఆర్డరు ఇవ్వండి

ఆర్డరు ఇవ్వండి

వాణీ ప్రెస్, ప్రింటర్స్, బైండర్స్. Etc., బెజవాడ.

బాబులు

నర్సాపురం తాలూకా గ్రామపాలకుల కొక మనవి

అయ్య:— వేళవేళకులు బహుశక్తియుగానున్నవి. ప్రజ
లు తమతాద్యతలు గుర్తెరుగుచున్నారు. భారతీయులకు అసహ
యోద్యమము కరణ్యముగా నిర్ణయింపబడినది. గ్రామపాలకులును
భారతీయులేయని నమ్ముడు. మన సహాయముతో మనల నణగ
ద్రోక్కుచున్నాడు. మన గౌరవములు మంటగలుపుచున్నారు.
ఇంకను మనము ప్రభుత్వమునకు సహాయము చేయుట ఆత్మహత్య
మామ చేసుకొనుటయని గ్రామపాలకులు దౌర్జన్యం తీర్చుకొని
యొన్నాడు. గ్రామపాలకుల సేవలకు తమకర్తవ్యమును నిర్ణయించు
కొనుచుండగా నర్సాపురం తాలూకా గ్రామపాలకులుమాత్రము
శ్రీశ్రీమంట పాటిగానుగాన వెంటనే ఓకవో సమావేశమై తమ
కర్తవ్యమును సభాముఖమున వెల్లడిచేయ కొరుచున్నారు.

(ఒకరు)

ప్రభుత్వమువారు దరావతు సొమ్ము

వాపసుచేయుట

అధికారుల బలవంతముచేత మొట్టమొదట పొడిసకల్లుగు
కాణములు యిజారాదారులు చాలమంది తమకు రైతులు తాల్గో
యకుండుటచేతను, త్రాగువారు త్రాగుకుండునట్లు కట్టుబాట్లు
చేసుకొని యుండుటచేతను తమ సేవను దుకాణములను రద్దు
చేయవలసినదనియు తమ భరావతుసొమ్ము తిరిగి వాపసుచేయ
వలసినదనియు, అట్టిలు పెట్టుకొనియుండుటయు, అట్టి అట్టిలను
అధికారులు కాణము చెప్పక నికాకరించి బలముగా యిజా
రాదార్ల దగ్గరనుండి డిమెండ్‌నుగాడి కిక్కిలు వనూలుచేయుచుండు
టయు, యెల్లరకు తెలిసినవిషయమే. ఇందునగూర్చి 15-12-71
తేదీన మహారాష్ట్ర కానసభలో సి. వి. వెంకటరమణ అయ్యం
గారు “కల్లుసాపులసొమ్ము తిరిగియిప్పించవలసినదని ప్రార్థన లేమ
యినవచ్చినవా? ఎన్ని? ఎంతమొత్తముల కొరకు? యేమిజరిగినది?
అని ప్రశ్నించగా ప్రభుత్వపక్షమున బల్లారి, అనంతపురం కర్నూలు
జిల్లాలో రు 108871 తిరిగి ఇచ్చివేయడ మయిన దనియు, గుం
టూరు చిత్తూరుజిల్లాలలో సొమ్ము తిరిగియిచ్చివేయుటకు దరకా
స్తులు విచారణలో యొన్నవియు, ప్రత్యుత్తరము వచ్చింది. ఇతర
జిల్లాలలో సీటి యిట్లుండగా కృష్ణాజిల్లాలో అధికారులు కల్లు
దుకాణదారుల నిట్లు నిర్బంధించుట చాలా తోచనీయము. మా
దివితాలూకాలో కూడ చాలమంది యిజారాదార్లు తమపాటు
వదులుకొని సొమ్ము వాపసు చేయవలసినదని అట్టిలు యిచ్చుకొని
యొన్నారు. కొండడ యావివయములో కృష్ణాకలెక్టరుకు సీవిలు
నోటీసు కూడా యిచ్చుకొని యొన్నారు. అట్టి దుకాణదారుల
అట్టిలకు ప్రత్యుత్తర మైన తేదు.

ఒక విలేఖరి.

నిర్బంధములనలన యుద్యమ మంతరించునా?

సహాయ నికాకరణోద్యమము శీఘ్రము నాటినదిమొదలు
ప్రభుత్వమువారి కేవిధమైన కఠినిక లేక, యిప్పుడా యుద్యమ
వృక్షముయొక్క మూలములు వేళవం దెల్ల బాగుగా పాటు
కొని ప్రభుత్వమునకు శీఘ్రముండుటచే ప్రభుత్వమువారు
నిర్బంధముల నెక్కువగా నుపయోగించుచున్నారు. మూడు
మాసములనుండి నిర్బంధములసంఖ్య దినదినాభివృద్ధి యగుచు
న్నది. నాయకులుగూడ యొకతరర్థాత్ నొకరు బంధింపబడు
చున్నారు. దీనివలన యుద్యమ మంతరించునని గాబోలు ప్రభు
త్వము వారి యభిప్రాయము. ఇట్టి నిర్బంధములవలన యుద్య
మము మరింత దృఢపడి బాగుగ వ్యాపించునేగాని యెన్నటి
కంతరింప జాలదు.

వెనుక తిలక్ సహాయుని కశేబరము మంచి గంభీర
తరువుల బొంబాయియందు దహింపబడు సమయమున లాలా
లజపతికాయ వంశాబునుండి యటకే చితిదగ్గర వేలకొలది
జనుల కుపస్యసించుచు లోకమాన్యని శరీరముమాత్రమే మన
లను వీడిపోయెననియు, యా మహామహాని తేజస్సంతయు
మన దేశము లండరిలోను ప్రవేశించెననియు,
తెప్పియున్నారు. అదిలగాయతీతము జూందిని విడచి మఱియొక
బొంబే కలెక్టరు ఆటలనే ఆ మహాతేజస్సు వారివారి శక్తుల
ను బట్టి ప్రతి ప్రాంతపునియుండును ప్రవేశించి, యాలోకమాన్య
దేశ్వరాజ్యముకొరకై పరితపించెనో యట్టి స్వరాజ్యవాంఛ
లు ప్రతివాని హృదయమునందును కలుగవేసినది. ఆ మహాతేజ
స్సు గాంధీమహాత్మునియెడల వెద్దదిగాను, తక్కినవారియెడల
వారికి తగినట్లు వారలలోఁ బ్రవేశించి స్వరాజ్యముకొరకై పా
టుబడజేయుచున్నది. ఇప్పుడట్లు స్వరాజ్యముకొరకై పాటు

జనువాళల బంధించుట వారి కరీములను బంధించుటయేగాని వారి తేజస్సును బంధించుటగాదు. వారి కరీములను బంధించిన కొలదియు, యట్టివారల తేజస్సుగూడ తక్కిన ప్రజల తేజస్సులతో నైశ్చల్యమై యునుమనించిన స్వరాజ్యవాంఛ చేకూరజేయును. ఎంత గొప్ప వాయకుని నిష్పందించిన నంత గొప్ప తేజస్సు ప్రజల మనస్సులలో తేరి యుత్సాహము నంత యెక్కువగా వృద్ధిచేయునుగాని తేజస్సును చావు లేకుండుటచే నిర్బంధము లేకున్నచేత కొలదియు ప్రజల తేజస్సులు కూడ వృద్ధియగుచు స్వరాజ్యాంధోళనమును ను రిం త యెక్కువ చేయునేగాని యుద్యమము నంతరింపజేయజాలవు. ప్రజలను ఖైదుచేసినను వధించినను గూడ యుద్యమ మంతరింపజాలదు. కావున ప్రభుత్వమువారు స్వరాజ్యాంధోళకుల నిర్బంధించుట యుద్యమమును బలపరుపుటయే యనిగ్రహించి, ప్రజాభీష్టమును నెరవేర్చుటయను, ఇదియే యుద్యమము నంతరింపజేయుటకు మార్గము.

శ్రీ పాద జోగిసోమయాజులు.

సన్నివృత్తములు

రాటుమై గన్ననిదారమెట్లువచ్చును? ఇదిగోకు సన్నని విదేశవస్త్రములను ధరించు నలవాటుపడిన శ్రీ పురుషులలో ముఖ్యముగ పట్టువాసముల నాగరికత కలవాటుపడిన వారలలో చాలమంది సన్నని స్వదేశవస్త్రములకై వెతుకులాడుచున్నారు. ఎవరైనను సన్ననివస్త్రము లిచ్చిన ఎంతవెలకైనను కొనెదరేగానికొత్త త్రివిషయములలో శ్రద్ధవహించినట్లు తోచదు. సన్నని నాణాకైన వస్త్రనిర్మాణమునకు సన్నని, వడిగలదార మవసరము. సన్ననిదారము తీయుటకు రాటుమవకుమారు ముఖ్యముగ నీక్రింది విషయములను గమనింపగోరెదను.

మునుగుండు కాయపగిలి పండిన ప్రత్తిని ఆనగా మొదటి కోతప్రత్తిని సంపాదించుకొని వానిని ఎండలో బాగుగా నెండించి కర్రతో శుభ్రముగ కొట్టకలెను. మంచముమీద ఎండ లేట్టుట శర్వోత్తము. అటుగానిచో నేలనుపరిశుభ్రపరచవలెను. ఇట్లుకొట్టుటవలన ప్రత్తిలో అదిగరకు నుండునట్టి ఆకుతుక్కుమున్ను మొదలగునవిపోయి పశుశుభ్రపడును. పిమ్మట దానిని ప్రత్తి రాటుములచే పట్టించవలెను. ఇట్లుపట్టించుటవలన గింజలొకవైపు నకును దూది ఒకవైపునకును పడిపోవును. ఇట్లు మొదటి కోత ప్రత్తివలన చేరుచేయబడిన గింజలు పోతరముగాను, చమురుగలిగి యుండుటచే లిత్తమునకు మిక్కిలి అనుకూలించియుండును. ఇట్లు రాటుములమీద ఒక శ్రీ సామాన్యముగ దినమునకు 4 ఏకైల ప్రత్తిని పట్టును. ఏ ఏ కి రు ౦-౧-౬ చొప్పున ఇచ్చుట గలదు. ఇట్లు పట్టిన దూదిని జాగ్రత్త చేసికొని అనవసరము వచ్చినప్పుడు మరల నెండబెట్టి ఏకించుకొని ఏకులుచుట్టుకొనెదరు. వాని గాలిదుమ్ము తగులబోట ఒకబుట్టలో నుంచి దానివై బరువు పెట్టియుంచినయెడల ఎన్ని సంవత్సరములైనను ఈ యేకులను పయోగించుకొనవచ్చును. ఇట్లు సిద్ధముచేయబడిన దూదివలన చుట్టిన ఏకులనుండి ఎంతసన్నదాగిమైనను తీయవచ్చును. యంత్రముమీదపట్టిన దూదిలో ఆకుతుక్కు, గింజ చితుకుటవలన గలిగినపక్క, ఉండుకుటవలన ఆదూదిని ఎంత బాగుగా ఏకించి నను సన్నదారము పక్కలేనిదారము సదాబయిన దారము రాజాలదు. ఈ సంగతినీ అనుభవపూర్వకముగా గ్రహించి మేము చాల కాలమునుండి ప్రత్తిగిలకలములముగా తీయబడినదూది నే వాడుచున్నాము. అందువలన మాకు సన్ననిదారము విరివిగా లభ్యమవుచున్నది. సన్నని వస్త్రములను గూడ ఉత్పత్తి చేయ గలుగుచున్నాము. మా ప్రాంతముల ఉపయోగించుచున్న రాటుములలో చాలమందికి మేము పట్టినదూదియే సప్తయిచ్చేయ చున్నాము. చాలమందికి స్వంతముగ ప్రత్తిరాటుములను గలవు. ఇట్టి దూదిని తామె స్వయముగా ఏకుకొను కారణ లక్షకులు కలరు. పల్లెపాడునత్యాగహాశ్రమవాసులైన హనుమంతరావు గారి ధర్మపత్నిగారు మాగ్రామము వచ్చి ప్రత్తిపట్టుట, ఏకుట, ఏకుల చుట్టుట నేర్చుకొని వెళ్లిరి. ఈ పద్ధతివలన చాలసన్ననిదారము తీయవచ్చు ననిరి. కేళదేశ భావ డిపార్టుమెంటు కార్యదర్శి గారు వైస్ ప్రాసెస్ ప్రకారము మేముచేయుటను చూచి ఈపద్ధతిని మిగుల జ్ఞాపించివారు.

ప్రత్తిని దూదిగా పట్టుటయు స్వచ్ఛముగ ఏకుటయు చక్కగా ఏకుల చుట్టుటయు ఒక్కచేతగా జరిగినప్పుడు ఎట్టి ప్రశస్తమైనదారము వచ్చునో చెప్పవలెనా? ఇందువలన ఎంత కూలి మీకు కలిగినవచ్చునో ఎంతచాకగా మీకు వస్త్రము వచ్చునో ఎంత నాణాకుగా నుండునో చేసిచూచిన మీకే తెలియగలదు. ప్రత్తినిర్మాణము మిక్కిలి సులభము, వెల స్వల్పము; ఉపయోగ మవిలేము గాన నీపద్ధతిని వాడుకలోనికి తేగోరదను.

“భో. ప.”

తుని స్వదేశీబట్టలలో దగా

విదేశవస్త్ర బహిష్కారము గాంచి రాటుముల మీద తీయబడిన శుద్ధస్వదేశీ నూలుతో నేసిన వస్త్రములను ధరించుదని మహాత్ముడనేక విధములబెల్లుచుండెను. సంవత్సరమునకు వస్త్రములవలన ఆరువదికొట్ల రూపాయలు ప్రవాహము ఇండియానుండి ఇంగ్లాండునకు ప్రవహించుచున్నదనియు ఆ ప్రవాహమునకు గట్టుకట్టు యత్నించిగాదా యిటుల మనల ప్రేరేపించినది? మహాత్ముడు యెంతచెప్పినను కొందరు కేవల భవపితాచా శేఖరై అనహామోద్యమమునకు అంతరాములు కలిగించుచున్నారు. మహాత్ముడు రాటుములమీద తీయబడిన నూలుతో బట్టలునేయు డనియు అట్టలు ధరించుదనియు చెప్పినా లేక 11 నెంబరు గడియారంమార్కు సీమనూలుకు యెర్రబురదంగు వేసి బట్టలునేయుదనియు అట్టలుధరించుదనియు బోధించెనా? దేశసేవజేయు తున్న కలమేగాని తిరిగి దేశద్రోహము చేయుట భాషమేనా? యందు ప్రథములు నేత్రగాంధు ద్వితీయులు బట్టల రక్షకులు. ప్రథములకు నేతగాంధు జేయు దేశద్రోహ మేదియో విన్నవించు చున్నాడను. విదేశవస్త్ర సంపర్కము వలదని మహాత్ముడెన్ని విధముల బోధించినను వినక వివిధరకముల నూళ్ల వలనను వస్త్రములవలనను ఇంగ్లాండునకుబోవు ధన ప్రవాహమును ఒక 11 నెంబరు గడియారంమార్కు నూలువలననే ప్రవహింపజేయుచుంటిరి. యీ కారణమున విదేశీయులకు కొంతసౌలభ్యమునకేల మన యొకమత్యమును గాంచి ముఖ పద్మములయందు మందహాసముకూడ అంతురంభించుచున్నది. మన నేతగాంధు స్వదేశీ నూలు రాటుములమీదతీసి తయారుజేయక పోయినను 11 నెంబరు గడియారంమార్కు సీమనూలును శుద్ధస్వదేశీ నూలువలె తయారుజేయు యంత్రమొకటి అతిసులభముగా నేర్చుకొనిరి. అదేమన 11 నెంబరు గడియారంమార్కు సీమనూలు తీసుకు వచ్చి దానికి తగుపాటి యెర్రబురదంగువేసి యెర్రత్రైతో తీయబడిన శుద్ధస్వదేశీ నూలువస్త్రములని కమ్మించి దేశీయ సోదరులకు విక్రయించు చున్నారు. ఈ దారుణ కృత్యమువలదని నిరకరణవారు లెవరైన చెప్పిన యెడల వారివై మండిపడి మాకు చాలినంత శుద్ధస్వదేశీ నూలువోరుక లేదనియు యాగడియారం మార్కు నూలుతో నేసిన వస్త్రములను ధరించుటకు మహాత్ముడంగీరంచెననియు మీరే మేము బ్రతుకుట యిష్టము లేక యిట్లు వానాఅల్లి జేయుచుండుదనియు మేము యీనూలుతోతప్ప శుద్ధస్వదేశీ నూలుతో వస్త్రముల నేయవనియు మీ ఇష్టమున్న కొనుదెనియు లేనిచో మానివేయు డనియు అనేక ప్రకారముల వానిని నిందింపజొత్తురు. మనభూమ్యులకు విదేశవస్త్ర సంపర్కము లేనపుడు యెట్లు వస్త్రముల నిర్మించికో యిటువైసి సీమనూలు దొరకనపుడు యెట్లు వస్త్రములను నిర్మించుటకు మన నేతగాంధు మనస్సుగండు సంతోషించుకొనికో ఆ ప్రకారమే యిప్పుడును ధనమే పాపముగా నెంచక మహాత్మునియాజ్ఞ జరిపాపహించి సీమనూలు విషప్రాయముగా భావించి శుద్ధస్వదేశీనూలుతోనే వస్త్రములను నిర్మించి దేశ భక్తులై వర్తించినయెడల మన భారతమాతను దుఃఖసాగరము నుండి దరిజేక్కినవారగుదురు. 50 అంగుళముల వెడల్పు 7 గజముల పొడవుగలిగి 11 నెంబరు గడియారంమార్కు సీమనూలుతో నేసినచాపు 1 కి అయిదురూపాయల మూల్యము ఏర్పరచి బట్టల రక్షకులు పంపుచున్నారు. స్వదేశీబట్టలు కొనుటయు ధరించుటయు యంతకుముందు యెరుగని పట్టణవాస్తవ్యులు నిజముగా స్వదేశీబట్టలేయనియు వాటివిలువ యంతపుండునేమో యనియు భ్రమించి ఆ బొంగోపాలము కొని ధరించుచున్నారు. స్వదేశీవస్త్రములని మీకు బంపుబట్టలు పరీక్ష చేయుడు. యెర్ర రంగుగాంచి స్వదేశీవస్త్రములని భ్రమింపకుడు. మీకు వర్తకులు నేయుమూల్యముకూడా కొంత వీక్షింపుడు. 11 నెంబరు గడియారంమార్కు సీమనూలు పెట్ట 1 కి ధర రు 9-0-0 లు. ఆ పెట్టెనూలు 50 అంగుళముల వెడల్పు 7 గజముల పొడవుగల పంచెలచాపులు నాలుగవుమన్నవి. ఆనాలుగుచాపులు మీకు వర్తకులు రు 20-0-0 లకు పంపుచున్నారు. ఆనాలుగు చాపులు ఒక నేతగాంధు రెండుదినములలో నేయుచున్నాడు. ఆ నేతగాంధు వర్తకులు రు 19-0-0 లకు కొంటూవున్నారు. కనుకనే నేతపనివానికి దియవకు రు 5-0-0 కిట్లుచున్నవి. మీరు యిటుల విశేషమూల్య మొసగి నిరూపేదను వస్త్రహీనులను జేయకుడు. వైస్ ప్రాసెస్ వెడల్పు పొడవు గలిగి శుద్ధ స్వదేశీనూలు పంచెల చాపు 1 కి రు 8-0-0 లు మూల్యమునకు మీరు కొనుచున్నయెడల నిరుపేదలకు నేతపాండ్లకు వర్తకులకు అందరికి అనుకూలముగా వుండును. మీరు భనాద్యులయి వస్త్రములధర్మిట్లు పెంచిన నిరుపేదలగతి ఏమి కావలెనో యొక్కింత కరుణారస పూరిత హృదయమై మీరే యోచించుకొనుడు. తునిలో మీకు శుద్ధస్వదేశీ వస్త్రములు విరివిగా దొరుకునని మీ అభిప్రాయము నేను వైసి ప్రాసెస్ సంగతులు యావత్తు తునిలోనే జరుగుచున్నది. కావున తునివర్తకులు మీకు బంపు బట్టలు ధరించుటగాని మీరు తునిగంతకువచ్చి బట్టలు కొనుటగాని వెంటనే మానివేసి నయెడల కొంతకాలమునకు ఆ తునిపట్టణములోనే శుద్ధస్వదేశీ బట్టలు విస్తారము దొరుకగలవు.

వే. అ. న.

Libri 20 and 5
చంద్ కె. నమ్మార్వార శెట్టికి సదరు కంపెనీతో ఈ నెల 12-వ తేదీ లగాయకు యేలాటి సంబంధము లేదని యెల్లరకు తెలియజేయడమైనది. (8829)

ప్రకటన

ఇందువల్ల తెలియజేయడం యేమనగా, ఆర్. ఎన్. బాలక్. బి.ఎచ్. ఆర్కె, అను యిరువర్లున్న వారు శోలాపూర్ స్పిన్నింగ్ అండ్ వీవింగ్ కంపెనీ లిమిటెడ్ వారియొక్క ఏజంట్లు వారమని చెప్పుకొంటూ దక్షిణయిండియాలో యాత్రవాసులై సదరుకంపెనీ పేరట సరుకులకు ఆర్యున్న అడ్వాన్సును పుచ్చుకొంటూ యున్నారు.

సదరు కంపెనీవారికిన్ని వైవా రిరువర్లున్న యొక్క బాధ్యతయున్న లేదు కనుక వైవారు తీసి ఆర్యున్న అడ్వాన్సును సదరుకంపెనీవారు ఉత్తర్యాదులు కారనే సంగతి యిందువల్ల తెలియచాయడమయినది. (8811)

Moganlal Kalidas Shah

For

The Sholapur Spinning & Weaving Co.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

సెక్యూరిటీ కేసు

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ 0-14-0.

పండిత మదన మోహన మాళవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు ఆల్బరి

ప్రతి 1-కి రూ 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు అండునన్ను, 392, ఎన్.బి.నెడు, చెన్నపురి.

కంటివిలాసము:- వావిళ్ల, మదరాసు. (1487-547)

ఓరియంటల్

గవర్న

మెంటు సెక్యూరిటీ

లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

1874 సం. స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్స్, బొంబాయి.

మానేజరు:- ఆర్. పాటర్ సన్ బ్రదర్స్

ఫండ్స్ రూ 5,46,00,000 వైగానే యున్నవి. 1920-వ సంవత్సరము నందు

వరుంజడి 91,06,338-0-11

ఇవ్వల జరుగు చున్న అన్యూ

రెన్యూల మొత్తము 15,44,24,596-11-3

మునుపటికంటె ఇవ్వడు పాలిసి

దాఖతు బాస్తిగా చెల్లించిన

మొత్తము

6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరపున కనిపేయుటకు ఏజంట్లు కావలయును. వారు అనుభవ శాలుకుగ నుండి ఫలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తు ఫారములకు యీ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుడు. 673

Apply to:-

F. E. Vaid Esq, Branch Secretary

Oriental Assurance Building,

Post Box No. 8, Madras

మలబారు పండ్ల పరిశీలన

నాపుకమిటీ వివరణ

సర్జక్ - జనరలు సాక్ష్యము

కల్లికోట, డిసెంబరు 23:—కామమ దొరకక రయలు లో జరిపియిన మామిల మరణములగురించి విచారించుటకు ప్రభుత్వనియమిత సంఘము కల్లికోట చేర్చిలో సమావేశమయ్యెను. మదరాసు ప్రభుత్వమువారి సర్జక్ - జనరలు మేజరు- జనరలు జి. జి. గిఫ్టర్ గారు సాక్ష్యమిచ్చిరి:—

వైద్యుల ప్రయాణముచేసిన నెం1711వ సామానులపై నానేను జూచితిని. నేను ఇంక కొంతమంది అధికారులతో గూడ ప్రయాణమెట్లుందునో అని కనుగొనుట కీపైతైలో వెల్లితిమి. ఈపైతై లోతిగ అల్లిక తాడుతో కప్పబడెను. ఇందులో తలుపు లన్నిటిని మూసినపిమ్మట ఒకమనజుగూడ ప్రయాణము చేయగలను. ఇట్లు చేయుట ప్రాజాపాయకరము. పరిశుభ్రవాయువు, వెలుతురులోపలికి ప్రవేశించుటకు వీలున్న యెడల ఇట్టిపైతైలో అవసర తరుణములందు ఖయిలను బంపవచ్చును. యుద్ధకాలమునం దిట్లు చేయబడుచుండెను. అంగ్ల దేశములో పాలబండ్లనుపైకట్టకల బండ్లుగా నుపయోగించుచుండిరిని నాకు జ్ఞాపకము గలదు. ఖయిలలో మృత్యువుచేతుల నుండి తప్పించుకొన్నవారిలో నేను కోయంబుత్తూరు చెరసాలలో మాట్లాడితిని. మరణము అని నేను తలచెదను.

రామయ్య గారికి:— తీగ అల్లికకు తాడు బూయకుండినను, మానవులప్రయాణమున కాపైతై తగినదిగాదని నేను తలంచెదను.

సి. హెచ్. కోలేనుగారు

కోయంబుత్తూరులో బాయిలర్లను రియాయజేయువారు నవంబరు 19 వ తేదీన రాత్రి ఇరవై ఏర్పాటులనుండి కోయంబుత్తూరుకు ప్రయాణముచేసెను. ఇతని రయలు పోలనూరుపైను చేరిన పిమ్మట, కల్లికోట వైపునుండి మరియొక రయలుపైనుకు వచ్చెను. అందులో ఒకపైతైలోపలివారచ్చటను, ఒకవకోడు లోను దాహమున కలదుచుండిరి. పోదనూరులో పైతైతలుపులను తెరిచినప్పుడు, సాక్షి ఖయిలకు సహాయము చేసెను.

విచారణ అంతటముగిసెను.

మన్నార్లుపూట ఎల్లయనాయకు కేసు

ఈ కేసులో ఈదినము తీర్పు చెప్పబడెను. ఫిర్యాఫ్ సాక్ష్యము నిందితుని అపరాధమును రుజువు చేయలేదు. నిందితుడు కిరీకొయతంగతో చేరి కాజ్యము పెగుకగొట్టుటకు యత్నించిన విషయము గూడ రుజువు గాలేదు. నిందితుడు కిలాఫాతు, వాలంటీర్ల ఉద్యమములందు పాల్గొనుచున్నట్లు స్పష్టమయ్యెను గాని అతడు రాజద్రోహపు ఉపన్యాసముల నిచ్చినట్లు రుజువుగాలేదు. నిందితుడు విప్లవములో పాల్గొనినట్లు తెలియలేదు గాన నిందితుడు నిర్దోషి యని వదలిపెట్టబడెను.

విల్లింగుడక్ ప్రభుదంపతులు మలబారుకు వెళ్లుట

కల్లికోట, డిసెంబరు 23:— విల్లింగుడక్ ప్రభుదంపతులు, వారి ఆంతరంగిక కార్యదర్శి ఇ. సి. స్మిత్తు. వి. సి. యస్. ఒక రత్నకర్ణమువానితో గూడ ప్రత్యేక కణాలులో ఈదినము ఉదయము 10 X 60 నిమిషములకు కల్లికోటపైను చేరిరి. స్వేచ్ఛలు కమిషనరు గా. ఎ. ఆర్. నాపు. వి. సి. యస్., మలబారు కలెక్టరు జి. హెచ్. పిల్ల వ. సి. యస్, టి ఆన్లీన్ వి. సి. యస్, జిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంటు ఎ. యస్. ఒకటి దినజనము ఆఫీసరు ఖానుబహదూరు పి. ఎ. అమ్మ సాహెబు, పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు సి. వి. శారాయణమినను, ఆఫీస్ గారి సతిగారు ప్రేమనులో గవర్నరుగారిని ఆహ్వానించిరి.

విల్లింగుడక్ ప్రభు దంపతులంతట వరుసగా అన్ని కరణాలయములను జూచుటకు మోటారుబండిలో బయలుదేరిరి. మార్గమండంతటను పోలీసు బారులుచేసియుండిరి. భారత సేనక సంఘభ్యులగు జి. కె. దేవధాత, మాధవరావుగారలు ఒకకరణాలయములో గవర్నరుగారికి పరిస్థితులను వర్ణించిరి. ప్రతికరణాలయమునందును విల్లింగుడక్ ప్రభు పనిపిల్లలకు చక్కర ఉండలను పంచిపెట్టెను.

ప్రతికరణాలయమునందును వైద్యశిక్షకు ఏర్పాట్లు, పరిశుభ్రము అత్యుత్కృష్టముగ నుండెను గాన కరణుజొచ్చిన పురుషులు, స్త్రీలు, పిల్లలు చాల మందిఆరోగ్యవశుభవించుచుండిరి తంపరాముల కొండరు మామూ తాగీసులో విల్లింగుడక్ ప్రభువును సంతర్పించి మామిల విప్లవ ఫలితముగ తమకు గలిగిన కష్టములను వర్ణించిరి. కనుక ముజరా నిప్పించినవలసిన దనియు, అంకిత సైనికక్షేత్రము సాయ్యతలే ననియు వారు శిఫా

తను చేసిరి. ఈ విషయములను గురించి ఆలోచించెదమని విల్లింగుడక్ ప్రభువుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

జిల్లామేజిస్ట్రేటు ప్రవచనము

ముక్కుత్తూ సమీపమున శత్రువులను వెదకుచుండిన 3/70 కాచినులు 9 మంది శత్రువులను చంపి, 2 తుపాకులను, 7 ఖడ్గములను, 2 సి పాయిలను పట్టుకొనిరి. తరువానంబాడి సమీపమున 15 మందిపోలీసులు ప్రత్యేకపోలీసులను ఎదిరించిరి. పోలీసులంతట వారిని తరిమివేసి ఒకరిని చంపిరి. శిరశ్చేయతంగులతో గూడ 12 మంది వశపడిపోయిరి. 20 న తేదీన మన్నార్లు పూటలో 16 మంది శత్రువులలో ఒడిపోయిరి. నీలంబూరు, నెడుపూనీమధ్య నిర్మితమివార రాకపోక అపెట్టబడెను. రస్తామీద మోటారుబండ్లు నడచుచున్నవి.

* * * * *

మోస్తా ఘోరమరణములు

నాపుగారు సాక్ష్యమియగోరుట

జి. బి. 892—(22-12-21)

మలబారు స్పెషల్ కమిషనరుగారివద్దనుండి:— 14వ తేదీన చట్టసభలో మాష్టా మరణముల గూర్చి జరిగిన చర్చలో, ఆ జిల్లా యధికారిని నేనుగాన వైదీలను తీసికొనిపోవు యేర్పాటులు చేసియుండవలసిన బాధ్యత వాస్తవమునందెని కొందరిని.

నాచర్య బహిరంగము చర్యజేయబడుచున్నదిగాన నేను ను బహిరంగముగ జవాబుచెప్పి నిర్దోషి ననిమిమకొనగోరెదను. కాన ప్రభుత్వమువారు దయచేసి నన్ను అధ్యక్షులనండి కప్పించి కమిటీవారియెదుట సాక్ష్యమిచ్చుట కనజ్ఞ నీయవేడెదను. ఆర్డరు

నాపుగారికి విచారణసంఘమునుండి సంబంధము తప్పించుట మంచిదిగాదని ప్రభుత్వమువారి చెంచుచున్నారు. ఆయన బుద్ధిగ మిచ్చినప్పుడు అల్లరుల సమాచారములు విచారించుచు మార్గలో ప్రదేశములో సివిల్ ఉద్యోగులకు ఆజ్ఞలనిచ్చుట కేర్పాటు చేయబడెనుగాని యాప్రదేశమును పరిపాలింపమని గాని, అచటి యుద్ధోగులపై సభికారము చేయమనిగాని నియమించియుండలేదు. ఆయనకిచ్చిన ప్రత్యేకపనులుగాక మామూలుగా నాయనసంచారములో నాయనకు తెలియవచ్చువిషయముల విచారింపి తీర్పు జెప్పటగాని ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేయుటగాని జోషబడుట ఆయనవిధి. ఆయన బుద్ధిగమిచ్చిన నియమములలో మోస్తా ప్రయాణములపై గ్రతయిమిడియుండలేదు. గాన వారి చావుబాధ్యత ఆయనపై నెంతమాత్రముండజాలదు. కనుక ఆయనవిచారణసంఘమున కధ్యక్షుడుగ పనిచేయుచునే యుండవలెను.

కర్నూలు.

(ఒక విలేఖనుండి)

డిసెంబరు 23:— ఈనెల 18 వ తేదీ డిప్టి కలెక్టరుగారు ఈయూరిలో మీటింగులుగాని ఉత్సవములుగాని జరుగకూడదని ప్రకటించిన ఉత్తరువుకు వ్యతిరేకముగా తిరుచినాపాలినుండి వచ్చిన మహమ్మదు ఇబ్రహీం సాహెబుగారు నిన్నటి సాయంత్రము గాంధీ మైదానములో మీటింగు జరుగునని సాటింపించిరి. వారికికూడ 144 వ సెక్స్ ప్రకారము నోటీసు అందిచ్చిరి. సాహెబుగారు రట్టుపైన గంభీరస్వాసము గావించి తమతో కూడా జైలుకు వచ్చువారిని లేవనగా, అచ్చట నున్న ఖమారు 3000 మంది జనులందరు లేచి దేశానికి ర్తనలతో నూరంతయు తిరుగుచు నుత్సవము జేసిరి. ఇంతవరకు ఎవరిని ధైరు చేయలేదు.

గుంటూరు

(స్వీయ విలేఖనుండి)

చీరాల పిడుగు

డిసెంబరు 22:— చీరాలపీఠమున కాంతి సంఘసభలును నగు మద్దు కావకోటి, కొల్లిపర రాఘవులు, ఆమరా నుబ్రహ్మ శాస్త్రి, మద్దు వెంకట నుబ్రహ్మ గుడవర్తి లక్ష్మయ్యగారు పాపట్లలో, మునిసిపల్ పన్ను విషయమై విచారించుబడి రి వారముల కరిగెను విధించబడిరి. వారిలో నిద్దరు ఆస్పిలు చేసికొనుటచే 20 క తేదీ ఉభవారంగోజున, గుంటూరుకు వారివందని తీసి కురాబడెను. పాపట్లలో, చేసిన తీర్పును, యిచ్చట ఖాయము చుబడి, నాటి సాయంత్రం రాజనంధి కేంద్రకార్యసలయ మునకు గొంపోబడిరి. వారిచేతులకు సంకలలు వేయబడెను. వారు రయిరెక్కి పోవుసమయముక కొందరు కాంతిసంఘసభలకు, జయ జయధ్యానములు జేసి వారికి నుత్సాహము కలుగజేసిరి.

మోటారుబండివలన గాయము

20 బుధవారమున, అమెరికా మినక్ కళాశాల ప్రెసిడెంటు, జి. రా. యి. స్ట్రాటర్గారితో మోటారును, మిక్కిలి

వడిగా, వరుపుదుంట రయిలచేటుకు సమీపమున మామూలుగా నొకమనిషి కాలుకు తగిలి నెత్తురు వచ్చెను. వెంటనే, దొరగారు బండి నాటి, తెప్పరగొలినవానిని, బండిలో నెక్కించుకొని ఆసు పత్రికి తీసికొనిపోయిరి.

సహాయము పొందుట

మామండలములోని, సహకార వార్తాపత్రిక లగు, రయితు, కర్పర పత్రికలకు, ప్రభుత్వమువారు యిచ్చుచున్న ద్రవ్య సహాయమును, యికనుండి యిచ్చుట మానకొందురని తెలియుచున్నది. ఇందుకు కారణము, ప్రభుత్వపత్రికపత్రికలచే తప్ప చేరుగాదనిపాద తెలియచున్నది.

యజ్ఞసన సాహితీసంఘము

ఈసంఘమునందు దాదాపు 80 మంది చందాదారులున్నారు. ఈసంవత్సరపు నూతన యెన్నికలు జరిగినవి. అందు క్రియంత చట్టి కృషిచేదావుగారు అధ్యక్షులుగను తురగా వాసుదేవరావుగారు కార్యదర్శిగాను నెన్నుకొనబడిరి.

వకటన

కృష్ణజిల్లా తిరుగు తాలూకా మామడూరు కాపురమున క్రియంతల కోనూరి పెదకొంట్లాజుగారి కు. శిరా రామరాజుగారున్న ఆయన మైనరు కు. వెంకటశిరా రామరాజు కు. గార్డియన్ గానున్న తమ తాలూకు యాదిగున వివరము గల ఫిర్కా సీని వారు రు 80180 లకు 21-5-1921 నెం11రం తేదీన క్రియంత కంట్లాట్టులు వ్రాయించియిచ్చి యిది కుశే రు 2500 లను ప్రతిఫలము తీసికొని తక్కిన క్రియ ధనమును, ఆయన లోకులకు వ్రాయించి యిచ్చిన తనఖా బాకీలు యిచ్చుటకు ఏర్పాటుచేసికొన్నాడు. క్రియా సీని కంట్లాట్టు కామంజే నాకు స్వాధీనపర్చి యున్నాడు. క్రియా సీనిద ఆయనజాను నేనే అవధించుచున్నాను. నా కంట్లాట్టులు (క్రియ అగ్రిమెంట్లు) దక్కలాన నదరు శిరా రామరాజుగారికి దురుద్దేశముకల్గి నా కంట్లాట్టుల సంకఠిని యితరులకు చెప్పకుండా నదరు ఆ సీని అత్యుచావుచున్నాడు. కాబట్టి యిందు మూలముగా తెలియజేసిది యేమనగా, నాకు క్రియమైన యాదిగున ఆ సీని యెకరుకు కొనసూడదు. కొనేయడల వచ్చువక దురు.

ఆస్తి వివరము.

Table with 3 columns: Description, Amount, and Date. Rows include details about land and amounts like 808, 809, 806, 8-60, 1-84, 0-71.

ఇరుకదిమాడు యకరాల యెకబడిమొనిమిది నెంట్ల భూమిన్ని యందుల పలకృతములు. నూయి, పాక, నగయి రామన్న సదరు గ్రామము తాలూకు కనుమూరివారి దొడ్డి అనే పేరుగల నుమారు 800 అయిదువందల యెనుబది చదరపు గజముల వివేకనల్లము, యిల్లు నగయి కాలున్ను, ఇట్లు

దాట్ల నారాయణరాజు, మామూడూరు.

Wonderful Leprosy Cure. "కుష్టురోగ నివారిణి"

ఒక మహాత్మునివల్ల లభించినది.

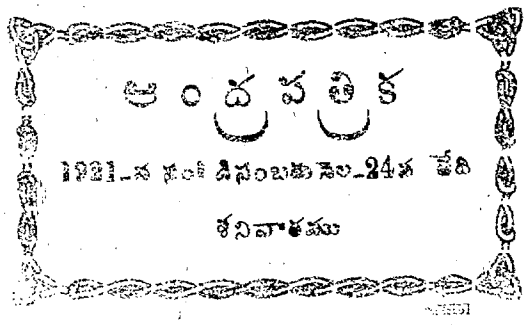
అష్టాదశవృష్టవాగ్ధులను, దోబాతి సవాసయినను, పాదము, మచ్చలుమొదలగు మేహవాగ్ధులను రూపుమాపును పిర్యవృద్ధి కరీరకాంతి కలుగజేయును, గుణములేదని ఋషి, పుజేసిన చోరు 116 లు బహుమానము పథ్యములేదు. ఒకనెల దినములకుండు నుమారుగా నరిపడు మందు దర్బా రు 6-0-0. రెడ్డి అండ్ కో, ప్రాప్రయంబర యం. సుబ్బారెడ్డి. గోపాలపురం, కొత్తపేటపొన్ను, గోదావరిజిల్లా

శ్రీ సీతారామాంజనేయనాటక

సమావమువారు ఏలూరు నాటకశాలలో 26-12-21 తేదీ సోమవారము రాత్రి బ్రహ్మశ్రీ శ్రీరాముల సచ్చితానందశాస్త్రి గారిచే రచించబడిన

సావిత్రి

తేట్లు 2-0-0 1-8-0 0-12-0 0 6-0. Hen, President. M. N. Rao.

ఈ దినము:

గాంధీమహాత్ముని మార్గము

(1)

జాతీయవాదులతో జరిపేది రాయబారమును నిలిపివైచి, మితవాదులతో సంధి గుఱుర్చుకొనుటకు ఆంగ్ల విదేశ కార్యాలయమువారు ప్రయత్నించినను, కర్జను ప్రభువు ప్రభువుల సంకుచిత ప్రవర్తనమువలన సమాధానము కుదురకపోయెను. అదిల్ పాషా గారు పోయిన విధముననే ఈజిప్టునకు తిరిగివచ్చిరి. మిల్లరు ప్రభువు జూపిన దూరదృష్టివలనను కర్జను ప్రభువు జూపజాలకపోయెను. నులభ పరిష్కార సాధ్యమయిన ఈజిప్టు సమస్యను ఆంగ్ల దేశము పరిష్కరింపకపోవుట మిగుల యసభ్యముగ దోషకమానదు. ఫలిత మేమయినది? అదిల్ పాషా కత్తుబువారి పలుకుబడి పూర్తిగా తొలగి పోయినది. అదిల్ పాషాగారు తమ మంత్రపదవికి రాజీనామా నిచ్చిరి. మరల ప్రభుత్వమునందు తాము పాల్గొనమని పలికిరి. దేశనాయకుడగు జుగల్ పాషాగారి పలుకుబడి మరింత హెచ్చెను. ఇకముందు ఈజిప్టు సమస్య పరిష్కారముగుటకు ఆంగ్ల దేశము ఎక్కువ సౌకర్యముల నొసగవలసి యుండును. జుగల్ పాషాగారి పలుకుబడి మిలిటరీ అధికారులకు కంటక ప్రాయమయ్యెను. అందుచే వారు మామూలు నిర్బంధమార్గము నవలంబించిరి. జుగల్ పాషాగారు రాజకీయవిషయములలో పాల్గొనకూడదని వారు ఉత్తరువు మెసగిరి. వారును, మరి ఎనిమిదిమంది ప్రముఖులును తమ తమ గ్రామములలో నుండవలయునని, అజ్ఞాపించిరి. సమాధానముచేత గానపుకు, అధికారులకు మిగిలినది నిర్బంధవిధానావలంబనమే గదా. ఇందు మూలమున, ఈజిప్టుదేశీయులతో సమాధానమున కవకాశములే లేకుండ మిలిటరీ అధికారులు కావించెదరు. జుగల్ పాషాగారి పలుకుబడిని కూర్చియు, ఆతనియడ ఈజిప్టుదేశీయులకు గల ప్రేమిదానము విశేషముగ వ్రాసిన వ ప స ర యు లేదు ఈజిప్టు దేశస్థుని క మ గొ ను ట కు వెడలి వచ్చిన తే బ గు క్ర తి ని ధు లు, ఇ టి ప ల ప్రయరించిన వృత్తాంతమున, జుగల్ పాషాగారి దేశమంతమాప్రాజుంచి నారించుచున్నదనియు, జుగల్ పాషాగారు లేనిది ఈజిప్టు జాతీయోద్యమమే యుండదనియు, వారిలో సమాధానపడుట మాభ్యావశ్యకమనియు, దేశమంతయు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము గోరుచున్నదనియు, ఆకోర్కెలకు భంగకరముగ నెట్టివరతులను దేశీయులంగీకరింపరనియు, ఖండితముగ తెలిపియుండిరి. అట్టి జుగల్ పాషాగారి సంచలనము నరికట్టి అధికారులు వారి నోటికి తాళమువైచుట, దూరాలోచన లేని పని యని బాలుసకైనను తెలియకమానదు. కాని, స్వాతంత్ర్య నిరోధమువలన అన్ని పనులును నెరవేరునని విశ్వసించెడి అధికారుల కెంత జెప్పినను, వారలకట్టి హితము చెలినాటదు. జుగల్ పాషాగారును తదితరులును తమవై గావించిన ఉత్తరువులను శిరసావహించుట కంగీకరింపక, తమగ్రామ

ములకు వెడలుటకు నిరాకరించిరి. అందుచే వారిని మిలిటరీవారు బలవంతమున కొనిపోయెదరు. జుగల్ పాషాగారి నిర్బంధము మూలమున పాతకాలము మానివైచిన విద్యార్థుల ఎదుట మొన్నటి దిన ముహూర్తమునను, గాంధీమహాత్ముని యుద్యమ వద్దతుల ననుసరించి సహాయనిరాకరణము నవలంబింపవలయునని జుగల్ పాషాగారు వెల్లడి చేసిరి. గాంధీమహాత్ముని యుద్యమమును నిరసిం చెడివారు, ప్రపంచమునందీ యుద్యమము నెటుల యనుకరించుచున్నారో గ్రహించుట భావ్యము. అహింసాబద్ధమును, ధర్మకతిపాదితమును, పవిత్రవంతము నగు మహాత్ముని యుద్యమము, త్వరలో లోకమునకు శరణ్యముగాకమానదు. ప్రపంచశాంతిని రక్షించుటకును, పునర్నిర్మాణమును గావించుటకును, మహాత్ముని యువదేశములు మూలాధారములు గావలయును. మహాత్ముని వద్దతులకు, ప్రేమ యాధారము. ప్రేమ ఎల్లెడల వ్యాపించిన గాని, మానవ సాభాత్మత్వము పెంపొందనెరదు. స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుటకు, మహాత్ముని మార్గమునకన్న యుత్పన్నమగు మార్గముకొక టుండబోదు. ఈజిప్టునాయకుడు మహాత్ముని మార్గము ద్రోక్కబూనుటనై, హాకి సత్వరవిషయము గలుగకలదు. జ్ఞాన్యువద్దతుల వలన గలిగెడి యనర్థములనుండి ఈజిప్టుదేశము తప్పించుకొనుచు, హిందూదేశము ప్రపంచమున కుపదేశకర్తగ నుండగల స్థానమును సంపాదించుచున్నదనుట కిదియొక ప్రబల నిదర్శనము.

వాషింగ్టను సమావేశము

సికేటరు రేమగారు, అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రముల సినేటు సభయందు హాజరయింపచు, ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు, జపాను, అమెరికా మధ్య జరిగిన క్రొత్త యొడంబడిక, చీనాదేశపు మరణమునకు కారణ మగునని సూచించి యుండెను. నలువురలో నెకరినొకరు సంరక్షించుటకు బూనుకొందురు. ఈ నాలుగరాజ్యములును మిగుల బలవంతమయినవి. వీరికలయిక బలహీన జాతుల స్వాతంత్ర్యమునకు భంగకరముగ పరిణమించును. వీరిలో నేదేశమయినను బలహీనజాతులను బాధించుచుండ నెడల, మిగిలినదేశములు జోక్యము కలుగజేసికొనుట తట్టింపదు. చైనాదేశ సాభాగ్యము జపానుమూలమున చెడిపోవునని ఎదుగెత్తి చాటిన అమెరికావాడు, జపానుతో సంధిజేసికొనునపుడు చీనాదేశము నా సంధియందేలే యుండలేదు? వాల్లమును బలవంతమున జాతులు చేరుటవలన, కొంతకాలమునరకు యుద్ధము లాగిపోవచ్చునగాని, చిన్నజాతుల సౌభ్యము చేపూరబాలను. ప్రపంచమునందన్ని జాతులకును పోతుగుదిరి, స్వయం నిర్ణయాధికారము వారికి చేపూరుట యవసరమయినపుడు, బలవంతమున జాతులు తమతోతాము ఏర్పాటుల జేసికొనినంత మాత్రమున శాశ్వతలాభ మే ముండును? నానారాష్ట్ర సంఘమును నిర్మించిన ముద్రేక మిదిగాదు. ఎన్ని సమావేశముల నేర్పరచినను, వెనుకటి ముద్రాంగపు మార్గములే యవలంబింపబడుచున్నవి. మరియొక యొడంబడిక జరుగ నున్నదని, పదంతియొకటి బదులుజేరినది. ఇది నిజమగునో, ఆశ్చర్యము గలుగకమానదు. ఫ్రాన్సుదేశ ముత్రియగు బ్రయండుగారికిని, ఆంగ్లప్రధాన మంత్రియగు లాయడు బార్నిగారికిని జరుగుచున్న ప్రసంగముల ఫలితముగ, ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు జర్మనీలకు ప్రత్యేకసంధియొకటి గుడుడునని వార్తయొకటి తెలుపుచున్నది. ఈ మూడుదేశములును కలయుచో, యూరపు భండమునందు మరల

క్రొత్తకలయికలు బయలుదేరి సంగ్రామ బీజములను వెదజల్లగలవు. జర్మలనుండి నష్టపరిహారము రాబట్టుకొనుట కిటుల సంధిజేసికొనుట యవసరమని ఫ్రాన్సు తలచి యుండును. యూరపుభండపు అర్థిక పథయొకటి ప్రత్యేకముగ జరుగునని వార్తలు తెలుపుచున్నవి. ఇందుకు జర్మనీ, రుష్యాదేశములు గూడ ఆహ్వానింపబడును. ఈ తీరున సమావేశములు వెరిగిపోవుచున్నవి. వాషింగ్టనుసభలు, నానారాష్ట్రసభలు, వాసిల్తోవ నవి జరుగుచున్నవి. సాభాత్మ్యులకు ఒకపద్ధతి ఒకప్రోవ గనుపించుటలేదు. వెనుకటి యలవాటులను పోగొట్టుకొన దలచుటలేదు. క్రొత్తయుగము వారిదృష్టికి గోచరించుటలేదు. వాషింగ్టను సమావేశ ఫలితముగ, ఎల్ల జాతులును తమతమ నైస్యమును, నాకలను విశేషముగ తగ్గింపవలసి యుండ, ఫ్రాన్సుదేశము తన నాకాదశము ద్విగణితకృతము గావలయునని కోరుచున్నది. బ్రయండుగారివిషయమై కట్టుదల జూపుచున్నారు. వాషింగ్టను సమావేశము మూలమున, ప్రపంచమున యుద్ధపరికరములు తగ్గి, శాంతి సుస్థాపిత మగునని భావించెడివారికి అత్యంతమగు నాశాభంగము కలుగక మానదు.

స్టెట్సుగారి దివ్యమగు సలహా

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులకూర్చి ముచ్చటించుచు, హైందవసమస్య పరిష్కారమునకు వారు ప్రయత్నింప వలదని, స్టెట్సుసేనాని హిత మొసంగెను. ఇటుల ప్రయత్నించుటచే, భారతీయుల కేధిమగు లాభము లేకపోగ, సామ్రాజ్యము నకు హాని గలుగునని, స్టెట్సుగారి యుద్దేశము. స్టెట్సుగారు దాపరికము లేకుండ తన హృదయమును బయట పెట్టినందులకు వారి నభినందింపవచ్చును. భారతీయులకష్టము లీడెరుట వాంఛిష్టములేదు. యూరపీయులతో బాటు భారతీయులు స్వాతంత్ర్యము ననుభవించుటకు వారిష్టకడరు. సామ్రాజ్యముకూర్చియు సామ్రాజ్యాభిమానముకూర్చియు, స్టెట్సుప్రభువులు పలుమారు పదించెడి వాక్యములు బూటకములని ఎంచవచ్చును. భారతీయులపై నిట్టి ప్రేమగల అధినివేశ రాజ్యములవారితో, వారి కెటుల పోత్తుగలయును. చారిత్రక సభిమానమెటుల గలుగును? ఇంపీరియల్ ప్రెఫరెన్సుపద్ధతి నవలంబించుట కీ పరిస్థితులలో వీలేమయిన గలజేయో యోచింపవచ్చును. భారతీయులకు స్టెట్సుగారొక్కటే మార్గము జూపుచున్నాడు. మియిండ్లకు మియి బాండని యడుగుచున్నారు. ఇది యుత్పన్నమార్గము. హిందూదేశమున నేమియో నెరుగక దక్షిణాఫ్రికానుండే పుట్టిపెరిగిన వారలనేకులు గలరు. అనేకులకు ఆస్తిగలదు. వర్తకము గలదు. దానినే చూత్వదేశముగ భావించెడివారు గలరు. దక్షిణాఫ్రికాకు భారతీయులెంత పరాయివారో, తెల్ల వారును అంతయే. అట్టితరీ చిరకాలమునుండియు నిలసించుచున్న భారతీయులు దేశమునుండి వల వెడలిపోవలయునో, తెల్ల వారలు మాత్రమే నిలచియుండవలయునో తెలియదు. అంతయు బలగర్వమునకు నిదర్శనము. దక్షిణాఫ్రికానుండి బుద్ధిపూర్వకముగ వెడలదలచిన భారతీయులనాదేశముల నుండి పంపించుటకు ఏర్పాటులు జరుగుచున్నటుల ప్రకటించినపుడు, ఇది యంతయు బూటకమనియు దక్షిణాఫ్రికాదేశమున బలవంతమునకే బుద్ధిపూర్వకమని పిలిచియుండురనియు, సూచించియుంటిమి. అందుకు నిదర్శనముగ దక్షిణాఫ్రికానుండి తిరిగివచ్చిన డాక్టరు నాయుడుగారు మాకంపినలేఖలో ఎట్టి వాగ్దానములు భారతీయులకు చేయబడనో, అవి ఎటుల భంగపరుప బడనో

విపులముగ తెలిపియుండిరి. స్వల్ప సేనాని తెలిసిన సంగతులబట్టి, భారతీయులను దక్షిణాఫ్రికానుండి వెడలగొట్టుటకు ఇదియొక కన్నగడయని స్పష్టమగుచున్నది. భారతీయుల సీరిటిని అధినివేశ రాజ్యములందు హింసించుచుండ, దానినుండి వారిని తప్పించుటకు మార్గమేమి? హిందూదేశమునకు బలము గలిగినగాని, ఈకార్యము నెరవేరదు. ఇందుకు సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధి యవసరము. భారతవర్షమునకు స్వరాజ్యము త్వరలో చేకూరుటకై, దేశీయులు నిరంతర కృషి జరుపవలసిన యగత్యము నలుదిక్కులనుండియు గోచరించుచున్నది.

నిజనందర్శము

బ్రాహ్మణేతర విశేషకులొకరు, "రయిత్రు" పత్రికలో "మంత్రులు మనవారా, కారా? శాస్త్ర తపు సెట్ మెంటు" అను శీర్షిక క్రింద ప్రచురించబడిన వ్యాసమును కఠింకంపనయ్యుని ముమ్మాలగోరిరి. ఆవ్యాస ఇట్లుల ముగిసెను.

"ఈ సందర్భమున రైతులెల్లరు నెక్కసం గతి మనమునందుంచుకొని పారజాడవలయును. ఈబిల్లును (కట్టినెంటు సెట్ మెంటు) ప్రభుత్వమువారు నిరోధించిరి. నిరోధించినచు, ప్రజలచే నెన్నుకొన బడిన మన మంత్రులు మూపురు ప్రభుత్వమునకు వ్యతిరేకముగా శాసనభ్యులతో గలసి తమ వోటులనిచ్చిరి. ఇందు మూలమున మంత్రుల ప్రజానురాగము స్పష్టమగుచున్నది. సమయము వచ్చినప్పుడెల్ల జంకుకొంకు లేక ప్రభుత్వమును సరకుసేయక మనమంత్రులు ప్రజాభ్యుదయమునకు దోడ్పడ గలరనుటకు నిది తార్కాణము. ఇప్పటికైనను రైతులకు బోధపడియుండదా, మంత్రులు మనవారో, కారో?"

15 తేది ఆంధ్రపత్రికయందు, మా శాసన సభా ప్రతినిధి తెలిపిన వృత్తాంతమున మంత్రులు ముప్పును, కొన్ని సెక్రటరీలలో నొకరగు డాక్టరు సుబ్బరామకొంగారును కర్మనెట్ సెట్ మెంటు తీర్మానమువై ఏ పక్షమునను ప్రాముఖ్యతకు తలపెట్టగ నుండిరిని కలదు. మరియొక సెక్రటరీ పెరియనాయగంగారు, తీర్మానమునకు ప్రతికూలముగ ప్రాముఖ్యతని కలదు మంత్రులు ప్రభుత్వమువారికి వ్యతిరేకముగ వోటుల నిచ్చినటుల ఇతరపత్రికలలోనూడ ప్రచురింపబడి యుండలేదు. నిజనందర్శ మిటులనున్నది. మంత్రులచర్యలు ప్రభుత్వపక్షమునకుగాక ప్రజల పక్షమున కనుకూలముగ నున్నవని తెలుపుటకొక యాదాపారణమును రయిత్రుపత్రిక ప్రయత్న పూర్వకముగ సంపాదించినది, విఫలత గాంచుచున్నది.

రైల్వేమరణములు : గౌ. నాపుగారు

మలబారు రైల్వేమరణములకు మలబారు కమిషనరు గౌ. నాపుగారి బాధ్యతగూడయుండుటచే, విచారణసంఘమునకు వారి నభ్యర్థించుటకు నియమించియుండగూడదనియు, వారిని సాక్షిగ బిలిచి యుండవలసినదనియు, మదరాసు శాసనసభలో జరిగినచర్యయందు కొందరుసభ్యులు బలికి యుండిరి. ఇందుకు నాపుగారు గినిసి, తమకు విచారణ సంఘాధ్యక్షుడవని తొలగింపవలయుననియు, తాము సాక్ష్యమిచ్చదమనియు, ప్రభుత్వము రిని కోరియుండిరి. ప్రభుత్వమువారిందుల కంగీకరింపక, రైల్వేమరణములకు నాపుగారి బాధ్యత ఏమియు లేదనియు, అందుచే నాపుగారు అధ్యక్షులుగ బనిచేయుచుండవలెననియు, తెలిపిరి. దీనినిబట్టి నాపుగారి బాధ్యత తొలగిపోయెను.

రైల్వేమరణములకు కారణముల నరయుటయగాక, బాధ్యతనుగూడ నిరూపింపవలయునని, విచారణసంఘమువారిని ప్రభుత్వమువారు కోరియుండిరి. ఆబాధ్యత నిరూపణగాకముందే, నాపుగారి బాధ్యతను వారు తొలగించిరి. ఇందుపై వ్యాఖ్యానముజేయ నవసరము లేదు.

తుర్కీనమన్య

తుర్కీనమన్య మహమ్మదీయాభి ప్రాయాను పారముగ కరిష్కారము గావచ్చునని కల్పిచాయము వ్యాపించియున్నటుల విశేషవార్తలు తెలుపుచున్నవి. రాజకీయసిద్ధిగారి యువన్యాసమునందు గూడ కొంతవరకు అట్టిసూచన గలదు. ఇట్టియాశ లిదివరకనేక మారులు గలిగింపబడెను. కాని ఎప్పుడీ కన్పడు ఆశ నిరాశయయ్యెను. ఈమరయునను, మిత్రమండలి దేశములు తమవిప్రు కర్తవ్యమును గ్రహించునో లేదో చూడవలయును. ఈ విషయమునుగూర్చి విచారించుటకు ప్యాసినునగరమున జనవరి 9, 10 11 తేదీలందు సమావేశము గూడునని తెలియుచున్నది. కర్తవ్యభూవుగాగు 8 తేదీన పయనమై ప్యాసినునగరమునకు బయలుదేరిన ప్రభువుగారి కయనము సందియమున కెడమిచ్చుచున్నది. మహమ్మదీయాశ యములకు వారు అనుకూలురుగాదు. ఏరిదివరకు తమ అయిష్టతనుజూపియుండిరి. వీరు తుర్కీ నమన్య పాస్కారమునకు ఎంతవరకు తోడ్పడెదరో చూడవలసియున్నది

గాంధీ ఆంధ్రజాతీయ విద్యాలయము

ఈ విద్యాలయపు ప్రారంభోత్సవము 21 తేదీన ఏలూరుపురమునందత్వంత వైభవముతో జరిగెను. దీనికి కూర్చున్న మొత్తము లక్షరూపాయలకు విచ్చించినది. ఇందుకు తోడ్పడినవారందరును ఆంధ్రదేశ కృతజ్ఞతకు పాత్రులు. ధనికులును, బౌద్ధార్యవంతులు నగు మోతే గంగరాజుగారు జేసి సహాయము ప్రకటించుచు విద్యాలయస్థాపనకు కొరకై దీక్షబూని కృషిసల్పిన ఏలూరు పాపలెల్లరకుడు, హృదయ పూర్వకాభివందనముల నిచ్చించెదము. గాంధీమహాత్ముని పేర వినిపిల్లెడి ఈ విద్యాలయము, దినదినాభివృద్ధిగాంచి, జాతీయవిద్యను ఆంధ్రదేశమున వ్యాపింపజేసి, స్వరాజ్యస్థాపనమునకు ఆధారభూతమగు గాక!

గౌరవ చిహ్నము

కాంగ్రెసు పక్షింగు కమిటీసభ, ఆహమ్మదాబాదు నగరమున నిన్నుండినము ఉదయము గూడెను. ఈసభకు గాంధీ, హకీం అబ్దుల్ ఖాను, పటేలు, డాక్టరు అన్నారీ, సేత్ ఛోటాసి, కేలాకర్, సేత్ జమకలాల్ బాబాజీ, కొండ వెంకటకృష్ణయ్య, బాబు రాజేంద్రప్రసాదుగార్లు తొమ్మిదియందియూత్రమే హాజరుగుటకు వీలుకలిగెను. మిగిలినవారిలో, చిత్తరంజనదాసు, లాలాలజపతిరాయ, అబ్దుల్ కలాం అజద్, కుండిత మోతీలాలు నెహ్రూ, సి. రాజగోపాలాచార్యుల గార్లు జయిలునం గుండుటచే రాజాలకగోయిరి. సభలో నిందిరిస్తానములు ఖాళీగనుండుట, గౌరవ చిహ్న మునుటకు సందియ మేమి?

సెయింటు విహుసింగుగారు, వారి సత్కీర్తికముతోగూడ ప్రువృత్తుటకు వెల్లిరి. వారచ్చటినుండి తమవిశా పల్లివారుగా మైసూరుకు వెళ్లుదుడు.

సి. జి. లెఫ్టి సి. చి. వి. ఇ., గాయతూపు ఆర్మీకాలో భాగత కర్తవ్యమునకు కమిషనరుగ నియమింపబడిరి. జనవరి 8న తేదీన అందు మొంపాసానగరమునందు తనచార్జీ తీసికొనెను.

సా. శ. వార్తలు

దక్షిణహిందూస్తాన వ్యాయామసంఘము:— ఈ శాసనము 10 గంటలకు పాదు. షెయిటు ఆరంభోత్సవము జ. డబ్లియు. యస్. ప్యలు సతీమణిగారిచే జరుపబడెను.

సుగుణవిలాససభ:— ఈసభజారు శేపు ఆదివారం సాయంత్రం 5-30 గంటలకు సందనార్ రక్షితమును, ఆనమహాను, యెల్లుండి సోమవారం 5-30 గంటలకు విజయనగరసామ్రాజ్యమును తెలుగులోను ప్రదర్శించెదరు.

మద్రాసురాష్ట్రీయ సమాకార సంఘము:— ఈ సంఘముయొక్క 10 వ సమావేశము 26, 27 తేదీలయందు జరుగును. రావుచూడూరు యస్. యస్. టూల్కాకేగారు అధ్యక్షుల వహించెదరు.

దేశీయప్రార్థన సమాజము:— శేపు ఆదివారము మెంబూరులో ప్రార్థన స్వరూపున ఉ॥ 11 ౭ ౦౮ విద్యార్థులకు ప్రార్థన తరు ౮ సమావేశమగును. మధ్యాహ్నమువైన త గం. ప్రార్థనసభ జరుగును.

పోస్టుప్రకటనము:— క్రైస్తవముగోబాన్ను, జనవరి 1 వతేదీయన్ను ఆదివారము వచ్చుటచేత 2 వ తేదీనను సోమవారమున్ను, 2 జనవరిసోమవారమున్ను పోస్టు తెల్లకాపులకినకు తెలిపియుండును. ఆదివారమునాడు పోస్టు కినిమని మామూలుగానే జరుగును.

మైసూరు సంగీతసభ:— ఈ సభయాజమాన్యమున దిశంబు 26 వ తేదీ సోమవారం సాయంత్రం 4-30 గంటలకు మైసూరులోని కపాతేశ్వరస్వామి కోవెలదే న్ను గోపాల నాయకరు స్కూలులో అహిమహిరాజుచరిత్రమును బ్రహ్మశ్రీ పంచావళి కాశ్రియారుగారు హరికథాకాలక్షేపము గావించెదరు.

పబ్లికువర్క్స్ శాఖమేస్త్రీలు :— పబ్లికు వర్క్స్ శాఖలో, మేస్త్రీల సిటిని వృద్ధిచేయు నుద్దేశముతో ప్రభుత్వము వారు కొండటిని కిగినవారిని తెంపారకి సిబ్బందిలోనికి దీసి కొని తెలపుమున్ను వారిలో కొన్ని పాకుల నిచ్చిరి. ఇందు జేర్పుకొనుటకు శాఖాధికారులు తగిన నుంచి మేస్త్రీలను యేర వలయును. కిర్మికాస్త్రజ్ఞానము గాని ఉద్యోగపరిమితి గాని లెక్కకు రాగూడదు. అట్లు నియమించు మేస్త్రీలు యిటుక కట్టుటలోనో, కడంగము పనిలోనో, రంగు చేయుటలోనో, నీటి యంత్రముల పనియో బాగుగ తెలిసిన పేటులై యుండవలయును. అదిగా వారివారి వృత్తులలో మొంగాకై యుండవలయును. ఇందుకు సంబంధించిన విషయములు పబ్లికువర్క్స్ శాఖ కోర్డు 141 ప్యారలో వివరింపబడినవి. (ప్రచురణకు ఘట)

ఆంధ్ర ఉపాధ్యాయులు రెండవమహాసంఘము:

ఉత్తర ఆర్కాడు జిల్లా అనేక భాగములలో ప్లేగు యుండుట వల్ల చాలా ప్రతిభలు అచ్చట కూడుట యుచియు కాదని తలచి, మదరాసు, తిరువల్లికేసే, హిందూ హైస్కూలులో 31 దిశింబున, 1 జనవరి తేదీలలో జరుపబడునట్లు ఆహ్వానసంఘమువారు తీర్మానించిరి. అక్షేప్రకారము రెండవ మద్రాసు శాస్త్రీయసభ మదరాసులోనే జరుపబడును. అప్పుడు, మ.రా.శ్రీ. శ్రీనివాసఅయ్యంగారు ఆగ్రానవాధిపత్యము వహించుటకు బహుశానిరి. అన్ని జిల్లాలలోనుండి విశేషముగ ప్రతిభలు వచ్చి ఈ శాస్త్రులెన్నును గౌరవరహితుడైన మిగుల ప్రార్థించుచున్నాను. దెలిగేటు చంకారూపాయ పు.టి. భోజము కనది ఉచితముగా జరుపబడును.

ప్రకటన

చందాదారులు వ్రాయు ప్రతి యంత్రములోనున్న రాపను వైని తమ విలాసమునకు యుండుండు సెంబరున వ్రాయు నటుల కోరుతున్నాము.

చందా వైకముల మజిలీర్లరు వ్యారా పంపునపుడున్న మజిలీర్లరు ఫారములలో తమ సెంబరున వ్రాయునటుల కోరుచున్నాము. అట్లు కాదని ప్రకటన పంపుట ఆలస్యమగును.

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞాపనము

32-వ దేశీయమహాజన సభ సమావేశములు

(1)

కలకత్తాలో 2000 మంది వలంటీరులు వెడలుట 500 మందిని వట్టుకొనుట

పండిత మాలవ్యాగారు కాంగ్రెసుకు వెళ్లుట

(2)

పూనాలో 260 మంది ఆజ్ఞోల్లంఘన మొనరించుట - కొందరికి శిక్షలు

అంబూరు కిలాఫతు కేసు విచారణ.

32-వ పారిత దేశీయమహాజన సభ

(మా ప్రత్యేక విలేఖరుడు)

ప్రతినిధుల రాక మున్నగు వివరములు

దేశమునందన్ని భాగములనుండియు ప్రతినిధులును ప్రేక్షకులును అత్యధికముగా వచ్చుచున్నారు. ఆలీపాదరులతో, మహమ్మదాలీనాది, పండిత శాం భజదత్తుచౌదరి, లాలాహంసరాజు, (జలందరు), డాక్టరు భోగరాజు పట్టభిషిత్ రామయ్య, డాక్టరు రాజను, ఏ. కంస్వామయ్యంగారు (చెన్నపురి), నేటుయమునా లాలు బజాజు, స్వామి శ్రీధానంద, గార్లు అహమదాబాదు చేరిరి. కన్పూరంగయ్యంగారు 24వ తేదీకి చేరెదరు. దానుసతిగా 24 వ తేదీ అదివారమునాటికి చేరెదరు. సి. విజయరావువారంగారు 25 వ తేదీకి రావనియు 27 వ తేదీకి వచ్చుననియు దరిమిలవర్తమానము తెలిసినది. ఇటీవల బైలాకోటలో కొంతమంది వలంటీరులతోపాటు ఛార్ పాలనుండి వదలుబడిన సప్తభానుగారుగూడ 24 వ తేదీన వచ్చెదరు. కాంగ్రెసునుండవలయు పూర్తియైనది. 24వ తేదీని జరుగు స్థాయిసంఘమావేశ మామండముననే జరుగును.

కాంగ్రెసు వలంటీరులు మరుగుదొడ్లనుగూడ

బాగుచేయువలెను.

25 వ తేదీని ఖాషి నగరమున మహాత్ముడు వలంటీరుల సమావేశమున వారి విధులనుగూర్చి ముచ్చటించెను. మరుగుదొడ్లను బాగుచేయుట తుదగాగల అన్ని పనులను వారుచేయవలెనని తెలిపెను. పోలీసుగూడ నిరభయంతోముగ చేయ సందిధుల మని కొందరు వలంటీరులు తెలిపిరి.

కాంగ్రెసు కార్యసంఘ సమావేశము.

25 వ తేదీని అహమదాబాదులో కార్యసంఘ సమావేశము జరిగినది. ఈ సంఘసభ్యులలో తొమ్మిదిమంది గాంధీ మహాత్ముడు, హకిం అబ్దులుఖాను, వి. జే. పటేలు, డాక్టరు అన్నాదీ, నేటు ఛోటానీ, ఎస్. సి. కల్కర, నేటు యమునా లాలు బజాజు, దేశభక్త కొండా వేంకటప్పయ్య, బాబూ రాజేంద్రప్రసాదు గార్లు మాత్రమే సభకు వచ్చిరి. శాసనసభ్యులలో నైదుగురు దేశబంధు చిత్రరంజనదాసు, లాలాజీ లజపత్ రా యి, అ బ్దు లు క అం అ జ దు, పం డి త మో శీ లా లు నె హ్రూ, సి. రా జ గో పా లా వారి గార్లు ఛార్పాలలో నున్నారు. కాంగ్రెసు అధ్యక్షులకు హకిం అబ్దులుఖానుగారిపేరును స్థాయిసంఘమువారికి నూచింపవగు నని మహాత్ము డుపాదించెను. ఆ తీర్మానమును కార్యసంఘమువారి మోసింది. దేశీయ వలంటీరుల విధులను బాధ్యతలను 25 వ తేదీ యుదయమునుండియు కార్యసంఘమువారు చప్పించి నిర్ధారణ చేయుచుండిరి. వారు నిర్ణయించు నిబంధనలకు లోబడి తేలికయు లం ద రు ను దేశీయ వలంటీరు దళమున చేరవలెనని మహాజనసభవారు తీర్మానింపవలెనని కార్యసంఘమువారు నూచించుచున్నది. రెండవసారి మహాత్ముడు ప్రతినిధితో తెలిపిన విషయములందు నివిలు ఆజ్ఞోల్లంఘనమును ప్రభుమారంభముగా నొనరించు వాళ కనబడుటచే దేశీయులు సంపూర్ణాజ్ఞోల్లంఘన మొనరించునట్లు స్థాయి సంఘము వారు నిర్ధారణ చేయవలెనని మొదటిసారి నూచించుచు నింతవరకు గఫలచనోరఫలు కాలాని కాంగ్రెసుసభ్యులందొకపక్షమువారి కిపుడధికములు కలిగినది. కార్యసంఘ మింకను చర్చించుచున్నందున

నివేదయమున సంఘమువారిపరిష్కారమునకు వారతురతతో నిరీక్షించుచున్నారు.

25 వ తేదీని జరుగు స్థాయిసంఘసభలో చర్చించబడిన విషయములను నిర్ణయించుటకు కార్యసంఘమువారు 25 వ తేదీ ఉదయమునుండియు ఆలోచించుచున్నారు.

ప్రతినిధుల విజ్ఞప్తిని రాజప్రతినిధి

నిరాకరించినవార్త

25 వ తేదీని అహమదాబాదు చేరిన వార్తాప్రతినిధులను పండిత మాలవ్యాగారు మున్నగు ప్రతినిధులు కోరినప్రకారము దేశీయ నాయకుల సమావేశమున జరుపుటకు రాజప్రతినిధి యంగీకరింపలేదన విషయము కాంగ్రెసుసభకు వచ్చినవారి కందరికిని తెలిసినది. రీడింగుప్రభువుప్రత్యుత్తరము నెల్లవారును క్రద్ధతో చదివి లెస్సగా విమర్శించుచున్నారు. ప్రధానాంశములను గూర్చి మాత్రము లొంగుగూడదనుభావము అనవాయదులలో గాఢముగ నున్నట్లు కనబడుచున్నది రెండవసారి గాంధీమహాత్ముడు ప్రతినిధితో తెలిపినవాక్యములనెల్ల వారు స్మరించుచున్నారు. ప్రస్తుతస్థితికిగల కారణములను గూర్చి రీడింగుప్రభువును మహాత్ముడును తెలిపినవిషయములు కేవల మొందొంటికి ప్రతి కూలములుగా నుండుటచే నిటీవల కొన్ని దినములుగా కలిగిన సమాధానము తుదకుగల దను వాళ పూర్తిగా విఫల మగుటయే గాక ఇకముందు ఆజ్ఞోల్లంఘనమును అరెస్టులును మరింత హెచ్చుగా నండగల పరిస్థితు లేర్పడునని అన్ని సూచనలు నిర్ధారణగా తెలుపుచున్నవి. ఈ ప్రస్తుత విధానమును ముందువారమున మహాసభవారు మార్పునట్టి సూచన లేమియును లేవు. ప్రస్తుతవిధానమును వారింకను విస్తరింపజేయుచు రేమో అని గూడ తోచుచున్నది.

అహమదాబాదు న్యాయవాదులు

నిర్బంధవిధానమును ఖండించుట

ప్రభుత్వమువారివిధాన మనుచిత్తు. దేశమునందంతటను క్రమినులు తా అమెంతుమెంటుచట్టము ననుబట్టి వెట్టుటచే న్యాయపరిపాలనమునందు ప్రజలకు గల నష్టము పూర్తిగా తొలగినదని వారు తీర్మానించిరి.

అఖిలభారత కళాశాల విద్యార్థిసభ

కార్యనిర్వాహక సంఘము.

కళాశాలవిద్యార్థులకు విజ్ఞప్తి

ఈ సంఘమువారి కిటీవల అహమదాబాదులో సమావేశమైరి. తేతమున రాజకీయవాతావరణ మతివిషమస్థితియందున్నది. లాలాజీ లజపతిరాయ (నాగపూరులో జరిగిన ప్రథమ విద్యార్థి మహా సభాధ్యక్షుడు), తేతబంధు చిత్రరంజనదాసు (ఈ వర్సరము అహమదాబాదులో జరుగనున్న దేశీయమహాజనసభ కధ్యక్షుడుగా నియోజింపబడినవారు)గార్లవంటి నాయకులను యితరులను వందల కొలది గ కార్యాచరముల కంపుచున్నారు. గాన దేశమునందలి కళాశాల విద్యార్థులెల్లరు నిపుడైన క్రాస్తాధ్యయనము వెంటనే చాటించి తక్షణము వారివారిరాష్ట్రములలోని తేతీయవలంటీరు దళములందు చేరవలెను. ఎట్టికట్టములు తమకుతట్టనించినను పాటింపక వేలకొలదిగా వలంటీరుదళమున చేరుచున్న వంగరాష్ట్రవిద్యార్థులమార్గమును నితర రాష్ట్రముల విద్యార్థులందరు ననుసరింపవలెనని యావద్భారతకళాశాలవిద్యార్థి మహాసభాకార్యనిర్వాహకసంఘమువారు మహాభూర్వముగా దేశమునందలి అన్ని కళాశాల విద్యార్థులకు కోరుచున్నా రనుతీర్మాన విసంఘమువారిచే నామోదింపబడినది.

వంగరాష్ట్రము

దానుగారి కేసు

కలకత్తా, డిసం 23:—చిత్రరంజనదాసు, అబ్దుల్లా లాం అజదు, రి. ఎక. కళ్యాణ, సుఖాను బోనుగారలపై కేసులు జనవరి 5 వ తేది నాటికి వాయిదా వేయబడినది.

2000 మంది వలంటీరులు

ఈదినము సుమారు రెండువేలమంది వలంటీరులు జంతుకు పెదరి తిరుగుచుండిరి. వారిలో సుమారు అయిదువందల మంది వలంటీరులు అరెస్టుచేయబడిరి. గడలిద తేమియు జరగలేదు. నిన్న 110 మందియు శిక్షింపబడిరి. ఒక్కొక్కరును రెండుమాసములు పొందెరి. బొరొబాదు కాంగ్రెసు సంఘవాదులగు బాలానాథరావుగారును పదహారేగారును 5000 రూప్యముల భరావతునిచ్చుటకు వారు నిరాకరింపగా ఒక్కొక్కరును ఒక్కొక్క సంవత్సరకఠినశిక్ష పొందిరి.

మాలవ్యాగారు కాంగ్రెసుకు వెళ్లుట

పండిత మదమోహన మాలవ్యాగా రినిము బంగారాగవర్జుడుగారిలో సంగ్రహించిరి. క్రమినుల్ లా సవరణచట్టము క్రింద ఇచ్చే బెయ్యియో, శిక్షింపబడియో యున్నవారి విషయమై వారు మఖ్యముగ సంగ్రహించినట్లు తెలియుచున్నది. మాలవ్యా పండితులు అంతట అహమ్మదాబాదుకు పయనమై వెళ్లిరి.

మిల్లుపనివాండ్లు

కలకత్తానుండి 12 మైళ్లదూరములోనుండు పెల్లింగుటకొ కాటు మిల్లులలోనిపనివాండ్లు సుమారు 8000 మంది సమ్మె కట్టిరి వీరిలో కొందరినివరకు కలకత్తాలో సరప్టుచేయబడి విడుదలచేయబడిరి. కాని మిల్లుయజమానులు మాత్రము వీరిని ఆకారణమువలన పనిలోనికి తీసికొనుటకు నిరాకరించిరి. వీ రంతట నితర కూలీలనుగూడ తమపనిని మానకొననుననదని కోరిరి. పోలీసు వారు మిల్లులవద్ద గస్తీతిరుగుచున్నారు.

పూనా

శాసనోల్లంఘనము.

పూనా, డిసం 23:—రుగల 16 మంది యూజినము వెల్లి సారాయు కణములవద్ద విక్రయనిరోధమునకు గడంగిరి. అంతయు నగర పోలీసు కార్యాలయమునకు తీసికొని పోబడిరి. కొందరు మేజస్ట్రేటువద్దకు తీసికొనిపోబడిరి. వారికేసులు సోమవారమునాటికి వాయిదావేయబడినది. 188 వ కేసును క్రింక కాసన తిరస్కారము చేసిన వారిలో 7 గురిపై కంటోన్మెంటునందు విచారణ జరిగెను. వారందరను ఒక్కొక్కరుని మొదలు 6 మాసముల కఠినశిక్షను పొందిరి. నగర మేజస్ట్రేటు 188 వ కేసుక్రింద నలుగురిని విచారణ చేసెను. ఒకరికి రూ 500 జార్యానా విధింపబడినది. జార్యానా నీయకున్న మూడుమాసములకఠిన శిక్ష జార్యానానిచ్చుట కతిడంగిరింపనందున కారాగృహమునకు నడచెను. మిగిలినవారి కొక్కొక్కరు ఏబదిరూపాయలవరకును జార్యానా విధింపబడిరి. ఇప్పువారంటులు పంపబడినది. శాసనతిరస్కారము చేసినవారిసంఖ్య యిప్పటికి 250 వరకు అయినది.

శ్రీల్లి

డిల్లి- ఆసాము.

డిల్లి, డిసం 23:—రాజద్రోహసభాకాసనము ఆసాము లోని శ్రీల్లిటుజిల్లాయందు ప్రకటింపబడినది. స్థానికప్రభుత్వము వారు వాతీయ సైనికసంఘము క్రమినుల్ లా సవరణచట్టముక్రింది నిబంధనల నవ్వయించునని ప్రకటించిరి.

పంజాబు

పంజాబు పోలీసుల చర్య

ప్రభుత్వసమర్థనము

లాహోరు డిసం 22:—లాహోరు, అమృతసరులలో నీ మధ్యజరిగినయక్రమసమావేశములను చెదర్చువనరమున పోలీసు వారు అక్రమముగ ప్రవర్తించిరి యారోపించుచున్నారు. ఈ యారోపణలనుగూర్చి విచారణ జరుగుచున్నది. అక్రమసమావేశములను కూడినప్పుడు, జనులను వెల్లిపొమ్మని చెప్పినప్పుడు, వెల్లిపొయినయెడల అనవసరపోలీసు ప్రవేశమున కొడమండ దని ప్రభుత్వమువారు తెలియజేయుచున్నారు. సాధ్యమైనంతవరకు అరెస్టుచేయగూడదని పోలీసువారికి ప్రభుత్వమువారు కట్టడ చేసియున్నారు. కాని అక్రమసమావేశములను చెదర్చవలసి వచ్చినపుడు, విధిలేక కొంతమఱకు పోలీసువారు ప్రవేశముపుచ్చుకొనక తప్పదు.

దుర్తినామ సం||రం మార్గశిర బ|| ౧౦, శనివారము

బారతగీతము.

ఎంతచక్కని చిన్నదీ తా కేమియంటా యన్నదీ
రాజుకొడుకూ పల్లరిస్తే లక్ష్యపెట్టకయన్నదీ
సతినతానే యన్నదీ తన స్వామికుశ్యం దన్నదీ
పరమపతివ్రత నన్నదీ పరులజూడ మన్నదీ
భిదర్చితో నున్నదీ తన కాంతిపాచ్చెడునన్నదీ
భాయముగ తారాజ్యమేలే నన్నదీ
మంచుకొండనెయన్నదీ తన మహిమపాచ్చెన్నదీ
మాయదొండెన్నదీ మచ్చలేని చిన్నదీ
రాటుమొడికే నన్నదీ తన రాజ్యమేద నన్నదీ
రక్షతిచ్చెద నన్నదీ రండ్డిప్రజలని అన్నదీ
నీలిమబ్బులానున్నది బల్ లోనమెరయనున్నదీ
లోకమెల్లా వెలిగిపోవు బయటకొస్తే నన్నదీ
అన్న పూర్ణనెయన్నదీ తా నన్నయిచ్చెదనన్నదీ
తన్నుగొల్పెను వారికెల్లను స్వర్గమిచ్చెదనన్నదీ
ఆరులత్రుము లన్నదీ బల్ విరులదండెయన్నదీ
హాలహాలమే త్రాగెదన్నది అమృతంబిదియన్నదీ
నవ్యభారతి నన్నదీ నగుచు నగుచు నున్నదీ
నేడొకపో పట్టెనున్నది నేలయేలదనన్నదీ
చి. శ్రీనివాసరావు.

రెడ్డిజనసంఘము

ఉ॥ వెట్టి రెడ్డసంఘముని పేరుకు నవ్వకు రెడ్డలందరూ
పట్టుకమాటలాడుచును వైకాసునియ్యి రెడ్డనందరీ
దిట్టముచేసి రెడ్డకును దెప్పిరివారలు ఊరియూరికి
చట్టన మేల్కొల్పని చాటిరి సంఘముచేత నెంతయూకె॥
నీ॥ పల్నాటిరెడ్డను పడెడుకష్టములకు
సంఘమురెడ్డేమి సాయపడిరి?
ఆరాయవోటిలో నల్లజురెడ్డకు
సంఘమురెడ్డేమి సాయపడిరి?
చీరాలపేరాల చీకాకుపడుచుండ,
సంఘమురెడ్డేమి సాయపడిరి?
ఇతరవోట్లను రెడ్డయిక్కట్లు దీర్చును
సంఘమురెడ్డేమి సాయపడిరి?
ఆ॥ రెడ్డసంఘ మనుచు రెడ్డమేలుకు తేని
సంఘ ముండి యేమి సఫలమొక్కొ
కష్టమపుడు వచ్చి కార్యంబు చేయని
సంఘ ముండి యెవరిసౌఖ్యపెట్టు
ఒక రెడ్డిప్రముఖుడు

శాలివాహన సప్తశతి

(రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారు)

నాలవ శతకమునందలి కొన్ని పద్యములు

కలశగంధండు
తే॥ చెవులకమ్మల నీలాల చెలువుదగిలి
దయితనుడ జెట్టులం దోచు ధవళచంద్ర
కాంతుల బ్రయండు కాటిక కలసియుండు
బొప్పములటుంచు నల్లన పాయదడిచె. ౨
శశిపథ
తే॥ నిలుపఁగారాని వలపుబందెమున దబిలి
అతఁడు వాయించినట్లెల్ల నాడుచుందు,
మాను సాజంపు మోడైనగాని, తీవ,
చొక్క వెనఁగదె యద్దానిమట్టు? జలియ! ౪

క॥ దొరకుటకష్టము దయకుండు;
దొరకిన వసుగుట మఱియు దుర్లభి, మింకక
దొరకినను దొరకకట్టుకె
తరుణీ! మనయచ్చకొలదిఁ దా రాఁడేనికె
నీహుండు
క॥ అనునయ సుఖమువలచి చే
యని పనియును తేనినట్లుబాడి యకట! కా
మిని, నరశృంగదయఁ దేనను
దన దయతుని దానె తప్పదానికి నీడ్యెక
పాతితుండు
ఆ॥ 'కడచె నిన్న నాథుఁ గాలునేతుల (వేళ్ళ
నొక్కటొకటిగాఁగ లెక్కనెట్లు
ఇంకమిఁద దినుములేమిటి లెక్కెందు?
నకుదు నేకునున్నదకట! ముకద॥
కాంతభయండు (?)
క॥ కడుండమిని గంధర్వాంఘ్రం
లిడికిటఁగొని ప్రియునివిఁద వేసెద ననుచుకె
వడఁకుచుఁ జను ముగుదకు న
య్యెడ గందపునీరు చేతనే సాడకట్టెకె॥
నస్సీహండు
తే॥ రెండు చేతులఁ గన్నులు రెండు వానిఁ
గాంచినప్పుడు కప్పుకొఁగలనుగాని,
తెలియ! మేనెల్లఁ గడిమి పూవినవిధాన
నుప్పతిల్లెడు పులకలఁ గప్పుటెట్లు?
త్రిలోచనుండు
ఆ॥ ఏదిదొరకె నది భుజింపుము, లవణంబు
పల్లెటూర నెట్లు వచ్చు మాకు?
చెలుపుకాడ! వినుము, స్నేహంబు తేనివో
లవణ మెంతయున్న లాభమేమి?
(లవణ- ఉప్పు, లావణ్యము స్నేహము- నేయి, వలపు)
త్రిలోచనుండు
తే॥ సుఖము ప్రసించు పూజోడి ముఖసరోజ
సుఖినిశ్వాసములఁ జల్లఁబడిచియిచ్చు
వెగటుమందును జుక్కయు మిగులకుండఁ
ద్రాగివై చెడి, నా కాఁపుకోగింకంటె?
అనంతవర్మ
క॥ ఇకారులు దను మన్నించినఁ
బ్రతి సేయఁగలేక దుఃఖపడినట్లులు దు
ర్మకు లవమానము చేసిన
వెత నొందఁడు నజ్ఞులండు పేదతనమునకె॥
హండు
ఆ॥ కలహములనుగూడ వెలికిరా; వాత్మలో
సుమయుచుండు; సాగుజనులు విన్న
మఱుంగుమాటి లొక్కమాటుగ నాయువు
కడచినప్పుడగ్ని కాల్యుఁగాని॥
మాధవసేనుండు
క॥ వలపులదేంచు వియోగ
ముల్లఁ బావఁగనీ; వనాయఁ బుట్టించును; ద
పులనన్నిటి మఱపించును;
పలుత్రోవలు నుమ్ము చెలియ; వాని నుణంబుల్॥
ధనంజయుండు
ఆ॥ నిర్దయాత్మకుండ! నినుజూడఁ జెంగారి
వలనమనుగువైచి, వాయనములఁ
బల్కెరములనించి, సాప! మిల్లిలును
దిరుగ వెడలిపోయె దయణియపుడె
అన్యోహండు
తే॥ సొగదగిలిమాని పిడుకనప్పుకలకంపు
చెంగిపోగులు నడలిన చిఱుగుకలువ
కప్పినాడదె యీ శీతకాలముండు
చేదవాడని తెలియఁగరాదె వాని?
అన్యోహండు

విగ్రహరాజు
తే॥ నేర్పుకాడవు; నూర్పుని నెపముపెట్టి
యెవ్వరికి మోక్కెదవు? వదియింపుకొడుక!
చిటుతనగవులు క్రింగంటి కఱచుజూపు
లెక్కడనురావు నేటుల మొక్కునపుడు
(అభిహాస)
క॥ వగదగిలి శోకభరమున
బిగిసినకంఠమున నగము వెడలుచుబలుమల్
తెగిపడఁగఁ బాటనెగును
మగువా! యేడ్చెదవు తెల్పుమా యెవ్వరికె?
జీ అవప్రయః?
తే॥ భునమువంబున విచ్చిన కనులచేత
నతఁడు తనకొక్కడెల్లె జనాభినసారు;
చెడుటవెజ్జవఁ దోంగునంగములచేతఁ
గొకకుచయను దాని నంగీకరించె.
సుశీలుండు
ఆ. వానిమిఁద నీకు వలపులేదనియుఁ
జెప్పును, వాని పేరు నెప్పింపఁ
ముద్దుగుచ్చు! నీదు మో మింకకాశేల
ప్రాద్దుబాదుపుడమి పూవుఁబోలె॥
నందనుండు
ఆ. పువులుగోసి తేరఁబోకు; దోసిటినిశ్శ
దేవతలకుఁ దనివి తీరఁగలదు,
కొడుక! వినుముమాట; గోదావరీతీర
కాననములు నడతఁ గత్తరించు!
కేకపుండు
ఆ. తనదుచెలిని దలఁచికొని నేటిప్రాద్దునఁ
బాడుచుండె వాఁడెవఁడో చెలియ!
చెఱుకువట్లు నంపకఱుకులు దిన్న నా
మదినిలు దు గోటఁ జదిమివట్లు.
కువిందుండు
ఆ. 'అలుకమాను చెలియ! 'అలిగినదెవ్వరు?
'పడఁత! నీవె' 'పరులవైకనాకు
నేటియలక?' 'పరులకెవ్వరచ్చట?' 'నాథ!
నీవె' 'యెట్లు?' 'నాదుడై వసుహిమ?'
దుర్ధయండు
తే॥ తిన్నఁగా నాడుకొనుండు; భీతిల్లవలను
పాప మీమెను దయ్యముల్ పట్టుకొనవు!
ఉన్నచున్నట్లు మేఘంబు లుఱుచుచెదరి
ప్రాంతిగొనియున్న పథికుని భాగ్యగాని!
హండు
ఆ. చెడుగుదాన! కాళ్ళబడినాఁడు నీవతి
నింకనైన తేవనెత్తనేల?
వలపులేత గట్టి వాఁతినవయ్యును
ఇదియె వినుము వానికెల్లమేర
పాతితుండు
ఆ. పచ్చతొతి నూదిఁ గ్రుచ్చిన ముత్త్యంబు
పగిది గరికతుదను దగులు నీటి
బొట్టుత్రాగుచుండె బొత్తుగ మెడసాఁచి
కంటె! నెరులి వానరాలమందు.
వలయశేఖరుండు
క॥ కలనైనఁ బ్రియునిగాంచెడు
నెలలెలు పుణ్యవతులన్ను! నిదయె నాక
న్నులకంట దతని బాసినఁ
గలయెవ నెకునచ్చు లేవగలుగాని యింకకె!
సంగళకలకుండు
తే॥ చుండుచుండెడి నేగని యెండ వేళ
నగుగుచుండెడు తేరువరైన, నెపుడు
మదిని నెలకొన్న ప్రియురాని వదనధ్వజం
పంపువెన్నెలవెల్లి తాపంబు నణచు.

బాన్సరశతకము

నేర మొనరించినవాడు తప్పించుకొనిపోయినను నేర ఘని బాదలు తెలిసికొనుట కనవగు గుర్తులు నేరము జరిగిన చోట నెవ్వయిన నుండక మానవని యపరాధ పరిశోధకుల నిర్ధారణము. అట్లే కవులు తామెవ్వరిన కాలము తెలియజేయుక పోయినను బరిశోధకులు, శ్రద్ధతోఁగవనించిన కవి వివరములఁ గను గొనుట కనువగు సాధనములు కావ్యమునందుండకపోవని చెప్పట సత్వేదముకాదు. సరిగ కవి నామము, కులము, గోత్రము, కాలమును సునిశ్చయముగ నిర్ణయింపలేక పోయినను శ్రద్ధతోఁ బరిశీలించిపోఁ గావ్యచరిత్రమించుక స్థలముగ నైనఁ జెప్పవీలుండకపోదు. శతకములలో గొన్నింటి వివరము తెలియనుండక పోవుటచే నూతనహర్షములఁ జేర్చునది మగత్యమగుచున్నది. ఈ నూతనపద్ధతులలో నేరము సిద్ధాంతములు, వెల్లడియ నుండే హములు నెల్లప్పుడు సత్యములు కావలసియును - పూర్వపక్షముండినను - సత్యమును సమీపించుట కనువగుహర్షము లుండక పోవను వైర్యముచే నిట్టిపనికి బూనితిని. ఈ యవివరము గర్వముగాఁ దలపోయక నాప్రయత్నములకు విజ్ఞులు చచ్చుచే సాయపడు సహృదయు లగుదునని యాశాించుచున్నాను.

భాస్కరశతక మకారాది నియమముననుసరించి గన్నట్లు చున్నది. “అంగనమృతాను” “అకృతపాటుకచ్చు” “అడిగిన యట్టి” ఈ విధముగనున్న పద్యములు మరుసఁ జూరకముగఁ గన్నట్లుచున్నవి. శతకమునందు గవిపేరుగాని, కాలముకాని యితరవివరములు 3 ని కనబడవు దిన నీశతక వివరములఁ బ్రకటించినవారిందుమగూర్చి కొన్ని వివరములు వ్రాసియున్నాను. అనియుందుఁ జదువుదము.

కర్తృత్వము

ఈశతకము మానవ వేంకయ్య కృతమని కొన్ని తాళప్రత్యక్షులవై నుండటంబుచి శ్రీశ్రామనోఁగారిది తల్పేత్యులైన నిర్ణయించినట్లు విందుముకాని యదియంతవఱకు విశ్వాసార్హమౌతెలియదు. మారనయనదింటిపేరొ తండ్రిపేరొ తెలియదు. ఏ కాలమువాడో నుండే తెలియదు. వాఙ్మయ ప్రపంచమున మార్గంఁదేయపురాణ కర్తవగు నొకమారన్ననుమానము నున మెలుంగుదుము.

ఇది యిట్లుండగా నీ శతకమునగూర్చి కొన్ని కథలు వ్యాప్తిలో నున్నట్లు శ్రీ కేశవపు వేంకటశాస్త్రిగారు వ్రాయుచున్నారు. అది మిక్కిలి వినివడనకములుగా నున్నది.

(1) “ఒక బ్రాహ్మణున కిరువురుమారులుండెడి. వారింతండ్రి చాలధనము సంపాదించి వరసించెను తరువాత నాకుమారు లిరువురును బెద్దవారై విభాగమునొందఁ దలచిరి. కానివారిలో వారికి బాళ్లు తెగలేదు. ఉభయమును దగవులాడుకొని మఱి కొన్ని నాళ్లకు రాజుఁడవుఁబోయితి. ఆరాజుపేరుభాస్కరుడు. అతడు కవిత్వాఽపియుండు. వచ్చినసోదరులఁజూచి మీదేయూరు? మీలేమి చెదిరినారు. మీపేరులేమి యని వారినిఁ బ్రశ్నింప వారుచిత్తోత్తరముల నిచ్చి మేము శాస్త్రములు చెదిరితిమి. తెనుగు బాగుగఁ గవిత్వము చెప్పవలము” అని సోదరు లిరువురు బదులు చెప్పిరి. అంతట రాజు వారిని జూచి మీరు చెరియొక గ్రంథమును వ్రాసి తెచ్చిన మీ తగువు పరిష్కరించెదనని రాజు నుడివెను. మేముగఁజేయునక కీతకపుపరిష్కరింపకుండిన మాకకాశము లేదని వారుబ్రతిమాలఁ బోనిండ్రికొక శతకమునైన వ్రాసి కొనినందని రాజు ముదలయిచ్చెను. మే మిరువురము నొకకళతకము నివ్వఁజే మీరుకృతిపతిగా నిర్ణయింపఁ జెప్పమనని యాన భలోనే శతకము నారంభించిరి. బెద్దవాడు పద్యము పూర్వార్థమును, చిన్నవాఁ డుత్తరార్థమును, జెప్పదు నాశతకమును ముగించిరి. అంతరాజు బుదియంతలగు సోదరుల సమాధానముచి కొంతద్రవ్యమిచ్చి పంపివేసెను. శతకరచనమునుబట్టి యోజించిన నీకథ ననుసరింపఁ గూలదృష్టికి వీలుగనున్నది. వినివడ జనకముగనున్నది. కాని విశోధముననున్న సోదరులు పూర్వోత్తరార్థముల గుదిగూర్చుటలో వైకల్యమేల కలిగియుండవలెనని న వ్రువచ్చుచున్నది. ఈకథయే సత్యమైపోఁ బెద్దవానికంటె నుత్తరార్థము నడివిన చిన్నవాడు ప్రతిభాశాలియని చెప్పవగును. కాని యాభిప్రాయవారే యాశతకమునగూర్చి వాడుకలో నున్న నాటియొక కథను జెప్పచున్నాను.

(2) “ఒక బ్రాహ్మణున కిరువురుపుత్రులు. వారింతండ్రి చాల చిన్నతనముననే మరణించెను. చిన్నవాడు చదువక మాన్పఁడై చరించుచుండెను. అంతట బెద్దవాఁ డొకనాఁడు చిన్నవానిని జూచి కొనించి “నీవు విద్యాంసుండ వైనఁగాని యింటికి రావలదని యిలువడవడఁచెను. అతఁడు కొందఱు యాత్రికులతో గలసి, కాకిఁబోయి, శ్రద్ధతోవిద్యలనెర్చి కొన్నియేర్ల కింటికి వచ్చెను. నీశిగుమ్మముకడ నిలువబడి తలపుగొట్టి యన్న సత్యముఁ దుపిలిచి తలపుతీయవలఁగాఁ దమముడు విద్యల నేర్పవచ్చువాఁ

డో లేదోయని యన్న సంశయించి తలపుతీయలేదు. నేనడిగిన ప్రశ్నలకుఁ బ్రత్యుత్తరము సరిగఁజెప్పిన దలపుతీయుదునని యన్న చెప్పిపద్యము పూర్వభాగము నన్న చెప్పిపూరించవని తమ్ము నడిగెను. తమ్ముడు తనభాగమును జెప్పమనచెప్పెను. తమ్ముడు నూర్వపాసకుఁ డగుటచే భాస్కరాఱుని పద్యములు మూర్వభగవత్పద్యముగ బూరించుచువచ్చెను. నూరుపద్యము లైన తరువాత నన్న తమ్మునికి దలపుతీయచి యాతనిగొనించెను. ఈకథ మాడఁ జువత్కాఁడుగ నున్నది. కానియొకటి రెండు పద్యములతో దమ్ముని కవిత్వాపజ్ఞతీయ తెలిసిన వలసిన యన్న యట్లు గాక నూరుపద్యములవఱకు దమ్మునికీ నెఱుంగలేక పోయెననుట స్వభావవిరుద్ధముగనుండి నుండవలస మొదవుచున్నది.

ఈకథలు రెండును భాస్కరశతకమునందలి నూతనహర్ష మగునట్టి పూర్వోత్తరార్థ సంఘటితములగు పద్యములవలన బుట్టి ననేకాని సత్యములను కొనుటకు వీలులేదు. వై రెండు కథలవల నను శతక కర్తృత్వమై నట్లు కనబడుచున్నది. కాని యాక్రిందిపద్య ములన శతక మేకకవికృతమని తెలియుచున్నది చూడఁడు:—

“ఇందుక నేర్పుచాలక నిహితజెందిన నా కవిత్వముకొ మించువహించె నీకతన మిక్కిలియెట్లండఁ దోలబొమ్మలకొ మంచి వివేకవాని తెరమాటుననుండి ప్రకస్తప్రీతి నాడించిన నాడవేజుల డెందము నింపవె ప్రీతి భాస్కరా.”

ఇందలి “నాఁకవిత్వముకొ” అని యుత్పత్తుగమైకవచన ము కవియొక్కదని తెల్పుచున్నది. పోనిండెద“మాకవిత్వముకొ” అనుకొందము. యత్నిస్తానమున ‘నా’యన్నదా? యని ప్రశ్నించు కొంటిమా? తరువాతనున్న భగవద్గీతమున“నీకతన”యడదురావచ్చున వీలగుచున్నది. అదియు“మాకతన”యని మార్పుకొందమని రహస్యమి యిరువది ప్రతుల నాఁచితిని. అన్నిటినీఁజేయున్నది ఉక్తుదానిని మార్పుట, పంచాంగముకొఱకు నత్మత్రముల మార్పులంటిదని గ్రంథస్థనిదిర్వచమును ఘనముగ నెంచి వైవాడుక కథను విడనాడితిని. నెట్లలు వివరించి చూడవచ్చును.

ఇంక భాస్కరుఁ డనురాజున కీకృతియో? నూర్వభగవా నునకీకృతియో యననది లేలవలెను ఇరువురుశతకమును వ్రాయ నందున వైకథలు రెండును ల్పితములని కాని, ఆకథగాని భాస్కరశతక మింకొకటియందవలెనని కాని మనము నిశ్చయించు కొనవలసియున్నది. శతకమునందలి కొన్ని మాటలచేత సింధు మొదటికథలో చెప్పిన భాస్కరుఁ డనురాజున కీకృతియున్నది మొదటి నిలుచుటలేదు. ఎట్లనగా?

శ్రీగల భాగ్యశాలికడఁ జేరఁగఁతురు తారుదారె దూ దూరాగమన ప్రమానమున కావలసోప్పియు నైనెల్ల నుద్యోగము చేసిత్తు నిలయుండని కాదె సుప్రహసాహిణీ సాగరుఁ జేరుతెల్ల మునినన్నతి సద్గురుమూర్తి భాస్కరా.

రాకొమరులో రఘునిఁ దిరంబుగ మన్నన నుంచినట్లు భూ లోకమునందుమాఘఁ దనలోపల నుంపరు నిక్క మేకదా చే కొని ముద్దుగాఁదువు చిల్లను బెంతురుగాక పెంతురే కాకము నెవ్వరైన శుభకారణ సమ్యక్సేవ్య భాస్కరా? 87

వైరెండు పద్యములయొందును (1) “మునినన్నత సద్గురు మూర్తి భాస్కరా (2) శుభకాణ సమ్యుని సేవ్యభాస్కరా” అని భాస్కరుడకు విశేషణములు కనబడుచున్నది. ఈ శతకమును బ్రతిపదార్థ టీకాభాస్కర్యములతో వ్రాసిన శ్రీకేశవపు వేంకటశాస్త్రిగారి పద్యములఁజూచియే యుండుదు. శతకారంభ పద్యమునందే భాస్కరుఁడు మునిసేవ్యుడని, మద్గురుమూర్తి, యని యభివర్ణించిన కవిరాజువై యుండదని తెలియుచున్నది. రాజు మునినన్నతుండు కావచ్చును. కవికి గురుమూర్తి యగునా? సమ్యుని సేవ్యుడగునా? శుభకారణుండునాడఁ గావచ్చునందము. కావున భాస్కర శబ్దమిచ్చుట నూర్వపరమైనవో నాల్గు విశేషణములకును గతి కనబడుచున్నది. రాజుపరమన్న రెంటికి గతి పూజ్యము రెంటికి సంజేహము. కావున (శ్రీకాస్త్రి) గారును, విజ్ఞులునుగూడ 1,87. 110 పద్యముల ననుసరించి యీ శతక మేకకవి కృతమనియు, నూర్వదేవు నుద్దేశించి వ్రాసిన దనియుఁ బూర్వపక్ష మంగకరించెదనని తలంచుచున్నాను. నా దోషము లున్నఁ దెలిసిన వరించుకొనుటకు సిద్ధముగ నున్నాను.

వైరగా నీకథలు గంగాము విశాఖపురి మండలములఁ జెప్పు కొందురేమో కాని మా గోదావరి కృష్ణమండలముల నేను విని యుండలేదు. ఈకథల కాధారము లెచ్చటనైన నున్నఁ బ్రకటిం చు విజ్ఞులకు వందనము లాచరించెదను. శుభకారణుడు, సమ్యుని సేవ్యుడను, మునినన్నతుండు నగు భాస్కరుని “మద్గురుమూర్తి” యని కవిచెప్పకొనుటచేఁ గవిపేరు నిశ్చితముగ నిర్ణయము కాక పోయిన నాతఁడు మాన్వేష్టపాశకుఁ డని తేలుచున్నది.

క వి స్థ ల ము .

ఇదిమాత స్మృత్యముగఁ దెలియు నాధారములు కనబడవు కాని యాక్రింది రెండు పద్యముల వినుఁడు:—

“క్రూరమనస్కు తా పరులఁగొల్పినసించిన మంచివారికికొ, వారిగుణంతె పట్టి చెడువర్తన వాటిలు మానురీజిలో, దాఁలు గోతమిముఖ మహానదు లంబుధి గూడినంత నే తెఱముఁజెందవే మొదలికట్టటన్ని యుంఁజెప్పిభాస్కరా.85. ఘనబలశత్రు మచ్చుపడఁ గల్గినవానికి హానిలేనివోఁ దనదగు సత్త్వమే చెఱుఁచుఁ దన్నున దెట్లన నీరులావుగాఁ గను కయిసించినకొ తెరువు కట్టకు సత్త్వము చాలకున్నవోఁ గనుమలు నెట్టి నట్టనడిగండి తెగంబడకు న్నె? భాస్కరా.87.

ఒకచోట “గోతమిముఖ మహానదులని” యింకొకచోట నభిక్తార్థమున “లావుగా” నని కవి వాడుటచేతను, భాస్కర శతకమును గూర్చి వాసుకలో నున్నచని చెప్పినకథలు శ్రీకేశవపు వేంకటశాస్త్రిగారిచేఁ బ్రకటితము లగుటను, సదగు శాస్త్రిగారు విశాఖపుర ప్రాంతములనున్న వా రగుటను గవి బహుశః గోదావరి కుత్తకభాగమున నున్న విశాఖపురి మండలి వాడన వీలండునా యని సంజేహ మొదవుచున్నది. శ్రీ శాస్త్రిగారు మాత యోజించెదరు గాక!

కవికాల నిర్ణయము

కవి వివరములు శూన్యమైనప్పడతని కాలనిర్ణయ మొనర్చుట మాఁము సులభమా? దినను శతకమునందలి భాషనుబట్టి, ఇతర విశ్వాసార్హ నిదర్శనములను బట్టి కొంచెము ప్రయత్నించి చూతము.

తెలుఁగులో ముద్రణ మారంభమై నప్పటి నుండియు నీ శతక మచ్చుపడుచున్నది. అతి ప్రాచీనములగు తాటియాకుల ప్రతులవైఁ గూడ నీశతకము దొకరుమందుటచే నిదిచాల ప్రాచీన మైనదనియే నిర్ణయ మగుచున్నది. ఈశతకమునందలి,

“దక్షుండులేని యింటికిఁ బదార్థము వేటొక చోటనుండి వే లక్షలు వచ్చుచుండినఁ బలాఁశనమై చనుఁ గల్గెకాదు ప్ర త్యక్షము నాగులుకొ కలదలన్నియు కచ్చిన నీరునిచ్చునే యక్షులు మైన గండి తెగినట్టి తటాకములొన భాస్కరా.88

అనుపద్యము “అప్పుకవియము”లో నుదాహరణముగఁ బ్రయోగమియఁబడినది! అప్పుకవికాలము శ్రీ. శ. 1660 అని మనకు స్పష్టముగఁ దెలియుచున్నది కావున నీశతక మప్పుకవి నాటికే ప్రాథశతకముగా వాడుకలో నుండి యున్నట్లు నిశ్చయమగుటచే నిది చాల ప్రాచీన శతకరాజ మని తెలియుచున్నది. ఎంత ప్రాచీనమైనను నన్నయకుఁ బూర్వపుది. కాదని శతక మునందలి రెండవ పద్యమునందలి సారంగధర చిత్రాంగుల ప్రసంగము నిర్ణయించుచున్నది. అనఁగా భాస్కరశతకము 16. 17 శతాబ్దముల నడుమ పుట్టియున్నదని స్పష్టము. గురికి బారడెచ్చు తగుగా 600 సం. కముల యంగలోఁ గవి కాలనిర్ణయ మొనర్చు యొకట యజ్ఞ మొనర్చుటమైనది. ఇది 15 వ శతాబ్దములో నుండియుండవచ్చునని బొల్లనచ్చును కాని సత్యాన్వేషణ తత్పరుఁడుగ నుండవలసిన చరిత్రకారుని కట్టి దానివలఁ బ్రయోజనము నున్న. అది యుఁగాక తనసోదరులఁ గొన్ని వందల సం॥లవఱకు సత్యము సమీపింపకుండ నాటకపటానితశోద్రోహి యగును. కావునఁ దనయశక్తికిఁ జదురులు నిందించిన నిందింతురు గాక! ఇతరులు నోరెత్తుటకు వీలులేని ప్రబల నిదర్శనము లున్నప్రభుతత్వ చరిత్ర వ్రాయఁగోరువాఁడు సామాసింది యజ్ఞాయంపు సిద్ధాంతములను జేయరాదు. తనకే సంజేహములు గ నుండు విషయముల నిర్ణయించి చెప్పరాదు. ఈ విశాలాభిప్రాయములకు లోనై తెలిసినంతవఱకే స్వల్పముగఁ గవికావ్యచరిత్రములకుఁ బ్రయత్నించు చున్న నాకించితోజ్ఞతను విజ్ఞులు శరీరసేయకుండఁ గలుపొద్దెదనను.

(19) వెట్టి (=కవిత్వము) నిబధి (=సత్యము) (64)
(29) చేతురెనోటు (=చేతులనదా?) శిల లగు నోటు (=శిలలగునా?) (95) పహింపఁదోటు (=పహింపఁదా?) 95. పడదోటు (=పడదా?) 101

(98) చిల్లపిత్తు (=ఇందుపగింజ) (14) కాకుచేసి = ఆ గౌరవించి, చీకా కొనర్చి.

(103) నక్కబొక్క = నక్కబొట్టు.

(105) జతకాదు = జతపడటం = జరుగదు. (ఏకాగ్ర్యమును జతపడదు.)

ఈవై సంఖ్యలయందలి పద్యములలోఁగల ప్రయోగము లఁబట్టి కవిమండల మూహింపవచ్చునని లోఁచుచున్నది. ఇందు పగింజయను గోదావరి మండలమున వాడుదానినిఁ “జిల్లింజ” యనియు “జతపడదు” అనఁగా జరుగదనియు గోదావరి కుత్తరముననే వాడెదరు. (1) లావుగా (2) శతకాదు (3) చిల్లింజ మొదలగు మాటలవలన నీశతకకర్త గోదావరి కుత్తరము వాడని నిర్ణయింప వీలుండునేమో విజ్ఞులు పరిశీలించెదరు గాక!

(57) “నిజదార పోషణార్థమై” పోతన్నగారి దను పద్యమునందలి సమాసము పోలికలదు.

యుద్ధమల్లుని బెజివాడ

శిలాశాసనము

V

ఈదక్షిణగంగవంశీకులు కొందఱు స్కందపురమున నిం హ్యసనాసీనులగుచువచ్చిరి. వారలలో కొందరు తమ స్వామ్యాన్ని విశ్వరమును గావించుకొనుపట్ల తూర్పుదేశమును కూడ జయించి తమరాజ్యములోగలపుకొని పరిపాలనసల్పినటులు గానించుచు న్నది. ఈశాసనములోనిసంగతులనుబట్టి చూచిన శాసనకర్తయగు మల్లుడు చేబ్రోలునకు వచ్చి అటనుండి బెజివాడబాతిర జూచుటకేగి యచట కుమారస్వామికి గుడియును, మఠమును గట్టించి నటుల గనించుచున్నది. ఈశాసనము 4 వ పంక్తిలో నతడు “ప్రస్తుతరాజాశ్రయం”డని చెప్పబడియుండుటచే నప్పటికాతడు స్వాతంత్ర్యము మీది యొకరికిలోబడి కప్పము గట్టువాడయ్యుండు నేహానియు మాహాపాదముచున్నది. వీరిపరిపాలనక్రిందనుండు కొంగుదేశమును కర్నాటకదేశమును హోసల బల్లిశాసకులు (క్రీ. శ. 1080 సంవత్సరమునాటికి జయించి తమరాజ్యములో కలుపుకొని పరిపాలన చేయుటకు పూర్వమే కొంతదేశమును చొ

(89) “ఓటిపుట్టి” “బుడుంగున ముంపకుండునే” కొన్ని ప్రతులు “పులుకుక్రన ముంపకుండునే” ఇంతటి పుట్టి యుగభ ద్రవైపునవాడు గుండ్రని తోలుమూసిన పేపరుపైక. నదులు రాటు పడవగా వాడుదురు. కాని గోదావరి నుండలమునగూడ “నీవుట్టేమి మునిగిందా?” అని వాడుదురు. ఈశబ్దము కూడ బరిశోధనార్హము.

ఇంక నిట్టివి కొన్నిక్రియలు, శబ్దములు, సంకేతములు నున్నవికాని యింక మానుచున్నాను.

కవిత్వపఠనము

(1) 91 వ పద్యము చేపన్న గారి “చిత్తపుద్గి గల్గి” పద్య మున కనుసరణము.

(2) 76 వ పద్యమైకావతచక్రితము.

(3) 92 సంస్కృతచాటువు భాషాంతరము.

(4) 102 పద్యమున శకటం చేప నియమము లేదు. పోత న్న భాగవతము పనికిరాని అప్పుకవిగారి కీశిక మేల లాక్షణిక మైనదో? వింత!

తైలికి బద్ధములు.

చ. ఉరుకరుజాయకుండు నమ

యోచిత మాతృక దలంచి యగ్రవా

కృరువతఁ జూపినకే ఫలము

గల్గుట లేద్యముగాదె యంబుదం

బులిమిన యంత నేకురియ

కుండునె వర్షము లొకరక్షణ

నిరతర పౌరుషంబున న

కేవలజంబు లెఱుంగ భాస్కరా.

ఉ. తాలిమితోడు తం దగవు

దప్పుక నేర్పరి యొప్పుతప్పులం

బాలనయ్యగాకట ను

పాదువిహించు నేయనేర్పునే

పాలును నీరు నేరుపరు

పంగురారా మెఱుంగు గాకమా

రాల మెఱుంగు నే తదురు

జాచారురసజ్ఞతఁ బూన భాస్కరా.

చ. నొగిలిన వేళ నెంతటి

భుజుండును దన్నొక రొక్క నేర్పుతో

నగపడి ప్రాదిసేయక త

నంతట బల్మికిరాడు నిక్కమే

జగమున నగ్నియైన గడు

స్వస్థిలంబడి యున్ననింధనం

తెగయగఁ ద్రోచియూడక మ

తెట్టునవుల్లాన నేర్పు భాస్కరా.

భాస్కరశతకము (కొత్తపూర్వమున నున్న యంతర్భావ శంకము. నీతులు చక్కగ మనస్సులకు బట్టినట్లుపములు, లోకోత్తలు, గలిగి మృదుమధుఃముగ నుండును గాని యన్వయ మంతప్రాధముగ నుండదు. అనగా సరసముగ నుండదు. కాని తేతక మెన్నిసార్లు చదివినను బాలురకంటె, బండితులకు మ నోహరముగ నుండును దీని ప్రాశస్త్య మార్ధలలోకమునకు నూతనము కాదు. సులభశతకములు నాల్గైదయిన పిమ్మట బాలురు చదువదగినవి.

మంగూరి సుబ్బారావు.

కులు జయించినటుల చరిత్రాంశములు గానించుటచేతను చా శుక్యకాజును రాజరాజురేంద్రుని యనంత మఠిని కుమారుడ రాజేంద్రకులార్తుంగ చోళదేవుడు చోళ సింహాసనాధిష్ఠుడైన పిమ్మట తన పీఠీయమైనపూర్వచాళుక్యరాజ్యమునుకూడ జయించుటకై వాడివెదలి పూర్వచాళుక్యరాజ్యమును జయించి తన పినతండ్రియగు విజయాదిత్యుని తనప్రతినిధిగా పూర్వచాళుక్య దేశమును బహుశాంతిచుటకు నిశ్చయించి యుండెను. రాజరాజురేంద్రుడు (క్రీ. శ. 1063 సంవత్సరము వరకు బరిపాలించి యుండెను. రాజేంద్రకులార్తుంగ చోళదేవుడు (క్రీ. శ. 1063 సంవత్సరమున చోళ రాజ్యసింహాసనమునెక్కడయును. కావున దక్షిణ గంగవంశీకులపాలనములోనున్న స్కందపురప్రాంతదేశమును (క్రీ. శ. 1063 సంవత్సరము తర్వాత కాలములో జయించినటుల చెప్ప తగియున్నది. రాజేంద్రకులార్తుంగ చోళదేవుడు (క్రీ. శ. 1112 సంవత్సరమువరకు పూర్వచాళుక్య చోళరాజ్యముల రెండిని బరిపాలన సల్పియుండెను. హోసలబల్లిశాసకులచేజయించబడి పిమ్మట దక్షిణగంగవంశములో కడపటివాడగు నీమల్లదేవుడు పరరాజుల కాలనిపేన్న సింహాస్థిత్వముగ పూర్వచాళుక్య చోళరాజ్యముల రెండిని కడుసమర్థతతో బరిపాలించుచున్న రాజేంద్రకులార్తుంగ చోళదేవుని నాశ్రయించి యాతనియను గ్రహము వడసి పూర్వప్రాంతమును స్కందపురప్రాంతదేశమును బరి పాలన సల్పుటకు సామంతుడుగ నేర్పాటు కాబడియుండవలసి చెప్పిన ననంద్యమేమియుగన్వట్టడ గనుక నే యాశాసనమునందు ప్రస్తుత రాజాశ్రయం డని చెప్పుకొనియుండినటు లూహించ తగియున్నది.

దక్షిణగంగవంశీకులు శైవమతావలంబులును వీరైవా చారపరాయణులు నయ్యుండినటులు గనించుచున్నది. వీరల లో కొందరు శివమహారాయలను పేరును నామములనుకూడ ధరించియుండిరి. శాసనకర్తయగు మల్లదేవునితాత యగు మల్లదేవుని కిని శివమహారాయలని పేరుగలదు. ఆపేరులనుబట్టి వీరు వీరైవాచారపరాయణులనియును, శైవమతభక్తులగు నీప్రభువులను శైవులైతడ పరమభక్తునిగా భావించి శివమహారాయ లను నామంబునఁ బేర్కొనబడుచుండినటులు యూహించ దగియున్నది. ఈశాసనములోని విషయములనుబట్టి యాశాసనకర్త వీరైవాచారపరాయణుడై యుండినటులు గోచరంపక మానదు. ఈశాసనములో జెప్పబడినరీతిని మల్లదేవుడను తాతయను మల్లదేవు డను మనుషుడును దక్షిణగంగ వంశపురాజులలో గానించు చున్నాడు.

ఈశాసనము తెలుగుభాషను మధ్యాక్షరలలో వ్రాయ బడియుండెనది. శాసన మధ్యాక్షరలలో యతి అయిదవ గణాదిన యున్న దనియు, ఆధునిక లాక్షణికుల మతము ప్రకారము యతి నాల్గవగణాదిన నుండవలయు ననియు, అయిదవ గణాదిన నుండుట రాజరాజురేంద్రుని కాలమున నున్న నన్నయ భట్టాచార్యుని మతమని యు, నన్నయభట్టాచార్యు డావిధిగ నేతాను కవించిన భారతము నందు ప్రయోగించియుండె ననియు గావున నీశాసనము నన్నయ భట్టాచార్యునిపూర్వమే పుట్టి యుండవలయు ననియు శ్రీభయంతి తామయ్య పంతులవారి వాదము. రాజరాజురేంద్రుడు (క్రీ. శ. 1022 లగాయను (క్రీ. శ. 1063 వరకు బరిపాలన సల్పియుండెను. నన్నయ భట్టాచార్యు డాచార్యకాలములో నున్నవాడు. దక్షిణ గంగవంశములో నాథుడువాడగు మల్లదేవుడు (క్రీ. శ. 1080 సంవత్సర ప్రాంతములవాడైనటుల వైన గమనరచియుంటిని. ఈశాస నము (క్రీ. శ. 1080 సంవత్సరప్రాంతమున బుట్టినటుల జెప్పినను నన్నయభట్టాచార్యుని కాలమునకును ఈశాసనము రచించునాటి కిని ఎంతయోకాలవ్యధి యుండదు. ఘమారు నలువది సంవత్సరముల వ్యవధియైతే యుండును. అప్పటికి నన్నయభట్టాచార్యుని మతము ప్రకారము మధ్యాక్షరలలో యతి అయిదవ గణాదిన వాడబడు చుండవచ్చును. ఆధునికలాక్షణికుల నరే మప్పటికి బయలుదేరి యుండలేదు. అంతమాత్రమున నీశాసనము నన్నయ భట్టాచార్యునకు పూర్వము పుట్టిబడినటుల జెప్పట కాధారముగ దీనికొక విలులేదు. మఱియు తెలుగుభాషలో పద్యములతో శాసనములను బ్రయరము చేయు పద్ధతి రాజరాజురేంద్రుని కాలమునుండియు అనగా క్రీస్తుశకము పదునొకండవశతాబ్దమువరకు కాలమునుండి యుండినట్లు శాసనముల బరిశోధించిన గానించు చున్నదిగాని యంతకుపూర్వము తెలుగుపద్యములతో బ్రయరము చేయుపద్ధతి గానించదు. చరిత్రాంశములనుబట్టి తెలుగుభాష చాళుక్యుల కాలములోను, అందు రాజరాజురేంద్రుని కాలము నుండియు రాజారణ మెక్కుడుగ కలిగి మిగుల ప్రాముఖ్య మునకు వచ్చియుండెను.

మరియు గుంటూరు నుండలములో నర్సారావుపేట తాలూకా కొడిదెనగ్రామములోని శ్రీశంకరేశ్వరస్వామివారి యాలయములో యజ్ఞశాలకడ నున్న శాసనమునుబట్టి పాక శాటిని బరిపాలించిన చోడరాజువంశమునందు గూడ తాతయను

మనుషుడును మల్లలనువారలు గనించుచున్నాడు. వీరు తెలుగు చోడు లనువారిలో మధురాంతకపాత్రపి చోడవంశీకులు. ఈ శాసనము శా. శ. 1146 సంవత్సరమున పుట్టబడినది. కొట్టియదొన యనునది కొడిదెనకు పూర్వచాళుక్యమయ్యున్నది. ఈకొడిదెన బెజి వాడకు ఘనమార్కెడిమైశ్వరమున నున్నది. ఈశాసనము యోపిలిసిద్ధవడవచోడచోరాజులచే బ్రయరముచేయబడియుం డెను. వీరు మూగ్వంశీయుల యుంటుల జెప్పకొనియున్నాడు. వీరు త్పత్రయులేనా! మూగ్వంశీయులేనా! యనువిషయము ప్రస్తుతాంశములుకావు గాన గ్రంథనిస్తాకభీతిని కదలుచున్నాను. అందు వీరివంశావలి యాక్రిందివిధముగ జెప్పబడియున్నది. ఈశాస నమున కలరాగ్వంశీయులను తెలుగుపద్యములలోడను దాన భాగము పద్యముతోను జెక్కబడియున్నది.

మూగ్వంశీయున కరికాలచోడరక్తవర్తి పుట్టెను. ఇతడు కావేరికి అనకట్టున కట్టించినటుల జెప్పబడియున్నది. అతనికి మహిమానవోడుడును ఆంధ్రమహావోడునకు కరికాలాడు, సిరికట్టుడు, తొండమానడనువారు పుట్టిరి. అందు కరికాలుని వంశమున చోడజిజ్ఞుడుపుట్టెను. ఈచోడజిజ్ఞునకు తెలుగు జిజ్ఞుడును బిరుదు గలదు. బహుశః తెలుగుదేశమును బాలించు టచే నాటినదను కలిగినటులు గానించుచున్నది. ఇతడు పల్లవ రాజు నోడించి యాతనికుమారుడను వివాహమాడియుండెను. అం దుచే నాతనికి గండగోపాలాడను పిరుదును కలిగియుండినటులు చెప్పబడియున్నది. అతనికి మల్లిదేవుడ (మల్లదేవుడు) నాడు మనుషుడుగ నుండెను. ఈమల్లిదేవుడు పాత్రపి రాజధానిగ జేసి కొని పాకవాడు 21 వేలును బరిపాలించెను. మల్లదేవునకు మధు రాంతకపాత్రపిచోడుడు, సిద్ధమానతియు, మల్లదేవ కనుధాధిపు డను కుమారులు కలిగిరి. అందు సిద్ధవరేశ్వరునికి సోమేశ్వరదేవు డను మల్లిదేవుడనుకుమారు లిద్దరు కలిగిరి. సిద్ధదేవునితమ్ముడగు మల్లదేవునికి ఓపిలిసిద్ధదేవుడు మల్లదేవుడు కుమారులిద్దరుగలిగిరి. ఆమల్లదేవుని అనగా ఓపిలిసిద్ధదేవుని తమ్ముడగు మల్లదేవుని కుమారుడగు ఓపిలి సిద్ధదేవ చోడమహారాజులే కమ్మనాటి లోని నిజరాజధాని యగు కొట్టియదొననుందలి శ్రీశంకరేశ్వర శ్రీమహాదేవకు అర్చనలకు అంగరంగభోగాలకు భూదానమొనర్పినటుల జెప్పబడియున్నది. అందు తెలుగుజిజ్ఞ కుమారుని పేరు మూక్రము చెప్పబడియుండ లేదు. కుమారుని పేరు చెప్పక మనుషునిపేరును జెప్పియుంటుంటే జిజ్ఞ జీవితకాల ములోనే యాతని కుమారుడు మరణించినటులు యా జిజ్ఞ యనంతర మూనియరుడగు మల్లిదేవుడే రాజ్యమునకు వచ్చి నట్లును స్ఫురించుచున్నది. ఈ తెలుగుజిజ్ఞసంతతివారలలో తండ్రికిని కుమారునకును మల్లదేవు లను నామములు గానించు చున్నవి. దీనినిబట్టి జిజ్ఞ కుమారుని పేరును మల్లదేవుడై యుండునేమో యనియును ఊహపాదముచున్నది.

శ్రీమన్మహా మండలేశ్వర త్రిభువన మల్లదేవ పాత్రపి చోడ మహారాజులు శా. శ. 1044 సంవత్సరమున కొట్టియదొన లోని శ్రీశంకర మహాదేవకు బల్లిమకగ్రామమును దానము చేసినటుల కొడిదెన గ్రామములోని శంకరస్వామి గుడిలోని యింకొక శాసనమునకు గానించుచున్నది. ఇంకను త్రిభువన మల్లదేవ చోడ మహారాజుల పేర్కొనమ శా. శ. 1070, 1073 సంవత్సరములనాటి శాసనములు గలవు. మఱియు కామ చోడ మహారాజుల కుమారుడు (త్రిభువన మల్లదేవుని శా. శ. 1064 సంవత్సరమునాటిశాసన మొక్కటి యిచ్చటనే గానించు చున్నది. ఈ శాసనము “అక్కర” పసియలలో నున్నది. ఈ శాసనములోని అక్షరలక్షణము మన యాధ్యక్షులు శాస నములోని యక్షరలక్షణమునకు సరిపోలుచున్నది. దీనిని బట్టి శా. శ. 1064 సంవత్సరమువరకు నవినలాక్షణికుల మత మేన్నది యుండవలయు గానించుచున్నది. ఒకవేళ యేన్నది యుండు నని యెంచుకొనినను నవినలాక్షణికుల మేన్నది పిమ్మటనుకూడ పూర్వలాక్షణిక మతము నుసరించి పద్య ములు వ్రాయునాచారము నుంపలేదని చెప్పనొప్పుచున్నది. ఆ కారణముచే ఈ శాసనము నన్నయభట్టాచార్యునికి పూర్వము పుట్టబడినదని చెప్పనొప్పునా? శాసనమున సంవత్సరము పేర్కొన బడి యున్నది. కాబట్టి శాసనముయొక్క కాలనిర్ణయము గావించుటకు వీలులేదని స్పష్టముగ గానించుచున్నది.

శా. శ. 1059 సంవత్సరము నాటి కామచోడ మహారాజుల శాసనమొక్కటి కొడిదెనలోని శంకరదేవాలయము దగ్గర గానించుచున్నది. ఈకామచోడ మహారాజులే శా. శ. 1044 సంవత్సరము నాటి శాసనమున జెప్పబడిన త్రిభువనమల్ల దేవుని తండ్రి యగు కామచోడమహారాజు లయ్యుండు నని తోచుచున్నది. ఈ కామచోడ మహారాజునకు ను చోడజిజ్ఞవంశీయులకును గల సంబంధమేమో జెప్పబడి యుండలేదు గాని యాకామచోడుడు పాత్రపి చోడలలోనివా డనిమాత్రము స్పష్టముగ గానించుచున్నది. పాత్రపి చోడవంశీకుల నుని చెప్పకొను వారి శాసనములనేక చోటుల గానించు చున్నవి. వారిలో వారికి గల సంబంధ మేమో స్పష్టముగ గానించుటలేదు. ఇంకను భావిపరిశోధన గావించవలసి యున్నది.

నీని నన్నిటినిట్టి చూచిన వెనకాడ కానన మీవంశము లోని చోడవిజయముననుగుణ మల్లదేవుని దనుయందు కేవల యనియు గూడ సందేహము వోడదుచున్నది. ఈమల్ల దేవుడు క్రీస్తుశకము పదునొకవంద శతాబ్దాంతమునకు పన్నెం డవ శతాబ్దాంతమునకు నున్నవాడుగా గానించుచున్నాడు. అదివాడ కాననమున మల్లదేవువాడు తనతాతపేరిట గూడ ముఖ్యుడవడమున గట్టించె నని చెప్పబడి యుండుటచే నాతని తాత రాజ్యపాలన మొనరించి యుండలే దనియు, నాతనిపేరు ప్రపంచమున కాశ్వత్థముగ నుండులాగున కాశ్వత్థమైనపను లేమి యని జేసియుండలేదనియును స్ఫురించుచున్నది. ఈ తెలుగు చోడవంశమున విజయకుమారుని జేర్చుకొనక అనాచుకునిగ వదలి నునుచుండగ మల్లదేవుని జేర్చుకొనబడి యుండెను. దానినిబట్టియే యాతడు తన తండ్రికాలములోనే మృత్యుచి యుండినటుల గానించు చున్నది. కావున రాజ్యపాలనకు రాకపూర్వమే చనిపోయిన తనతాత యందలి యభిమానముచే ఈ చోడవంశ ములో చేరిన మల్లదేవుడే తనతాతపేరిట కూడ ముఖ్యుండ పము కట్టించి యుండునా యేమి యని సందేహించుటకు ప్రబల కారణముగ వచ్చును. వీరు కైవులు. పలువోటుల యనేక శివాచారముల గట్టించినటులను వాటికి భూవనతుల నిచ్చినటు లను వీరికాననములకల గానించుచున్నది.

శాసనమిది.

“ఆంధ్రకేశవందలి పూర్వకాననముల తిప్పిలో సామాన్య కృష్టికి రెండు రీతులు (కైవులు) పొడకట్టుచున్నది. అడ్డుకత్తు కైవులు, గుండ్రకత్తు కైవులు. మొదటిది రాజరాజుకాలమున కు. బూర్వము పుట్టిన కాననములలోగల యుండుచున్నది. రాజ రాజువా డియ్యకముల పోలిక యేకామపుత్రేశ్వరగారి మాటి నది..... రాజరాజుకాలమునందుగాని దానిపిదప నేటి కరకుగాని పుట్టిన కాననములలో బూర్వమి యెక్కడను నాకు గనబడలేదు. క్రమక్రమముగా గుండ్రకత్తు పొచ్చినది. ప్రస్తుత కాననమిది పూర్వకత్తు పూర్వమిది పోలియున్నది. కావున తిప్పినిట్టి చూచిన ప్రస్తుత కాననము నన్నయభట్టాచరుని కాలమునకంటె బూర్వమే పుట్టినట్లు తేలుచున్నది” అని శ్రీరామయ్య పంతులుగారు వ్రాసియుండిరి. వీనినిబట్టి అడ్డుకత్తు తిప్పి రాజరాజుకాలమున కాలమునకును నున్న టులను ఒక్కమాటుగా రాజరాజుకాలమున కాలమున మాటి టులను వారి యభిప్రాయమని స్పష్టముగ స్ఫురించు చున్నది. ఒక్కమాటుగా రాజరాజుకాలములోనే అదిగల కున్న కత్తులయొక్క నొక్కమాటుగా క్రొత్తకత్తుగా మారిన దనుట సంభవమా? భావగాని తిప్పిగాని చాతాత్తుగా నొక్క సారి మాటులు కకతాము లేదు. అటుల నొకచోట నెవ్వరి కల్లనో మార్పు కలిగినదనకొనినను దేశమునందంతట నొక్కమా టుగా వ్యాపించినది. క్రమక్రమముగ బహుకాలమునకు దేశ ముపై వ్యాపించును. ఒకపురుషుని కాలమున చాతాత్తుగా తిప్పి మాట దని శ్రీరామయ్యపంతులుగారే సందంభాడి కాననమును గూర్చి చెప్పి సందర్భమున వ్రాసియున్నారు.

సందంభాడి కాననములో శక్తిరగ్నరాజ్యపాలనాంధ్ర ముకకు చెప్పబడిన కథలిపి యొకతీరుగను తిర్వాత నున్న తిప్పి యింకొకతీరుగ నున్నదనియును శ్రీరామయ్యపంతులుగారు చెప్పి యున్నారు. ఆ రెండవభాగము రాజరాజుకాలమున రాజ్య కాలములో ముప్పదిరెండవయేట బట్టినది ఆ సందర్భమున తిప్పి చూర్చి చెప్పటలో “ఈరెండవభాగములకు సంకర మేబడి సంకర్మములకంటె నెక్కువయ్యుండదు. తక్కువయ్యె యుండిన నుండవచ్చును. ఈపాటికాలములో తిప్పిస్వరూప మంతగా మాటి యుండునా యని సంశయపడలేదనియున్నది. రెండుభాగములకు గల భేదము తిప్పిభేదముకన్న లేఖకభేదము ననుసరించి యధిక ముగా గలిగియుండవచ్చునని నాయభిప్రాయము” అని చెప్పి యున్నారు. శివభేదము లేఖకభేదమునుబట్టియేగలగుచుండు ననియెట్టిప్రాయమును శ్రీరామయ్యపంతులుగారు రంగీకరించియే యున్నారు. కాని యీ కాననమును గూర్చి వ్రాయుటలో మాత్రము పూర్వపు కత్తులయొక్క నొక్కమాటుగా రాజ రాజు రెండుని కాలములో మాటిపోయిన దనియు అతని పిచ్చుట కాననములలో నీకత్తులిపి గానించుటలేదనియు వ్రా యుటకు గూర్చియుగ వచ్చును. రాజరాజుకాలమున నాతనిలిపి ననులలో పెట్టినను దేశమంతయు నొక్కమాటుగా నాతనియే ప్రాకాని చెప్పట సంభవమా? అటులొక్కసారిగ దేశమంతయు వ్యాపించి లేఖకులందరు తమపూర్వపు కత్తును మార్చుకొని నూతనకత్తు చేర్చుకొని భ్రాతృవలంబించిని చెప్పట సంభవమా? ఇప్పటికిని ఒక లేఖకవారమున ఇంకొక లేఖకవారమున భేదములు గానించుట లేదా? కత్తుభేదము లేదా? ఒకరు గుండ్రకత్తు ఇంకొకరు అడ్డుకత్తు పరియొకటి

నిజాము రాష్ట్ర కవులు.

పిడుపర్తి సోమనాథకవి.

(శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు)

పిడుపర్తి సోమనాథుడు పేరుచెందిన తెలుగుకవులలో నొక్కఁడు. ఇతఁడు పాలకునికి సోమనాథుని కన్యవరంపర లోనివాఁడు. ఈసోమనాథుడు పాలకునికి సోమనాథునియందు దైవభక్తివిశ్వాసములు గలవాడైన గ్రంథములలో గానిం టిని పాలకునికి సోమనాథున కంకితము గావించియున్నాఁడు. తైత్తిలకుఁ బాలకునికి సోమనాథునియందు భక్తివిశ్వాసములు మొదలు. అతని నాకాలమునకు దరువాతికాలమునకు శంకరాచారతారముగ విశ్వసించివారు. అటులు విశ్వసించినవారిలో విడుపర్తి సోమనాథకవి యొకఁడు. ఇతఁడు సంస్కృతాంధ్ర కర్ణాట వాఙ్మయములో నసద్భవసాహిత్యముగ గలవాఁడు. అష్టభాషాకవిత్వాప్రవీణుడు. ఈతఁడు బసవేశ్వర పురాణము (పద్యకావ్యము) అన్యవాదకోలాహలము, ప్రభులింగలీల యను

నిలువుకత్తు వేరొక్కరు పరపుకత్తు ఇటు లనేకభేదములుగ గన్నట్లులేదా? ఒకచో మొట్టకరించిన నూతనతిప్పి ఇంకొక చోటికి బ్రాకుట కొకకొంతకాలము పట్టునుగదా? ఒకచో నూతనతిప్పి ప్రారంభించినపిచ్చుట నయ్యది వ్యాపిక చనిపోటనది వరలో నున్న తిప్పియే వాడబడుచుండును గదా? ఆకారణమున నయ్యది నూతనతిప్పి ప్రారంభించకపూర్వమే పుట్టిన దని నిర్ధారణ చేసి చెప్పదగునా? ఇప్పటికిని బరికించినచో పూర్వకత్తులిపితో వ్రాయులేఖకు రెండరు లేరు? రాజరాజుకాలమున నూతనతిప్పి మొట్టకరించినటుల యెంచినను ప్రాతలిపి రాజరాజుకాలము నందును అటుపిమ్మటను కొంతకాలమువరకు నిలిచియుండునటు లను వానినే వాడుకచేయుచున్నటులను ఎంచదగియుండును. ప్రాతలిపియంతయు నశించిక్రితలిపియే సంపూర్ణముగ వ్యాపక మగుటకు అధవపక్షమొకనూరువత్సరములకాలమువరకు తక్కువ పట్టదనిజెప్పదగియున్నది. దైవగనఁబరచబడినమల్లదేవులకాలమున కును రాజరాజుకాలమున కాలమునకును నుమారేబడి సంవత్స రములకంటె వ్యత్యాసము గానించదు. ఇంతస్వల్పకాలమున ప్రాతలిపి నశించి యంతటను క్రొత్తలిపియే పూర్తిగ వాడుకలో నుండెని చెప్పవీలులేదు. ఈజేశప్రాంతమున నప్పటికింకను ప్రాత లిపియేవాడుకలోనండెనిచెప్పినయంభవమేమియులేదుగదా? లేఖక భేదమునుబట్టి ధేదిండునని శ్రీరామయ్యపంతులుగారే సందంభాడి కాననమునుగూర్చి చెప్పిసందర్భమున జెప్పియుండిరి. ఈసందర్భముల నన్నిటిని జక్కగ యోచించి చూచినచో తిప్పి యొక్కకత్తునుబట్టి సత్తయైన కాలనిర్ణయము చేసిచెప్పట కవకాశ ముకలుగ నేరదని స్పష్టముగ గానించుచున్నది. కావున ఈకా ననము నన్నయభట్టాచరు అనగా రాజరాజుకాలమునకి పూర్వ కాలమునందు పుట్టబడినది స్పష్టముగ నిర్ధారణచేసిచెప్పట కవ కాశములేదు. కాని నూతనతిప్పి ప్రారంభింపబడినటుల జెప్పబడిది రాజరాజుకాలమునందుగానిలేకయటుపిమ్మటకొలదికా లములోగాని పుట్టియుండవచ్చునని చెప్పటయే యెక్కువసమం జనముగానుండును. అయ్యదియును క్రీస్తుశకము పదునొకవంద శతాబ్దాంతమున నీకాననము పుట్టబడియుండునని చెప్పట కెక్కుడు బలకాఁగనున్నది.

కాబట్టి వీనినిట్టి చక్కగ విమర్శించి పరిశీలన చేసి చూచినచో అదివాడ కాలాకానమున జేర్చొనబడిన మల్లడు (యద్ధమల్లుడు) తొమ్మిదవశతాబ్దముననున్న పూర్వచాళుక్యరా జగు యద్ధమల్లుడు కాడనియు 13 శతాబ్దముననున్న పూర్వచాళుక్యరాజగు మల్లపరాజుమనుచు డగు మల్లభూపాలుడు కాడ నియు వారిచే బ్రచురముచేయబడినది కాడనియు స్పందంభుప్రపాం తదేశమును బరిపాలించుచుండిన దక్షిణగంగవంశీకు డగు మల్ల దేవుడు లేక శివమహారాయలమనుచుండును, గండదేవునిమారు డును నగు మల్లదేవునిచే క్రీస్తుశకము పదునొకవందశతాబ్దాంత మున బ్రచురముచేయబడియుండు ననియు లేదా కమ్మపాటిలో కొట్టగొడను రాజధానిగ జేసికొని పాకనాటిని పరిపాలించిన పొత్తిపిడవంశములోచేరిన మల్లదేవునిచే క్రీస్తుశకము పదునొ కవందశతాబ్దాంతమున బ్రచురము చేయబడియుండునెమో యని యు జెప్పదగియున్నది. కాననములో కాననకర్తవంశమునుగూర్చి జహంనల్లముగ జెప్పబడియుండుటచేతను కొంతభాగము నడువ విలులేకుండుటచేతను దక్షిణగంగ, పొత్తిపి షోడవంశీకులలో నేవంశీకునిచే బ్రచురముచేయబడినది స్పష్టికరించుట దుర్లభముగ నున్నది. ఇంకను భావిపరిశోధనమున సాధ్యమగునని తలంచెద.

నడింపల్లి జగన్నాథరావు

మూడుపాత్రముల గవించెను. మొదటిపుస్తకమును గవి చరిత్ర కారులు పేర్కొనియున్నారు. రెండవపాత్రము పాలకు ర్తిసోమని గ్రంథముదాయములలో జేర్చిరి. మూడవపాత్రము కర్ణాటగం ధమునకాంధ్రకరణము రెండవగంధము.మూడవగంధము నీతఁడు రచించినటులు కవులచరిత్రము తెలుపలేదు. ఈకవినిగూర్చి మన మెరుగవలసిన యంశములు నెక్కులు గలవు. పాలకునికి సోమ నాథు దొంకిపర్తి యను గ్రామమున నొకవైవమటము స్థాపిం చెను. దానికి మొదటిప్రతాపరుద్రుండు దొకిపురము నగ్రహార ముగ నొసంగెను. ఆమతమునందలి స్వామిలు (గురువరంపరను) కైవులు తమపరిభ్రామలో తరణులను నాచారము కలకు. అట్టితరణులలో విడుపర్తి సోమనాథకవి యొకఁడు. ఇతనిగ్రం ధము లన్నియును క్రీ. శ. ౧౧-౧౨ శతాబ్దములలో జరిగి తైవ మతసంగ్రామముల బోధించునవియై చరిత్రముల కాదర్శప్రాయ ములైయున్నవి. శ్రీకైలశభక్తుమున నున్న హిందుదేశ్వరాగ్ర హారమున జనియించి సకలవిద్యలలో నారిలేరి తైవమతసంస్థాప కుడై కళ్యాణపురాధీశ్వరుం డగు విజ్ఞానిచెంత మృత్తియై యి తరమకముల నిర్మాలించి విజ్ఞానిసోదరి యగు గంగాబను ప్త నియమైన బసవేశ్వరుని జీవితచారిత్రము దిన వర్ణింపఁబడినది. పాలకునికి సోమనాథుని ద్వితీయగంధమున కిది పద్యకావ్యము. ఆసోమనాథునివైగల భక్తివిశ్వాసములచే నీసోమనాథుండు ద్వితీయవాక్యము లటులే చందోబద్ధములుగఁ బద్యములలో నిమి డ్దెను. ప్రభులింగలీల కర్ణాటగంధమునకు, దెలుగు. చిజు తొండ నంది వంశీయుం డగు నెల్లూరి రామలింగయ్య యను వై శ్వుని ప్రేరణముచే దెలిగించి వీరసిద్ధదేశికుం డను కైవున కంకిత మాచరించెను. అల్లమ ప్రభుం డను వీరకైవుండు ద్వివీర్యము లానర్చుచు అక్కమహాదేవి గొగ్గయ్య, ముక్తాయి, సిద్ధకామ య్య లోనగువారిని కైవులుగఁ జేయుటయుఁ గళ్యాణపురమున కైవమతవాస్తవికేయియును నిందు వర్ణింపఁబడినది. కైవునతో హరముగ నున్నది. కథాంశము సమచితము లగు వర్ణములతోఁ జరిత్రగ్రంథమువలె నున్నది. మూడవగంధ మన్యవాదకోలా హలము. ఇది నూనసీసపద్యములు గల చిన్నపాత్రము. చక్కని భావలో నుదేకకరములకుఁ బోకడలతో నాకాలపు కైవుల ప్రశస్తిరాజుల వినయదుర్లభములు తెలియఁబడుట వ్రాయఁ బడినది. ఇందుఁ జరిత్రహాస్యములు నెక్కులు కలవు. విభర్త రూపకమగు పీఠికతో నీగ్రంథమును గొలదికాలమున ముద్రించి భాషాసేవకుల కొసంగనన్నారము. కవిగ్రంథము లింక నేమేని యున్న వేమో పరిశీలించుటకు కవిపూర్వుల నివాసమగు పిడు పర్తికి దొంకిపర్తికిఁ బోవలసియున్నది. అపుడు కొన్ని చరిత్ర రహస్యములు బయలుపడవచ్చునని మావిశ్వాసము. కాలమును విమర్శించి తెలిసికొని యీకవిజీవితము ముగించుద ము. బసవపురాణములో గవికాలము తెలిసికొన రెండు మూఁ డాదారములు కలవు. ఇతఁడు శ్రీనాథునివైవధము పేర్కొని యుండుటచే 2నునాల్గవ శతాబ్దమున కావలవాడు. పాలకు ర్తి సోమనాథుండు దొంకిపర్తిలో స్థాపించిన గురువరంపరలో సోమ నాథుని తరువాత గ్రంథకర్త సీతామహాండు నాల్గవ పురుషుం డగుటచేతను పా|| సోమనాథుండు క్రీ. శ. ౧౧ లోనివాఁ డగు టవలనను పిడుపర్తిసోమన శ్రీనాథునకు సమకాలికుడై యుం డుననుట విశ్వాసజాత్రము. ఇది గాక-

కలి|| అదిన్ బ్రతాపుడిచ్చిన

యాదోకిపురంబు మధ్య నంకితవడినన్

మోదమునఁ బ్రాధి, రాయము

హిదయతునిలనఁ దెచ్చె నెల్లరు మెచ్చన్||

అబసవపురాణపద్యములన గ్రంథకర్త ప్రసీతామహాండు రాయమహీపతి సమకాలికుఁడని తేలుచున్నది. ఈరాయ మహీపతి యెవఁడో తెలిసికొనవలసి యున్నది. ప్రాధిరాయ అనుదానిని ప్రాధరాయలని కవిచరిత్రకారులు భావించి యా వల నూరేండ్లకు పి|| సోమనాథుం డుండుననిరి. లిఖితప్రతుల యందు ముద్రికప్రతియందుఁ ప్రాధి, రాయమహీపతి యనుపాదము కానవచ్చుచున్నది. “ప్రాధరాయ” అను పాదముఁ దీసికొన గ్రంథకర్త పదునవ శతాబ్దాంత మునకు వచ్చును. దానిచే గురువరంపరకాలమునకు దీనికి వ్యత్యస్తమగును. కానః పిడుపర్తి సోమనాథుండు “రాయ మహీపతి” యెవఁడో తెలియువఱకు 14-వ శతాబ్దమున నున్న టులు భావించుట సంగతము. కవినివాసమగు పిడుపర్తివైవధమర మగు దొకిపర్తి. గ్రంథకర్తకు దైవపద్యకుండు పాలకునికి సోమ నాథుండు పాలకు ర్తి ఒరంగల్లుమట్టుప్రక్కలు నుండుచే నీకవి నిజామురాష్ట్రకవి యనుట నిర్వి వాదాంశము. అన్యవాదకోలా హల ప్రత్యంతర మెవఁడని యెసంగదరేని మాప్రతితోఁ బోల్చి కొనిమరల నొసంగదము.

లాటరీల జపతిరాయి కేసు

లాటరీల జపతిరాయి, మరి మువ్వలకేసులో ప్రభుత్వ శాఖవాది ఈదినను వాదించెను. ముద్దాయిల కనుకలముగ వాదించుటకు ప్రభుత్వమువారిచే నియోజింపబడిన స్లము గారును తీరేనువత్తుమువాదించిరి. తీర్పు చెప్పలేదు. బహుళః బింగం 4వ తేది చెప్పబడును.

నయ్య క రాష్ట్రములు

అలహాబాదు భూస్వాములు

విదేశీభాషాప్రాయములు

ఈచక్రవర్తి విదేశీభాషాప్రాయములు పండిత సంకేతమునకు ప్ర త్యుత్తర మొసగుచు అలహాబాదుభూస్వాములు బహింబాతులు ప్రభుత్వమువారు చాల అర్హినిగ్రహమును జూపి రని ప్రకటించుచున్నాను. రుస్యతేశ్వరిని భూపకముచుకొని బాధ్యతగల పాదులెల్ల ప్రభుత్వమువారి సహకార మొసగవలెను. సహకార మొసగునను, విప్లవము తలచూపి ప్రాణములకును, ఆర్థికని మానమునకును భంగము గలుగునని వారు ప్రకటించుచున్నారు.

ముత్రా, ఏటాబిల్లాలలో క్రిమినల్ లాసరణచట్టము నను సరించి ఇంకను, అరెస్టులు కీటులు జరుగుచున్నట్లు వార్త లేకొనుచున్నది.

లక్కో

లక్కో డిసం 23:— 8 మంది నంటిజుతులు ఒక్కొక్కరు ఆరుమాసముల కఠినశిక్ష బొందిరి. వారిలోకోడు క్లబ్బ వాడైనందున 50 రూపాయల జుక్కానా పొందెను.

ఆంధ్రులు శిక్షితు లగుట.

ఇచ్చట 10 వ తేదీన అరెస్టుకాబడిన వాలంటీయరు లలో ఆంధ్రదేశము నుండి యిచ్చటికి వచ్చిపొందివిద్యాపీఠికా విద్య నభ్యసించుచున్న పండిత మల్లికార్జునరావు (రాజమండ్రి) నెనులికంటి వృత్తుంజయుడు (నెనులికల్లు గుంటూరుజిల్లా) అను యువకులు అరెస్టుకాబడి ఆంధ్రదేశమునకు మార్గదర్శకులై రని తెలియజేయుట కెంతయు సంతోషించుచుంటిమి. వారు 20-10-20 తేదీ నుండి కఠిన యొక నెలదినములు కఠిన శిక్ష విధింపబడి ప్రస్తుతము ప్రయాగ డిస్ట్రిక్టు జయిలులో కుకలులై యున్నారు.

బిహారు - బరిస్సా

పాట్నాలో 22-వ తేదీన హరహాశము సంపూర్ణముగ జరిగినది. బండ్లవారు, కూలివారు కూడ సమ్మెగొట్టిరి. ప్రయాణికులు తమసామానులను తామే మోసికొని పోవుచున్నారు.

బిహారుబరిస్సా ప్రభుత్వమువారి క్రిందిపకటనము గావించిరి. రాబోవుమాసమున కాండుటేలిలు మహాసభ సమావేశమును నని తెలియుచున్నది. అందుచే క్రిమినలులా సహజచట్టము నను సరించి నిష్పంధింపబడినవారు, అసభ ముగియు సంతవరకు తమ ఉద్యమమును ఆపుకొనెద మని వాగ్దాన మొనర్చినవో విడుదల చేయబడుదురు గ వ ర్న రు గారి ఉత్తరుల ననుసరించి కారాగృహములందు ఉండు అసహాయవారు లగు శైలికు ప్రత్యేక సౌకర్యము లొసంగబడును. వీరు ఇంగ్లాండులో రాజకీయ శైలికలర చూడబడుదురు. దోమతెరలు, వాకియ్యమును స్వంతముగ వస్త్రములు ఆహారము తెప్పించుకొనవచ్చును.

మధ్యపరగణాలు

నాగపూరునుండు 22 వ తేదీన హరహాశము యజమాన్యమున ఒక బహిరంగసభ జరిగెను. అహింసహాస్రావ్యము గావించిన తీర్మానమును ఖండించుచు తీర్మానము లామోహింపబడిన కాంగ్రెసు సభికులు తమఆభిప్రాయములు తెలియపరచవలయునని ప్రతినిధులు కోరబడిరి.

మదరాసు రాష్ట్రము

అంబూరు కిరాఫతు కేసు.

వేలూరులో విచారణ.

(ఒక విలేఖరుడు).

వేలూరు, డిసంబరు 23:—శిక్షాస్మృతి 108 వ కేసును క్రింద వేలూరు సబ్ మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో ఛార్జి చేయబడిన అంబూరు వాస్తవ్యుడగు ఫరేఖాన్ మహమ్మదు గౌనుగారు కోర్టులో నీక్రింది ప్రేటు మొట్టును దాఖలుచేసిరి.

“నేను ఒక అసహాయాగిని. నేను తప్పించుకొనుటకు ఈ ప్రేటు మొట్టును దాఖలుచేయుచుంటిని తలంపజనదు. నాయు పశ్యానములు న్యాయమునకును నావలయునకును, నిరాకరణో ద్యవశ్యతలకును, విట్టిరియారాణి, ఆమెసంతతి వారగు

విద్యార్థుల జాబ్బి సార్వభౌముల వాగ్దానములకు ను ప్రతిపాటుముగ నుండలేనని రుజువుచేయుటయే నాముఖ్యోద్దేశ్యము. నావలయును నేను సంరక్షించుకొనుటవలన రాజభక్తి విదేశాదుటయు, నిరంకుశాధికారపర్యమును మాపించుటయు కాదు. మావలయును మేము సంరక్షించుకొనుటకు కాంతియు తమగు మార్గముల ద్వారావహితనిరాకరణ విధానము నవలం బించుచుంటిమి. యుద్ధము నవంబరు 1914 లో ప్రారంభమైనపుడు సామ్రాజ్యకావనశభలో అప్పటిరాజప్రతినిధి హర్షింజప్రభువు గారు భారతీయులకును, మహమ్మదీయులకును వాగ్దానము చేసి యుండిరి. 5-1-1918 వాడు బాయదుబాబ్బి గారుగూడ వాగ్దానము చేసియుండిరి. పంజాబు దురంతములయెడ శాఖయము గలుగజేడు. మావలెప్రకృత బోధలను ప్రభుత్వమువారు సకరణము చేసికొనిరి. ఉలేమా లకేతులు ధర్మోపదేశములు చేయుచుండ వారు నివారింపబడిరి.

నవంబరు 17వ తేదీనాడు నేనొంగిన యువశ్యాసమును గూర్చి సి. వి. డి, బిహార్తకు తప్పులు కొన్ని వ్రాసికొనెను. సి. వి. డి బిహార్తకును, ఇతర ప్రాసిక్యమునపాక్షిలను చేసిన ప్రశ్నలనుబట్టిచూచిన వాకు సమ్మత బంధకపూర్వమే కారాగృహమునందు నాకు వకరు లేర్పాటు చేయబడినది నేను తెలిసికొనగలిగిని. గుడియాత్రంపాటిసు సర్పిలుకెన్ సెక్టరు 26వ తేదీ రాత్రి 11 వ చిచ్చున ను పోలి ను స బో ఇన్ సెక్టరుకుగూడ తెలియని విషయములను గూడ తెలుపుచున్నాడు. తన కొనగబడిన యుత్తరువును పాటించి సి. వి. డి. బిహార్తరులు సాక్ష్య మొసంగుచున్నారు. ఈనాటక మంతయు నిరంకుశాధికారుల యుద్దేశ్యముల స్పష్టములగుచున్నది. బాతి త్వేనమునకును, మనః స్ఫర్థలకును నేను పురిగొల్పలేదనుటకు కాంతి యుండుటయే తార్కాణము. ఇట్లు ఆరోపించుట వలన నావలెవిశ్వాసమును, అహింసాద్రవ్యమును ధిక్కరించుట యగుచున్నది. మతిమను సంరక్షించుకొనుటకు ప్రయత్నముజేయుట రాజద్రోహమా? మావలెమును చియితుకు నిరోధమా? ముల సవలంబించి నుట నిశ్చయము. ఆహింసా తత్వకమగు నీయజ్ఞమును మేము సాగించుచున్నది యునిశ్వయము పంజాబుకేలాఫరు ఆక్రమములును, ప్రజాక్షేమమును పాటించని చట్టముల స్పష్టమును, నిష్పంధిదర్శయము పాలక పాలకులకు గల మనఃస్ఫర్థలకుగల ముఖ్య కారణములు, కేలాఫరు పంజాబు దురంతములకును స్వరాజ్యమే తిరణోపాయము. విట్టిరియారహారాణి, ఎడ్వర్డుజార్జి సార్వభౌముల, వాగ్దానములకు భంగముగ ప్రవర్తించి నందులకు బాయదుబాబ్బి గారి నేలకొనుగూడదు? ప్రస్తుతవిధానమును రూపుమాటుకు ప్రయత్నించుచున్న నాయకులనుకొనుట సహజమైనది. నిజముబుటుట యపరాధమా? ప్రస్తుతనిష్పంధివిధానము ప్రజలయంతృప్తికింకను ప్రోత్సాహముకలిగించునని రీడింగు ప్రభువుగారినిముఖ్యముగ నీరాజధాని నవర్నరుగారికి తెలుపుట యవసరమైనది. ఈ విధానము ఎంతమాత్రమును ద్వారావహిత యుద్ధమును రూపుమాపదు”

వెల్లూరులో 23-వ తేదీ సాయంకాలము 4 గంటలకు యాకేసులో ప్రత్యేఖాను నుచున్నదు గోనుగారికి ఒకసంతర్పరమువిడిఖయిదు చేసిరి. ఖానుగారు బామినియ్యనని నందున నీశిక్ష చేయబడిన. అన్యదేశీయుడు గాక నాదేశీయుడే నాకు క్షమ విధించుట మఃత సంతోషకరము అని ఖానుగారు నుడిచిరి. వేలకొండి ప్రజలు కోర్టువద్ద చేరి యుండిరి. బోలీసులు కావలి యుండిరి. మేజిస్ట్రేటుకోకప్రకారము ఖానుగారు ప్రజలకు హితబోధ చేసిరి. నేను సంతోషముతో చెరసాలకు పోవుచున్నాను. మీరు దౌర్జన్యము సంఘమాత్రమును జరుపగూడదు. అని ఖానుగారు చెప్పిరి. ప్రజలు కాంతిముగా నుండిరి. ఆనాడు సాయంకాలము 6 గంటలకు గంధిమైజానమున గొప్పసభ జరిగినది. ఖానుగారి నభిషేదించిరి.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

వేంకటగిరి కేసులు

23 వ తేదీని కటిక నేని వేంకట రామారావు (జమిందారి కుటుంబమువారు వెంకటగిరి కాంగ్రెసు కార్యదర్శి) మావ భూమి రంగచార్యులు, ప్రకటనలు లక్ష్యులనింగు గావత్తు చేరి 15 రూపాయలు జుక్కానా చెల్లించనివో చెరి 2 నెలలు విడిచివేయవలెనని వేంకటగిరి కుటుంబజస్టిస్టుచేసెను.రాత్రి 10 గంటలకు 10 నెలలపండి యుండదగిన విశాలస్థలమున చెంబుమును సందల ప్రజలయెటుట వారు అసహాయోద్యమమును గూర్చి యుపన్యసించుటవలన మార్గనిరోధము కలిగినదని యీ క్షి చేయబడి ను అసభను గూర్చి దంపిరావేసిన పంచమును కలిమిలి పంపిరింగమునకు నాలుగజాలు జుక్కానా యియ్యనిచే చెంబుకోజు

లు శ్రేయశేసిరి. ముద్దాయిలు శ్రాసుపరీక్ష చేయలేదు. వాదించలేదు. జుక్కానా చెల్లించలేదు. వేలకొండి ప్రజలు వారిలో కోర్టుకువెళ్లిరి. వారిని పుష్పమాలల చే నింపి చేసిరి వారిలో గూడ బాలభజన సంఘములు నడచెను. వారు సంరసముతో చెరసాలకు పోయెదమనిరి. ఇట్టి నేక మతగాక యింట్లు తగులదెట్టిరనిగూడ కేసుశేయబడిన మరియి ద్దర తమాపణ చెప్పగా వారిని వదలివేసిరి.

బందరు వార్తలు

స్వతంత్రవిలేఖరుండి

డిసంబరు 23:— బందరు కాంగ్రెసు సంఘమునకు ఆభిలఖరని కాంగ్రెసు సంఘమువారు విచారణగా నొసగినరు 20 0/తోను చిరువేరు నీలి మున్నగు ద్రవ్యములతో దోయపు రంగులను తయారుచేయుట, పూర్వపు ట్టుల అద్దకమును పునరుద్ధరించుట మున్నగు కార్యములు కారాశ్రామకాస్త్రీగారియాజమాన్యముకింద జయప్రథముగ సాగుచున్నవి. ఇప్పటికి కాంగ్రెసు సంఘమువారికలన నడుపబడునది 50 మగములును, కొందరు యువకుల పోనణయందు సుమారు 75 మగములును చేనాలు ట్టులను తయారు చేయచున్నవి. ఇంకను కొన్ని మగములు కొలిదినిములలో పని ప్రారంభింప నున్నవి.

గంజాంబల్లా హీరబండలములో కేర్పరిచిన ప్రభుత్వ పంచాయతీ ప్రజలు తమ ఆనమ్మిని తెల్పుచున్నారు.

కర్నూరువిధానముందు యుష్టమలేక కారాశాస్త్రిలో ఆనరే మేజిస్ట్రేటుగానున్న వెంగన్న కెట్టిగారు తనపనికి రాజీనామా యిచ్చిరి.

మోతా తో పే ది రి

1921 నాది డిసంబరు నెల 24 వ తేది శనివారము

జిల్లా మంత్రి కార్యములు	మొత్తము	అధికము	అధికము	అధికము	అధికము
జిల్లా మంత్రి కార్యములు	మొత్తము	అధికము	అధికము	అధికము	అధికము
గోకూలపూరు	88.1	61.7	...	89.90	48.98
జిల్లామంత్రికాదు	80.1	62.0	...	29.50	85.48
కాకినాడ	82.4	65.2	...	29.86	67.16
బందరు	84.7	64.0	...	53.78	89.17
గుంటూరు	88.4	60.2	...	80.28	81.11
నెల్లూరు	85.8	65.1	...	84.81	88.71
మద్రాసు	85.4	65.9	...	47.75	67.81
మైదరావాడు	84.2	58.2	...	26.80	80.49
అనంతపురము	86.8	64.6	...	27.95	88.83
బళ్లారి	87.8	59.7	...	28.70	19.72
కర్నూలు	88.1	61.4	...	17.88	65.48
కడప	88.0	60.4	...	86.78	80.20
చెంగుకూరు	82.5	62.7	...	85.21	84.06
కోయంబట్టూరు	86.4	58.8	...	18.00	80.56
కర్నూరు	95.8	68.6	...	42.12	39.79
నెలము	86.8	62.8	...	45.86	88.16

వాయుభారమునందు మార్పులులేవు. చాల స్వల్పముగ మాత్రము హెచ్చినది. కాని మామూలుకంటె తక్కువగానే యుండెను. చాల ప్రదేశములలో ఉష్ణము హెచ్చెను. పశ్చిమతీరమున మార్పులేవు. సర్పారులు ఉత్తరప్రాంతములలో కొంచెము తగ్గెను. దక్కను మైసూరు సర్పారులలో ఉష్ణమోష్ణము మొత్తముమీద మామూలుగానే యున్నది. మిగిలిన ప్రదేశములలో కొంచెము తక్కువగా నున్నది. పూర్వదేవిదు దామాసెయిని ఎక్కువగానే యున్నది. బొంబాయియందు కొంచెము తక్కువగా నున్నది. మలబారునందు సహజముగ నున్నది. రాత్రి వేడి దామాసెయిని తక్కువగా నున్నది. కర్ణాటకతీరము పశ్చిమతీరములందు నాయువున. ద్వారిత కొంచెము హెచ్చుగ నున్నది. మిగిలిన ప్రదేశములలో కొంచెము తక్కువగా నున్నది ఆకాశమునందు మేఘములు స్వల్పముగ గలవు.

వారావరణము బాగుగానే యుండెను.

మద్రాసునకు వేల్పు యువరాజు వచ్చుట

వేల్పు యువరాజు మద్రాసులో 1922-వ సం॥ జనవరి 18 వ-తేది శుక్రవారమునకు ఓడ దిగెదరు.

2. వారి యోడ చూపుమేరలో గవర్నమెంట్‌తోడనే కోట గోడలనుండి 10 సెంటుల కొకటిచొప్పున ఫిరంగులు ప్రేల్చు బడును.

3. ఓడ రేవులోనికి రాగానే రాజోచితవేదముగ ఫిరంగులు కాల్చబడును.

4. గవర్నరుగారును, వారిసతీమణియు రాజపుట్టులుల ధరించి అంగరక్షకులు వెంటరా ఉదయం 8-15 గంటలకు రేవుకు మోటారులో వెళ్లెదరు.

5. రేవువద్దనుండి గట్టున 8½ గంటలకు యువరాజుగారి ఓడ దిగును.

6. రేవుగడవైన రెండు బంతులతో గౌరవరక్షకులు నిలబడుదురు. యువరాజుగారు ఓడ దిగగానే కోటనుండి 31 ఫిరంగులు ప్రేల్చుదును. 7. ఓడదిగగానే యువరాజును రేవువద్ద గవర్నరుగారును వారి సతీమణియు సత్కరించెదరు. గవర్నరుగారు తమతోనున్న తమసిబ్బందింతయు యువరాజుగారికి వెలియుటచేదరు యువరాజుగారిని గౌరవింపవచ్చిన శాసనస్థుల నిర్దేశనిశాద పరిచయము జేసెదరు.

8. అంతట, తరువాంకూరు, కొచ్చిరుహారాజులనున్న, యాయ్యు యిండి నూలోని నౌకావైద్యాధిపతిని మద్రాసు ప్రధానవ్యాధిపతిని, మద్రాసు విషాదమును, మద్రాసు లాని తోనున కాఫీలకు ఆర్పివేయునట్లు, యెగ్జిక్యూటివు కాన్సిలు సభ్యులనున్న, న్యాయులనున్న, సదరక కమాండరు ఫిరంగులనున్న, జైలరుల ఆఫీసునున్న, మద్రాసు శాసనసభ్యులనున్న, పరిశ్రమ స్పెషలు కమిషనరునున్న, ప్రభుత్వముఖ్య కార్యదర్శిని, మద్రాసు పోర్టు ట్రస్టుచైర్మనును గవర్నరుగారు యువరాజుగారికి పరిచయము జేసెదరు.

9. యువరాజుగారు గౌరవరక్ష వైద్యమును పరీక్షించిన పిదప, ప్రభుత్వముఖ్య కార్యదర్శిగారు అక్కడకువచ్చిన సంధానాధీశులనున్న, ఆర్కాటుప్రిన్సునున్న పరిచయముజేసెదరు. ముఖ్య వ్యాధిపతిగారు మైక్రోబ్యు జడ్జిలనందఱును జూరెదరు. ప్రభుత్వముఖ్య కార్యదర్శిగారు నంకట, సబ్బయ్యజేనారలు, మద్రాసు జిల్లాజేనరులు కమాండింగు ఆఫీసురు, రెవిన్యూబోర్డుసభ్యులు, దర్బారుబొందారులు, ఆఫ్ఫీకేటుజేనరులు, ప్రభుత్వపు ఫిరంగి యింజనీకు, వెనరుబో ఆఫ్ఫీడీకర్, ప్రభుత్వ కార్యదర్శులు, అమెరికా కాన్సులు, తరువాంకూరు, కొచ్చిరుసెడింటు, పబ్లిక్ యిన్స్ట్రక్షన్ డైరెక్టరు, ఫార్మస్ ఫిరంగుల కేటరు, పోలీసు యిన్స్పెక్టరు జేనరు, అక్బార్-టెంటుజేనరు, ప్రభుత్వమువారి మెడికల్ డిపార్టుమెంట్, ప్రిజన్సు యిన్స్పెక్టరు జేనరు, లేబరు కమిషనరు, యిండిస్ట్రీల డైరెక్టరు, ప్రెసిడెన్సీ పోర్టు ఆఫీసు, సహకారసంఘముల రిజిస్ట్రారు, మద్రాసు మెరిఫు, అగ్రికల్చరు డైరెక్టరు, మద్రాసు కామర్స్ ఛేంబరు చైర్మను, మద్రాసు చర్లక సంఘాధ్యక్షులు, మద్రాసు పోర్టు ట్రస్టు సభ్యులు, వీరి నందరిని పరిచయము జేసెదరు.

10. మద్రాసు కలెక్టరు, పోలీసు కమిషనరు, మద్రాసు కమాండింగు ఆఫీసుగారులు గూడ వెంట నున్న ఉద్యోగులు పరిచయము జేయబడుదురు.

11. అంతట యువరాజుగారు గవర్నరుగారితో కూడ, వెనక తమతమ సిబ్బందివారితోగూడ ప్లాటుఫాం వద్దకు వచ్చెదరు. మద్రాసు కార్పొరేషను ప్రెసిడెంటు, కమిషనరు గారులు గవర్నరుగారిచే యువరాజుగారికి పరిచయము చేయబడుదురు. ఆ భగవంతులు కార్పొరేషను పక్షమున స్వాగతప్రకటన జరిగెదరు. యువరాజుగారు, ప్రభుత్వ తరపున పిదప ప్రెసిడెంటు, కమిషనరు కార్పొరేషను సభ్యులు తమతమస్థానములకు వెళ్లెదరు. ఆహ్వానసంఘగౌరవ కార్యదర్శులను గవర్నరుగారు రెంటు యువరాజుగారికి పరిచయము జేసెదరు. మద్రాసు ప్రభాపత్తిమున స్వాగతప్రకటన చేయబడును.

12. ప్రభాస్వాగతప్రకటనకు ప్రభుత్వ తరపున పిదప యువరాజుగారును గవర్నరుగారును వారివారి సిబ్బందిలతో, రేవుగోడవద్దకు వచ్చెదరు. అచ్చట నుండి తయారుగ నుండును.

13. యువరాజుగారు రెంటు గవర్నరు మెంటు హాసుకు గవర్నరుగారితోను ఆంగరక్షకులతోను బయలుజేసెదరు. వారి

వెంట అశ్వదళమున్న, పదాతులును, వచ్చెదరు. మార్గము దీచి రోడ్డు వెంట పోరును కార్నరువరకును, అంతట యెప్పడేడు మీదుగా లాకారజీవరకును, అంత ఫోర్టు గ్లెసిసురోడ్డు మీదుగా, వాలాబా బ్రిడ్జిమీదుగా, గవర్నరు మెంటు హాసుకు నుండును.

14. మదరాసు జిల్లా కమాండింగు జేనరులు ఆఫీసురుగారి యుత్తరప్రకటన మార్గ మంతయును లైను వెంటడి వైద్యము లాంచ బడును.

15. యువరాజుగారు వెళ్లినపిదప గవర్నరు ప్రభుత్వవైపు ణులు మోటారులో గవర్నరు మెంటు హాసుకు సరాసరి వెళ్లెదరు.

16. యువరాజుగారిని గవర్నరు మెంటుహాసులో వెళ్లిం గుడను ప్రభు ప్రభివలులు గత్తరించెదరు. ద్వారమున కెదురుగా గౌరవ రక్షకులులు రెండు బంతులతో తీర్చియుండి బ్యాంకు వాయిచుచుండురు. యువరాజుగారు బండికిగానే రోటగోడలనుండి వందనములుగ ఫిరంగులు ప్రేల్చబడును.

17. గవర్నరుగారి సిబ్బంది అంతయు తెల్లదుస్తులను ధరించెదరు. యూనిఫాంను వేసికొనివచ్చిన సివిలు ఆఫీసులను నిండు దుస్తులను వేసికొనలయును. పోలీసు ఉద్యోగులు తెల్ల దుస్తులను వేసికొనలయును.

ఆర్. పి. గ్రహం
ప్రభుత్వపు అక్టింగు ఫిరంగి సెక్రెటరీ

వేల్పు యువరాజు గారు పాటలీపుత్రపు కార్య కమము

యువరాజుగారి బస, పాట్నూ, డిసంబరు 23:— ఈ దినము పోలీసుల మైదానములో పాటలీపుత్రులను జూచుటకు వేల్పు యువరాజుగారు బయలుదేరి వెళ్లిరి. పోలీసునూపరించెం డెంటు ఆర్. జె. ఆఫీసుగారికి రాజుగారిపోలీసు పతాకమును వేల్పు యువరాజుగారు బహుమానముగ నొసంగిరి. ఇంతకుమును పునయ్యములో కమిషనరులనుండి పనిచేసిన వైద్యకాఫీకారుల తోను, బాలభటులతోను వేల్పు యువరాజుగారు కొంచెము నేపుమాట్లాడిరి. అంతట యువరాజుగారు మోటారు డిలో వెళ్లి ప్రభుత్వమంత్రిమునకు తిరిగి వెళ్లినప్పడు మార్గమునం దంటెను ప్రజలుగుంపులు గుంపులుగా జేరి ఆహ్వాతాహముతో హల్లించుచుండిరి.

జరిసాన్, కారస్వాక్, హిందోలు, టల్కారు, బోనాయి, గంగాపురము, రేయరాఖాదు, సోన్నూరు, కాళికా, పాట్నూ సంధానాధిపతులు ఈదినము ఉదయమున ప్రభుత్వ మందిరమునకు వెళ్లి వేల్పు యువరాజుగారిని జూచిరి.

బీహారు, బిరిసానారాష్ట్రముల ప్రభుత్వ ప్రకటనము.

వేల్పు యువరాజుగారు భారతీయ సంస్థానమునకు చేరుటకు ముందుదినమున భరతీయము మహారాజుగారికి మూడవపు త్రుడు కలిగెను. ఈసంతోషవార్తను వికాగానే, వేల్పు యువరాజుగారు తమ అభినందనములను తంతివార్త చేసిరి. భరతీయము చేసిన తత్త్వ ణము యువరాజుగారు స్వయముగ మహారాజుగారికి తమ సంతసమును తెలిపిరి. ఈ కాజకుమరునకు నాయక రోగోత్పన్నము ఇప్పుడు జరిగినది. ఆ కుమారునకు “ఎడ్వర్డు మాక్ కింగు” అను పేరు పెట్టబడినది. తమసంతకము చెక్కబడిన ఒక భూషణమును యువరాజు గారు కుమారునకు బహుమానముగ బంపి, బాలనికరీటుములో దీనిని బెట్టవలసిట్లు కోరిరి.

కలకత్తాలో స్వాగతమా, మారతాళమా?

కలకత్తా, డిసంబరు 23:—రేవుఉదయము కలకత్తానగరము జేరనున్న వేల్పు యువరాజుగారిని ఆత్మ దృక్ తమై న స్వాగత మొసంగుటకు సన్నాహములు ముగియవచ్చుచున్నవి. ఆహ్వానసంఘసభ్యులు దినమంతయు తీరకుండ, పనిచేయుచుండిరి. అన్ని ఏర్పాట్లను ముగించుటకు వారు ర్యాతికూడ పనిచేయుచుండెనుచున్నాడు. యువరాజుగారి ఊరేగింపు ఉత్సవము నడచు పూవీధులన్నియు చూచుట కతిరహ్యముగ నున్నవి. ఈ బాటల కిటువైపులందలి గృహములు అనేకరంగుల పతాకములతో చాల సొంపుగ నలంకరించబడినవి. ఈ ఆలంకారముల మధ్య అచ్చటచ్చట కృతీమపు తున్నములు, దూకి, ఉన్ని, బట్టలతో చేయబడిన హారములు అమర్చబడియున్నవి. ఇంతవరకు వేల్పు యువరాజుగారిని ఉచితరీతిని సన్మానించుటకు జరుగుచున్న ఏర్పాట్లలో లోపము లేదుగనడచు. ఆకాశం గము కలుగునేమోయని సందేహించుటకు కారణములు గూడ ఎక్కడవానన గొట్టలేదు.

నగరమందలి ఇతరభాగములలో నిట్టి ఆలంకారములు, ఆడంబరములు, తమాషాలు గానరావు. బొంబాయిలో వేల్పు యువరాజుగారు దిగినదినమున జరిగినటువంటిదిగాని, అంతకున్న అనేకరెట్లు మించి నటువంటిదిగాని మారతాళము తప్పక జరుగునని నిస్సందేహముగ తలచగలము. అప్పటినుండి కొందఱు ప్రజలు ఒలవంతము, శాసనాతిక్రమణముల నవలంబించుట చేతను, ఇతరులు శారీరక దౌర్జన్యమును బూని నిస్సంధ విధాన ప్రయోగమును కొనసాగించుటచేతను ఇరుపక్షములవారి మనములలో బెరుగుచుండిన తామసము రేపు ఆలించేమ మగును. కొందరు విరోధియులు, భారతీయులు చేరి సహకారముతో జేయమంటేన యత్నములు, వారి ఉద్ద్యమమును మానుకొనుట చే మాత్రము ఇష్టపడక, సహాయనిరాకరణమును సంపూర్ణముగ నవలంబించి బహులవెంటడి తిరుగుచున్న మార్గకొలది జాతీయ వాలంటీరులను, జాతీయ నాయకులను, మార్గకొలది కిలాఫతు వాలంటీరులను అరెస్టు చేసి వాలంటీర్ల సంఘములను యాభుమపుటుకు కాసువిటదగని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించినను, నగర మందలి భారతీయులలో రేపు మారతాళము సంపూర్ణముగ జరుగును.

పోలీసు సివిలుగార్డులు, సైనికులు ప్రజలను తొందరపెట్టుచున్నట్లు కొన్ని మోస్తరు కింగదంతులు ప్రబలుచున్నందున, రేపు ఇల్లుదాటి బయటకువచ్చియెడల బొంతాయి నాటకము నాడవలసి వచ్చునేమోయని భయపడి ఉద్యోగిణులు, ధనకులు ఇంట్లోపలనే ఉండుట ఉత్తమమార్గమని తీర్మానించిరి.

విద్యాగంధములేని మూఢులగు సామాన్యప్రజలలో గాంధీగారి నామభేయము మంత్రికవచమువంటిదిగాన మారతాళోత్సవము వారి అంగీకారమును బడసినది. రేపు కూటలు, మోతేపరి ఖాండ్లు, పగటికొక్కరులెవ్వరు పనికిరారు. అందరు తమపనులను మానుకొందురు. అన్ని స్టేషనులకు పని చేయుచుండిన భారతీయులందరు మారతాళమును గమనించెద మని ప్రకటించగా, వారందరు పనులలో నుండి తలదాచుకొని తీసివేయబడిరి. వారిస్థానములలో శంఖో-హ్రోదవులు నియమించ బడిరి. కార్పొరేషన్ దీపములు వెలిగించువారుగూడ మారతాళముతో జేరవచ్చును గాన నగరమందలి కొన్ని భాగములు రేపు అంధకారబంధురమై యుండగలవు. రేపు దుకాణములను మూసిబెట్టరా దని కొందరు సైనికులు ఆంగ్లవారిని తొందరపెట్టెదరు మోసపువదంతి ప్రబలుచుండెను గాన దుకాణదారులలో నధిఃసంఖ్యాకులు బుర్రాబహారు, ఉత్తరదిశయందలి ఆంగ్ల సీ దిసమే మూసివేసిరి.

మద్రాసు అందు సదరక మరొటా

రైల్వేకంపెనీ, లిమిటెడ్

ఇంక్లాండులో ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది.

నోటీసు (3319)

ప్రస్తుతము మద్రాసు సెంట్రలు స్టేషనులో నుండున్న జనరల్ ట్రాఫిక్ మానేజరు ఆఫీసు 1922-వ సంవత్సరము జనవరి నెల 31-వ తేది ముంగళవారమునాడు సెంట్రలు స్టేషను నుండి మద్రాసు, పార్కు టౌనులోనుండు క్రొత్త జనరలు ఆఫీసుకు మార్చబడునని యిలదువలన అందఱికి తెలియజేయబడుచున్నది.

టెలిఫోను నెంబరు 1505.

అమృతమునకు సిద్ధము

అన్నివిధముల ఫోటెయిక్ పేనాలు చవుకైన ధరలోనున్నను, స్వస్థపఱచుటకు ఉత్తమమైన శుద్ధ ఆయుర్వేదబోషణము. రోగిల కిరోష్ణము తమచుక్కల తెలివెడి అర్థ నిమిష. టెర్మామిటర్డు:—ఒకటికి రు 1-8; 2-కి రు 4; 6-కి ,, 7-8; 12-కి ,, 14.

లక్ష్మీ-నగరస్థి చిత్రరంగుల పటములతోటి గల

1922 సం॥ శ్యాతెండర్లు 20" X 10" కొలత గలది

అకాలం 10. ముందు వైకము పంపవలెను.

1. స్వరాజ్యగీతములు (తెనుగు) అకాలం
 2. స్వరాజ్యమే శరణ్యము (తెనుగు) ,, 8
 3. హైందవ స్వరాజ్యము (తెనుగు) ,, 10
- కె. జెగదీశన్ అండు కో.,
తిరునల్వేళ్ళి, మదరాసు.

విదేశ వార్తలు

ఐరిషు సంధి యొడంబడిక

దెయిలు-ఈరానువారు సభను జనవరి 3-వ తేదీవరకు నాపివైచిరి.

దెయిలు ఈరానునందు చర్చ.

డిసెంబరు 22:—ఈ దినమున స్థానికపరిపాలన మంత్రి డాక్టర్ కౌన్ గ్రేఫుగారి యుపన్యాస మందంతట వాడంబడికను సందేహము లేకుండ చేసిరి. ఈ యొడంబడికవలన ఉత్తర ఐర్లండువారుగూడ దక్షిణ ఐర్లండువారి ప్రభుత్వమున గలియుటకు సదుపాయకరముగ నుండె ననియు నందుచే నంగీకరింపదగిన దనియు నుడివిరి.

మేక్ స్వినిగారి (కార్మికుల రాధ్యక్షుడు) స్పీచికి యగు మిన్ మేక్ స్విని యంతటి యొడంబడికను తీవ్రముగ ఖండించెను. ఈ యొడంబడిక యంగీకరింపబడినయెడల తనజీవితమంతయు ఈ యొడంబడికవలన ఐర్లండుదేశమునకు ద్రోహ మొనర్పబడిన దని ఐర్లండు పిల్లలకు బోధించుటయందు గడవెనని ఈ మే ప్రతిపదించెను.

దెయిలు ఈ రానుసమావేశమునందు చర్చకు పరిమితి యేర్పరచవలసినదనియు లేకపోయినయెడల క్రిస్తురుసు లోపుగ పరిష్కారమునకు వచ్చుటకు వీలు లేదనియు తేల్చిచూపినను గురించి సమాధానము కుదురలేదు.

తీవ్రచర్చ

వైద్యులపాదన నొక యొడంబడిక నామోసించుటయు సభ్యుడు పాపాదింపగా నొడంబడిక వ్యతిరేకపక్షపుసభ్యుడు దాని నెదిరించెను. ఈ సమావేశము చాలముఖ్యమైనదనియు నట్టిది చర్చకు పరిమితి యేర్పరచరావనియు ఎంతకాలమువర కైనను చర్చను సాగించెద ననియు నుడివెను. ప్రతిపాదనకు కూలముగ 44 గురు, ప్రతికూలముగ 77 వందయు సమ్మతమనిచ్చిరి.

డిసెంబరు 20:—గతదిన సమావేశమున సుపన్యాసకల యందు డివెలరాగారి పక్షమువారును కొల్లిన్సుగారి పక్షము వారును సరిసమాన సంఖ్యగ నుండిరి. డివెలరాగారి రిపబ్లికన్ పక్షి దినములవరకును జరిగిన కమాన్వెల్త్ సమావేశ చర్చను రహస్యముగ నుంచవలెనని కోరుటచే చర్చకు అంతరాయము గలిగెను.

మేక్ మిలిటాం గారు ఈ చర్చ యంతయు రాజభక్తి ప్రమాణము వైభే కా భి ప్రాయముల వై న నే ఆధార పడియున్న దని నుడివిరి. రహస్య సమావేశపు చర్చను బహిరంగపరచుట లజ్జాకరమని కోరెను తోనడివిరి. డివెలరాగారు సూచించిన రాజభక్తి ప్రమాణమును మిలిటాం గారు బహిరంగపరచిరి. అదిట్లుగలదు. “అయిదవ ప్రభుత్వమునందును వివిధఆంగ్లజాతీయ ప్రభుత్వ కూటము (బ్రిటిషు కామన్ వెల్త్ ఆఫ్ నేషన్సు) తో వైభేవాని సంబంధమునందును నేను నమ్మకమును భక్తిని గలిగియుందును. వివిధప్రభుత్వకూటమునకు ఆంగ్ల దేశ రాజుగారి ధ్యేయని యంగీకరించెదను.” ఈ రాజభక్తి ప్రమాణమునకును యొడంబడిక యందు గల ప్రమాణమునకును గల భేదమువైననే ఈ చర్చ వచ్చినదని మిలిటాం గారు నుడివిరి.

బ్రిటిషువారు తమ వైద్యముల వైద్యుడనుండి తొలగించుటకు గల యేర్పాటులను తాత్కాలికముగ రద్దుజేసినను వార్తలను దక్షిణవారికి పరిస్థితుల విషయస్థితి విచిత్రముగ దెలిపి వచ్చుచున్నది.

రాయబారులలో నొక రగు గ్రానెన్ డెప్యూటీ ఈమ చే బలవంతముగ నొడంబడిక వై సంతకములు చేయించిరి యిది ఆయొడంబడిక నంగీకరింపవలసిన దనియు గోరుచు నిట్లు నుడివిరి :—ఆంగ్ల దేశసార్వభౌముని ఐర్లండుదేశమువై బలవంతముగ నియమించుటవలన ఐర్లండు కీయొడంబడికవలన పాపముగ నారనహానిని గలిగించెను. కొన్ని వందల సంవత్సరములనుండియు లేని స్వాతంత్ర్యమును ఈ యొడంబడికవలన గలుగుచున్నది. ఈ యొడంబడిక కేటైన నొప్పు కొనుటకంటె గత్యంతము గాన్పించుట లేదు. యొడంబడికను తీరస్కరింపవలె ననియె నా వ్యాధయము గోరుచున్నది కాని ట్లు చేసినయెడల చాలమంది క్రూరులను బ్రిటిషువారు ఐర్లండు వై వధతెదరు.

దగ్గరగా రుపస్థానించుచు తాను లాయుడు జార్జి గారికి భయపడి సంతక మొనర్పలేదని నుడివిరి. విరిపూరు ఈయొడంబడికవలన స్వాతంత్ర్యము నొందజాలకపోయినచో నది వారి లోపము గాని యొడంబడికలోపము గాదని వారు నుడివిరి.

యొడంబడికలోని రాజభక్తి ప్రమాణము ప్రకారము బ్రిటిషు రాజును ఐర్లండువారు రంగీకరింపవలె ననియు తాను దెలిపిన రాజభక్తి ప్రమాణము ప్రకారము అట్లు గాదనియు డివెలరాగారు నుడివిరి. బార్లెను డెప్యూటీ గారు సంతకములు చేయు బలవంతముగా వినిపించిరి గాన ఈ యొడంబడిక యనమానకరమని యొట్టిడిగారు నుడివిరి.

ఆంగ్లాభిప్రాయము

డిసెంబరు 22:—దెయిలు ఈరానువారు ప్రభుత్వమున చర్చ ప్రారంభించినపుడు ఎట్టి తీర్మానములు గావింపబడనో, శాంతియాశ భగ్నముగ నేమోయని యాంగ్లేయులు ఆశ్చర్యతో నెదురుచూచుచుండిరి. గొప్పతీవ్రముల ఆకావము లంతరించి దక్షిణవారు తీవ్రోపన్యాసములు ప్రారంభమైనపుడు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు తీవ్రతన విడనాడి దీర్ఘనిద్రాస్థితిని విడిచిరి. ఆంగ్లేయులు క్రిస్తురుసు పండుగయందు నిరుగ్నులైరి. ఇకమిద పూర్వమునలే ఘోరవిషయములు సంభవించవని తలచుచుండిరి.

ఐర్లండువారి తేదీ దుడుకుకార్య మొనర్చిన దప్ప ఈ తలంపునకు భిన్నము సంభవించెను. ఎంతోచే తీవ్రోపన్యాసములు చేసినప్పటికి ఈరానునందు, నిజయము లేకపోయిన మరణము సంభవించవలెనను గట్టిపట్టుదలతో నేపక్షమువారును నుండలేదని, సభను జనవరి 3 వ తేదీవర కాలకుటలన దెలియుచున్నది శాంతిక్షయాలగు బ్రిటిషువారు యొడంబడిక వివరములనుగురించి విశేషచర్చకు గడంగనెంచెను. ఇట్టిచర్చ ఈరానువారికి ప్రీయముగ నుండవచ్చును. శాంతి చేపూరినయెడల నాబాధ్యత బ్రతుకు వై నిలవనేరదు.

మిత్రమంతలి-మహమ్మదీయమతము

తురుష్క-సంధి మాన్యుట.

మిత్రమండలి సమావేశము

డిసెంబరు 21:—సమీపప్రాచ్యదేశములను గురించి చర్చించుటకుగాను పారిసునందు జరుగబోవు మిత్రమండలిసమావేశమునకు కన్స్టాంటినోపులును జనవరి 8 వ తేదీక బయలుదేరి జనెదరు. చర్చనీయాంశములు చాల నండుటవలన సమావేశము చాలకాలము పట్టవచ్చును.

అంగ్లాభిప్రాయము

డిసెంబరు 22:—జెనరలు నౌరుసుపాషా, జెనరలు మిడాడు పాషాగారును విరోధ మంత మొందువరకును ఆంగ్లాభిప్రాయమువారు నిర్బంధావాసమున నుంచ నిశ్చయించిరి. వీరు ప్రభుత్వవిధానమునకు వ్యతిరేకముగ నుండుటచే నట్లు చేయబడిరి. కెమలు ప్రభుత్వవైద్యార్థిపతిగా న్నార్బుద్దీనుపాషాగారి పానమును సయ్యదు పాషాగారి రాకమించెదరు.

ఈజిప్టు సిద్ధి

జగ్జూల్ పాషాగారి ప్రవాసము

డిసెంబరు 22:—జగ్జూల్ పాషాగారు ఈ దేశము లలో పాల్గొనరాదని ఈజిప్టువైని కాథికారులు తీవ్రపు గావించిరి. జగ్జూల్ పాషాగారిని మరి ఎని మిడిమిది వారి యనుచరులను వారి గ్రామములకు వెదలిపోవలసినదని ఆజ్ఞాపించిరి.

అసహాయోద్యమము.

డిసెంబరు 22:—వైడుహేయందు విద్యార్థుల కుద్యమ సింపించు జగ్జూల్ పాషాగారు, గాంధీగారి విధానము ననుసరించి అసహాయోద్యమమునకు గడంగవలసినదని యుగోపధించిరి.

మిషనుస్థితి

జగ్జూల్ పాషాగారును తనతరులను తమగ్రామములకు బలవంతముగా దీసికొనిపోయిన దప్ప వెదలిపోవుటకు నిరాకరించిరి. రేపుడయమున వైనిక సహాయము లో వారిని వారివారి గ్రామములకు దీసికొని పోయెదరు. ఉద్రేకముతో చాలగుంపులు జగ్జూల్ పాషాగారి గృహమును పరివేష్టించి యుండెను. పోలీసువారిచే వారిలో నిద్రను చంపబడిరి. ఆంగ్ల గాయపరపబడిరి.

జగ్జూల్ పాషాగారు.

డిసెంబరు 22:—ఆంగ్ల ఈజిప్టు రాయబారులు విభలము లగుటచే జగ్జూల్ పాషాగారి పలుకుబడి హెచ్చుచున్నది. మితవాదుల పలుకుబడి తగ్గుచున్నది. సుల్తాను గారింకను ఆ డి పాషాగారి రాజీనామా నంగీకరింపలేదు. గాని అడ్లిపాషాగారు తమపనిని తేయతీరస్కరించిరి. అందుచే రాజకీయ స్తంభన మేర్పడినది.

వీధియందు నడుచుచుండగా నొక ఆంగ్ల స్త్రీనికుడు రివాల్యరుచే చంపబడెను. మరియొక్కడు గాయపరప బడెను. అందుచే సభ్యులప్రాంతమున రాత్రులయందు నియమిత కాలము నకువైన దీపములు అంచరాదనియు వీధులలో నడువరాదనియు నుత్తరువు గావింపబడెను.

వివిధయూరపురాష్ట్ర సమావేశము

ఆస్త్రియా మిత్రమండలి యుపసంఘము

డిసెంబరు 21:—డిసెంబరు 16 వ తేదీని ప్రేగు పట్టణము దొకముఖ్యవిషయము జరిగెను. ఆదినమున ఆస్త్రియా వారు మిత్రమండలి యుపసంఘమున (లిటిల్ ఎంటెంటి) జేరిరి. ఈ మతలు ఈ దినమున వియన్నా శాసనసభయందు జరుపబడెను. వైంటు జర్మెను, బ్రుయిన్సు యొడంబడికల ప్రకారము వర్తింపవలెననియు, యూరపురాష్ట్ర శాంతిశరణ పరస్పర రాజకీయ సహాయములతో మెలగవలెననియు నందు గలవు.

ఆంగ్ల పరాసు రాయబారులు

నష్టపరిహారములు

డిసెంబరు 21:—ఆంగ్ల పరాసు రాయబారులందు తలవని చిక్కులు గొన్ని తలపించుటచే లాయుడు, జార్జి గారు క్రిసియతునకు జనరు. ఈదినమంతయు జర్మను నష్టపరిహారములను గురించియే చర్చించిరి. ఈ సమావేశమునందు గావించిన తీర్మానములు సలహాపమున నుంచలే ననియు బెర్లియము ఇటలీ ప్రభుత్వములు సమ్మతించినగాని వాని నమలు జరుపవీలు లేదనియు నిశ్చయింపబడినది. అందుచే జనవరి మాసమున ముఖ్యము కాన్సిలు సమావేశము గాగలదని యెంచుచున్నారు.

ప్రభుత్వత్రయ సంధి

డిసెంబరు 19:—జర్మను పరాసు ఆంగ్ల ప్రభుత్వముల వారు గలసి ఒక యొడంబడిక గావించుకొనుటకు గురించి, బ్రయండు లాయుడు జార్జి గార్ల సమావేశవైతముగ తలచుచున్నారు. ఈ మాను దేశములను ఒకరియెడల నొకరు అన్య దేశాకమణివిధానమునకు ప్రయత్నింపవలెననుండుటకు గానిది సూచింపబడినదని పాతిమిది దనుకొనుచున్నారు.

ఇతివక్తు జరిగిన విషయములను బట్టి జూడిన పరాసు వారిందుల కోరబడుట విరుద్ధముగ నున్నది. కాని పరాసులిప్సడు ద్రవ్యమునకు ఇబ్బందిపడుచుండిరి. అందుచే జర్మనులనుండి నష్టపరిహారమును వసూలుజేయు టవసరము. అందుచే బ్రయండుగారు ఆంగ్లాభిప్రాయము ననుసరించి యూరపుఖండపు ఆర్థికస్థితికి అభివృద్ధికరమగు విధానము నవలంబించెదరు.

సమాధానము కుదురుట

డిసెంబరు 22:—ఈదినమున అన్ని సమస్యలయందును సమాధానముకుదిరెనని బ్రయండుగారునుడివిరి. యూరపురాష్ట్ర ఆర్థికసమావేశము ఇంతలో గావింపబడదని తెలియుచున్నది. కేన్సు సమావేశము ఆర్థికస్థితిని గురించి చర్చించును అందుచే ప్రత్యేకసమావేశ మనవసరము. జర్మను రహస్యరాష్ట్రములపక్షమున అమెరికను రాయబారియును హాస్యగా రుండవచ్చును.

కేన్సు సమావేశము

కేన్సు సమావేశమునందు పగాను, ఇటలీ, బ్రిటిషువారు మాత్రమే పాల్గొనెదనని తెలియుచున్నది. జర్మను నష్టపరిహారము అందు చర్చింపబడు ప్రధానవిషయము. రహస్యప్రభుత్వమును గురించి కూడ చర్చింపబడును. జర్మనులు జనవరి, ఫిబ్రవరిమాసముల వాయిదాల నాలగ్యముజేసినయెడల నది తీరస్కరింపబడును. కేన్సునందు జరుగు సుప్రీము కాన్సిలు సమావేశమునకు పూర్వము ఆర్థిక విషయములను గూర్చి చాలవోట్ల చర్చలు జరుగును.

జనవరి 2, 4, 5, తేదీలలో కేన్సునందు సుప్రీము కాన్సిలు సమావేశము జరుగును. 9-10-11 తేదీలలో సమీపప్రాచ్య సమావేశము జరుగును.

ఆంగ్ల పరాసులకు వైనికమైత్రి యుండవలెననియు ఆట్లుండెనచో పరాసువారు స్వరక్షకులు అధికనాకాబలమును తగ్గించెదననియు బ్రయండుగారు తెలిపిరి.

లండను నందు జరుగు ఆంగ్ల పరాసు సమావేశమునుగూర్చి పరాసు ల సంతృప్తులైరి. ఇంకొకసమావేశము జరుగవచ్చును. బ్రయండుగారి ప్రకటన సంక్షిప్తముగ నున్నది. కానియుత్సాహకరముగ లేదు. లాయుడుజార్జి గారు తమయభిప్రాయములను సరిగ దెలుపలేదని పరాసువారు రున్మేళించుచున్నారు.

(1) అర్ధరాత్రి నుంచి ఉదయం 1-4.0; (2) ఉదయం 4.0-8.0; (3) మధ్యాహ్నం 12.0-1.0; (4) సాయంత్రం 4.0-8.0; (5) రాత్రి 8.0-12.0. యం. బి. కృష్ణారావు అండ్ సన్స్, నెల్లూరు.

సంపూర్ణ రామాయణము (ప్రమా)

ఇది శాటకనమాజములవారి ప్రదర్శనమున కనుకూలముగ నుండునట్లు ఒక్కరాత్రికి సరిపోవునట్లు అద్భుతమైన కీర్తనలతో రసవంతమైన పద్యములతో బహుచక్కగా జ. కోటిశ్శ్రీరావుగారిచే వ్రాయబడినది. చదివితీరవలెను. వెల రు. 1-4-0.

ఈ నెలాఖరులోగా అర్ధ రిమ్మవారికి మూతము రు. 1-0-0. పోస్టేజి రు. 0-6-0.

శ్రీ కన్యకామ్మవారి పాటలు వెల రు 0-5-0. పోస్టేజి రు 0-5-0.

ఇందు కైకవల ౧౦౨ గోతములు వివరములున్న గలవు.

హాస్య గ్రంథములు ప్రతి 1-కి ఆణా ఖరీదు.

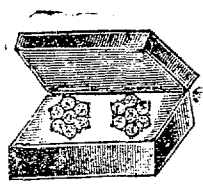
- (1) అంతాగమ్యుత్తర, (2) రైలుచిత్రం, (3) బోగం పేరు, (4) ఆడంగుల ముచ్చట్లు, (5) ఆడపాట, (6) మగ పాట, (7) కలివార్త, (8) జ్యోతిషపురం, (9) భవము, (10) పశుమ పెండ్లాము, మనలిమగడు, (11) తిలకము, (12) కథల కామరాజు.

పోలిశెట్టి రామయ్య,

శ్రీ సీతారామాంజనేయకంపె, బజారు, బెజవాడ.

విలేజ్ బట్ పెట్టెలో సహా వెల రూ 2-8 0 త

ఇమిలేషక కమలు

పటములో చూపిన ప్రకారము సీబిబిగారుతో నుండరముగా ఇమిలేషక వైరములు, కెంపులు చెక్కబడి చూచవలయు 2000 రూ. నుదింపుగలవిగా లోచును.

ఒడ్డాయిము 150 గజ్జలు వెదనెజు రూ. 8 చిన్న నెజు రూ. 2.

కో. దొరసామి మొదలి అందు కంపెని,

నెం. 1/22 క్రిష్ణమొదలిపిడి, తిరువల్లి క్కేజి, మద్రాసు.

ఆంధ్ర

అనహయోద్యులారా!

క్రిమినల్ ప్రొసీడ్యూర్ కోడ్ 108, 144 సెక్షనుల క్రింద మీపైన నోటీసులు వారి చేయబడుచున్నవి కదా! మీ రాసెక్షనులను చూచియున్నారా? లేకున్నను మద్రాసు మైలాపూరు విక్టోరియా డిపో వారికి వ్రాసి తెనుగు క్రిమినల్ ప్రొసీడ్యూర్ కోడ్ ను తెప్పించుకొని చదువును. వెల రూ. 6-0-0.

దేశాభిమానులు గండు!

మేలైకడుగు వంద రు ౧-౨-౦
దిండ్లు వంద ౦-౫-౦
గృహకేవలములతో తయారు కాబడిన నలుపు చూలు పీస్ ౧-కి ౬-౦-౦
వలయువారు ముందు వైకము పంపవలయును.
కా. వెం. రంగయ్య, కరిగిరుద్దం, నెల్లూరుజిల్లా.

అమృతము (1842)

బంగారు, వెండి, రత్నముల నగలును, యితరవస్తువులును, వాపసుఇచ్చినపుచ్చుకొని వైకముయివ్వబడును.

ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెని,

25, మైనాబజార్ రోడ్, మదరాస్

నగలు నాణ్యముగాను పూచీతోడను సరియైన ధరలకు తయారుచేసి విక్రయించుటకు వుంచబడును. తయారున లేనివాటిని అతి క్షిప్రముగ అర్ధర మేరకు తయారుచేసి యివ్వబడును. ఒకసారి అర్ధర యిచ్చి నగలు తయారు చేసికొన్న వారివలన మానవ్యము తెలిసికొనవచ్చును.

ఇంకను శస్త్రమక్కర లేదు

శ్రీ దక్షిణవల్లూరు, శియ్యూరు (యస్టీబ్) సంస్థానాధిపతులచే పోషింపబడుచున్న శేటిపు డాక్టరు అబ్దుల్ ఆజీజ్ సాహెబుచే సుప్రసిద్ధముగా తయారుచేయబడి అనేక యోగ్యతాపత్రములు బడసిన మందుల వివరములు:—

1. సిల్వరు పౌడరు— ఇది రాచపుండ్లు మేకములు ములు, సుఖసంబంధమైన రణములు, కుంభాకి దెబ్బలు మాన్పును. శరీరములో చిక్కుకున్న తుపాకిగుండ్లు, గాజు ముక్కలు ఇనుప ముక్కలు వగైరాలు ఆపలేకను లేకనే బయటకు తీయటకు పనికివచ్చును. క త్రిపోట్లు వగైరాలున్న గోరుచుట్టు తామర కలుపుజెప్ప గడ్డి కర్మాణి మదమనులలు వగైరాలు ఆమోఘముగా కుదురును. యావత్తు జీవజంతువులకు గాయములకు బబ్బలకు పనికివచ్చును.

వెల రులం 1-కి 5 రూపాయలు.

ఒక కేసుకు పావుతులం మందు సరిపోవును.

2. సిల్వరులోషను— ఇది శోటిపూర్, కాలిన పుండ్లు రక్తసాళమునుండి కారుచున్న రక్తము నాపుటకున్న పుష్కరముగించును. గ శరీరమును మాన్పుటలో దీనికి మించిన మందు లేదని వాడుకలన మీకే తెలియును.

వెల 1 అన్నబుడ్డి 1 రూపాయ.

3. పాముకాటుకు ముంగ— ఒకబుడ్డివెల రు. 1

4. కాభియాత్ సులేమూని— ఇది యూనాని శాస్త్రము ప్రకారముగా తయారుకాబడినది. ఇది కండ్లు యెరుపు నీరు కాయట దురద కండ్లకలక మొండ చూడలే కుండుట మొదలగు యావత్తు కండ్లజబ్బులకు వజ్రాయుధము.

ఒక బుడ్డి వెల 8 ఆణాలు.

5. కలరా మూత్రము— i మూత్రము 25 గల డబ్బీ 1-కి వెల 1 రూపాయ. ii తెజాబీ వరాకు అవున్న సీసా 0-8-0. ఇది కలరా వగయిరా యావత్తు విలేచనములు వాంతులు వగయిరాలకు ఆమోఘముగ పనిచేయును.

6. పార్శవునొప్పి వగైరా యావత్తునొప్పలకు ముంగ— వెల సీసా 1-కి 8 ఆణాలు.

వై నుదహరించిన మందులన్నియు బర్మా చే నాదేశముల పురికి ఆను ఒకమహానీయునివలన కనిపెట్టబడినది.

ఇంకను వివరములు కోరువారు యాక్రిందిచిరునామాకు వ్రాసిన బడయగలరు. వై నుదహరించిన మందులు పుష్కరముగించు విధము, అనుపాసములు మందు పంపునపుడు తెలుపబడును.

Abdul Aziz Sahib, Native Doctor,
South Vallur and Vuyyur Estates,
Thota-Vallur, Kistna District.

వనోపధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తమయొక్క తక్కువతను పోగొట్టుకుండుచు శీతలనీక గాంచినది. ఖర 1-12-0
ఇండియా సిలోకనందు ఎచ్చటికైనను శపాలాఖర్చు వృధిరముగా పంపబడును. (2978)

విలాసము వీ. డి. సాహెబ్.
నెం 144 ఫనసవాడి, బొంబాయి.

“అమృత అనివృత్త ఫలదర్శిని”

ఇది మహా ఆశ్చర్యకరమైన వైద్యకము. ఈ వైద్యకము ప్రతి మానవానకును ప్రయోజనమును మిక్కిలి పుష్కరముగకరము. ఇది మామకొనుటకు వాతకము, పుట్టినతేదీ, నక్షత్రము, మొదలగునవి అపునరములేదు, కులభమైన తెలుగులో వ్రాయబడినది. గొప్ప సర్దిపీకేటలను పోలినది. వెల 1 రూ. ప్రస్తుతం విలూరు సబ్ జడ్జిగారకు అతీ శారాయణరాధ. వంతులు బి. పి. బి. ఎల్. గారిట్లు వ్రాసిరి. శరగల దానిని తెలిసికొన గోరువారికి యీ భవిష్యత్ ఫలదర్శిని గుంటూరును కలిగించునని నా నిశ్చయము. పుస్తకములు కలయువాడు యాదికత చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

తాతా జ్యోతిషవిద్యాలయము.
బోడవరం, విశాఖపట్నం, కర్ణా

వృత్తాంత లేఖలు

స ర సా పు రం

(స్వకీయవిలేఖనంబు)

రాజకీయవిధానమును స్పష్టముగా తెలిపించుట

సరసాపురం, డిసెంబరు 22:— మాజీబ్లడ్లడ్ల సంఘపక్షమున నిన్నును కోర్టులో ఉంచే వారి సంఘపుగదివద్ద కొందరు స్పష్టముగా సమాజేశమై ప్రస్తుతపు రాజకీయవిధానమును గూర్చి ఆక్షేపించుచున్న వారి ఆగ్రహము తెల్లడిచేయుచున్న కోన్ని తీర్మానములను ఇండియా గవర్న మెంటువారికిన్ని సన్నపట్టు పుగవన్న మెంటువారికిన్ని పంపించిరి. మెట్టుమెట్టు సామాన్యపు పీసలు కోర్టుచట్టములను రాజకీయ వ్యాసాములలో ఉపయోగించుటనుగూర్చి వారి ఆగ్రహమును తెలియపరచుచు ప్రజలస్వార్థార్థమునకు భిన్నముగా గవర్న మెంటువారు పునఃకోనుట అన్యాయమనిన్ని తరువాత క్రిమినల్ అలామెండుమెంటు ఆక్టును చెన్నపట్నము రాజధానికి అనువర్తింపజేయుట అనవసరమనిన్ని అనుచితమనిన్ని కూడా స్పష్టముగా తెల్పిరి.

కాంగ్రెసుకు ప్రతినిధులు

అహమదాబాదు కాంగ్రెసుకు ఇక్కడనుంచి తాడిపేటి వెంకట సూర్యప్రకాశరావుగారున్న చెన్నా ప్రగడ రామచంద్రరావుగారున్న ప్రతినిధులుగా వెల్లిరి.

గూడూరు

(ఒక విలేఖరినంబు)

డిసెంబరు 22:— గూడూరు పేట మేజిస్ట్రేటుగారివలన కేసు వెట్టిబడి గూడూరు స్టేషనరీ సబ్ మేజిస్ట్రేటుగారివలన యీ దినము విచారణకు వాయిదావేయబడి యండిశకేసు యీ దినము విచారణకు రాబడినది. శ్రీయుత తలపుర వెంకటసుబ్బయ్య క్రిష్ణరావుగారును పుష్కరములలక్కతులజేసి మంగళ వాద్యములతో కోర్టుకు తీసుకొనివెల్లిరి. కోర్టుకుచాలా జనము వచ్చియుండిరి. గూడూరు పేట మేజిస్ట్రేటు గణపతి అయ్యగారు మరె యిద్దరు పోలీసు జవానులు విచారించుచుండిరి. కేసు తిరిగి 12-1-22 కు వాయిదా వేయబడినది. తదుపరి 4-30 గంటలకు బజారులో తలపుర వెంకటసుబ్బయ్యగారు ముహ్య సింపుయండగా పోలీసువారు 144 క్లెక్ క్రింద నోటీసు బాచేసిరిగాని వారు పుల్లంఘించి మాట్లాడిరి. శ్రీయుత పాటూడ బాల సరస్వతమ్మగారు పుష్కరసింపి ఆమెగారికూడా 144 నోటీసు అందించిరి. తదుపరి శ్రీయుత పాటూరు గుచ్చరామయ్యగారు పుష్కరసింపిరి. వారికి 144 క్లెక్ ను మట్టిజేసిరి. తదనంతరము గూడూరు ఫిర్కా కాంగ్రెసు కమిటీసహధ్యక్షులగు శ్రీయుత గ్రిద్దలూరు వెంకటాచలపతిసాయుడు గారికి 144 క్లె. అందజేసిరి. ఈ పురమునందు కాంగ్రెసు ప్రచారము తీవ్రదశ కెందియున్నది. శాసనోల్లంఘనమునకు పురజనులెల్లరు జేకీయహాసధ తీర్మానమునకు యెదురు చూచుచున్నారు. దాదాపు 500 రాట్నములు ఈగ్రామములో పనిచేయుచున్నవి. ఈ గ్రామములో 5 గురిమీద పుష్కరకల్లుకేసు 5-1-21 కి వాయిదావేయబడియున్నది. ఈ కేసులో మద్దాయిగానుండి ప్రస్తుతము వేలూరు జెయిలులోనున్న శ్రీయుత జేకీరెడ్డి కేవలరెడ్డిగారు సదరు వాయిదాకు హాజరుకుటకు సమ్యము పంపబడియున్నది.

బరంపురం వార్తలు

(ఒక విలేఖరి నుండి)

డిసెంబరు 22:—17 తేదీని యొకబహిరంగసభ జరిగెను. రెండవ చీరాల పేరాల యనందరం “బ్రాహ్మణతద్దా” నుండివచ్చిన ప్రచారకులు చాకలి పాపన్నగారు ప్రస్తుత పరిస్థితులను గురించి బాగుగా ముచ్చటించిరి. నాటిసభకు యెవ్వరనును రావటముంటి వాంఛియును విచ్చేరినప్పటికీ విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులు మొదలగువా రెందరు దయచేసిరి. పాపన్నగారు మహాగంధీశవాసము గావించి ప్రతికేరమును కండ్లిపజేసిరి.

హరికథలు

సు.రా.రా. శ్రీ వసుధుర్తి కృష్ణమూర్తిగారు ప్రతి ఆదివారమునాడు శ్రీ వెంకటేశ్వరల ఆలయమున హరికథలుచెప్పుచున్నారు. వీరు రాజకీయసంగతు లేమైన చెప్పుచున్నారేమో యని పోలీసునారుకూడ విచ్చేయుచున్నారు.

కాంతివైపుము

12 వ తేదీన జరిగిన కాంగ్రెస్ కమిషనున్నట్టి ప్రచారకులు ప్రతిపక్షితిరిగి కాంతివైపుములో చేరనున్న వారి సంకేతములు చేయించుచున్నారు. శ్రీలుకూడ సంకేతములు చేయుచున్నారని చెప్పట మిక్కిలి సంభవించుచున్నాము.

రాజీనామా

ఇచ్చట తెయినింగు స్కూలులో పనిచేయుచున్న శ్రీమాన్ దయానంద్ మిశ్రా, బి. పి. యల్. డి. గారు తమ పదవికి రాజీనామా నిచ్చినారు.

చంద్రవోలు
(ఒకవిలేఖనంబు)
ఒహిరంగవర్ణము

డిశంబరు 22:—ఈనెల ౧౮ వ తేది సాయంత్రం పీర్ల సావడివద్ద మ-రా-శ్రీ పేషిమాం ఆమీరుజేన్ సాహెబుగారి యధ్యక్షత్వక్రింద గ్రామంలోని హిందూమహమ్మదీయులు ౨౦౦ మంది సమావేశమయిరి. ప్రస్తుత పరిమితులను విపులముగా చేర్చించి ప్రభుత్వమువారి నిరంకుశచర్యలను గురించి మనస్సులు నీరగునట్లు శ్రీయుత మాచిరాజు రామమూర్తిగారు గంభీరోపన్యాసము చేసిరి. మరునాడు (౧౯) వతేది సాయంత్రం బాబా రుహో సత్రమువద్ద తేజబంధు శ్రీ మూర్తి చెరుకువాడ వెంకట నరసింహాచార్యులుగారు భిలాపతనము గురించియు ప్రభుత్వము వారి నిష్పాదవిధానములను గురించియు ప్రజల ముండు కర్తవ్యమునుగురించియు విపులముగా గంభీరముగా ఉత్సాహించిరి. హిందూమహమ్మదీయులు యావన్ముండ్లభిలాషకుబరిగిన అన్యాయములకు ఆరీసాదనలు లభపతిరాయి నైహూచి త్రరంజనుడు గార్ల నిష్పాదములను తలంచి కంటితడి పెట్టినవారులేరు. ప్రజలలో కార్యవీరు విజృంభించినది. రాటముల నొలకొల్పటకు స్వరాజ్యవిధి సహాయముచేయుటకు చందాలు వసూలుచేయు దుహమ్మదీయులను హిందువులును శ్రమ చేయుచున్నారు.

కాంతివైద్యము

ఉత్సాహవంతులగు హిందూ మహమ్మదీయులు ౪౦ మంది ప్రస్తుతం ప్రతిజ్ఞాపత్రములమీద సంతకములు చేసినారు. ఇంక అనేకమంది చేరుటకు సిద్ధముగా నున్నారు.

వాణ్యములు

ఈగ్రామంలోని వాణ్యములను గురించి కొద్దులకు వెల్లివ్యయప్రయాసలపడకుండా ప్రజల స్వతంత్రక్షేత్రావశ్యము కాకుండా యంత్రాయితీల మూలమున అనేక తగాదలు పరిస్థితులకుదున్నది.

కాంతిసేన.

చేబ్రోలు 50 ముంచాళ అగ్రహారం 20 బ్రాహ్మణ కోడూరు 50 ముచ్చిపల్లి 100 ముచ్చిపల్లి 85 తాటిపర్రు 20 దండుమాడి 20 పొన్నూరు 40 నంకూరు 60 మర్రిపూడి 40 గుడిపూడి 30 కర్లపాలెం 100 ఇంతవరకు కాంతిసేనలో చేరినారు పొన్నూరు అప్పిట్ల ఖండములలో తక్కిన గ్రామామల్లయు కాంతిసేనచేరుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. ముచ్చిపల్లి బ్రాహ్మణకోడూరు, పొన్నూరు, నంకూరుగ్రామములలో ఒక్కొక్కపటాలము తరిగియును యిచ్చి యే ఇతర పట్టణములైనను సహాయము పంపుటకు ప్రయత్నము జరుగుచున్నది.

ఇనగంటివారిపేట
(ఒక విలేఖరి నుండి)

డిశంబరు, 20:—శ్రీయుత డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్యగారు నీరుకొండ వెంకటరత్నం చౌదరిగారు మార్చి సుబ్బారావుగారు మున్నగువారు రాత్రి ౫౦ 8 లకు శ్రీయుత కోకొండ రామశేషగిరిరావుగారు యధ్యక్షత్వక్రిందను సభను జరిపించిరి. సభకు సుమారు 400 మంది సమావేశమైరి. శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యగారు ప్రస్తుత పరిమితులను గూర్చియు కాంతివైద్యమును గూర్చియు ముచ్చటింపుచు ప్రభుత్వమువారు మనయుద్ధమయినకు జేయుచున్న తోడ్పాటులను చక్కగా ముచ్చటించిరి. కాంతివైద్యమునందు అప్పడుమూత్రము 60 మంది సంతకములను జేసిరి. శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యగారి ప్రోత్సాహమువలన ఈగ్రామమునందు ముచ్చడిసాము పడివేలూప్యములలో జాతీయ పాఠశాలయు, స్వశేయభివృద్ధియు మున్నగు విషయములను ఈక్రిందివిధముగా తీర్మానించుకొని గ్రామస్తులందరిచే నెక్రగీవముగ నామోదించి సంతకముల జేసిరి.

అ. ఈ ఇనగంటివారిపేట గ్రామంలో శ్రీరాములవారి పేరుతోయున్న నిధిబాపకు “సత్యం మామయ్య” గ్రంథి వెంకట రత్నంగార్ల వద్దనున్న జమాఖర్చు ప్రకారం నిల్వయున్న సాము నీటిగువ తిరిగినిలకారం ఖర్చుపెట్టుటకు నిర్ణయించడమైనది.

(1) శ్రీరామమందిరములు రెండున్ను మరమ్మత్తుచేయించుట. (2) గ్రామంలో నొకధర్మశాసనడి కట్టించుట. (3) ఈగ్రామంలో మహమ్మదీయుల పీఠిలో వారి ఉపయోగము నిమిత్తము ఒక నయ్యు తవ్వించుట (4) బాలర పుష్పయోగము నిమిత్త మొక జాతీయవిద్యాలయము నెలకొల్పుట (5) జాతీయ విద్యాలయపు నిధిలోనుంచి మూడువేల రూపాయలు శేతపరిశ్రమమీద వెచ్చించుట.

ఈ శేతపరిశ్రమకు శ్రీ శ్రీపాద వెంకట్రావుగారు ఈసామువిషయమై జవాబుదారీవహించి వెంటనే పని యారంభించుటకు యేర్పాటు చేయడమైనది. తదవ్యయము వైది ఉదహరించిన ప్రకారము వినియోగించుటకు ఒక ఉపసంఘ మేర్పరచబడినది.

ఈ ఉపసంఘమునకు సత్యం మామయ్య గారధ్యక్షులుగను కొమ్మూరి గంగరాజుగారు కార్యదర్శిగాను, గ్రంథి వెంకట రత్నంగారిని కోశాధిపతిగాను ఎన్నుకొనడమైనది.

నిష్ఠముగ తయారుచేయబడిన కాశ్చీయ బౌద్ధధర్మము. ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీలో దొరకును. తెలుగు భాషయందు గాని, ఇంగ్లీషుభాషయందు గాని క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును. మేనేజరు, ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ, 19, హజీస్ రోడ్, నాంటుకోడ్ - మదరాసు

గ్రామపాలకుల రాజీనామాలు

ఈక్రిందివారలు రాజును హేంద్రవరములో 23-10-21 వ తేదిన జరిగిన తృతీయ ఆంధ్రదేశగ్రామపాలకుల మహాసభ తీర్మానము ప్రకారం తమ పాలకత్వమును ప్రభుత్వపక్షమున మానిరి.

గుడివాడతాలూకా:— 1. నిభానుపూడి త్రివిక్రమరావు గారు కర్లం నిభానుపూడి 2. నిభానుపూడి బాలకృష్ణశర్మ గారు మునసబ్ గురిగింజగుంట ప్రాకర్ల 3. చంద్రవోలు చిన శివరామ కృష్ణయ్యగారు అంకర్లం 4. బుర్రా లక్ష్మీనారాయణ గారు అంకూనపట్ 5. చండ్రాల శివరామకృష్ణయ్య గారు కర్లం-జమీదింటకురు గన్నవరంతాలూకా 6. వోగిరాల వెంకటప్పయ్యగారు మనేదాడు వుయ్యూరు కైకలూరు తాలూకా 7. కాజ వెంకట్రామయ్య చౌడగిరీగారు మునసబ్ శివనపల్లి.

కుప్పరోగ నిర్మూలమునకు

నిజమైన వూచి (3222)

ఆయుర్వేదముతో గూడ ఆంగ్లేయవైద్యము, రోగ సాద్యకవస్తుప్రయోగ చికిత్స, జంతు అవయవ ప్రయోగచికిత్స మొదలగు అనేక వైద్యశాస్త్రములు చదువుటలన ఆయుర్వేద విజ్ఞానము మాకు బాగుగ కలిగినది. అపురూపము లగు ఓషధుల మహత్వము వర్తతవానులగు కొడులు వగైరాల వద్ద మిగుల శ్రమపడి కొన్ని అపాయములకులలోనై నేర్చుకొనబడి పరిశోధింపబడినవి. అట్లాదశ కృష్ణులు అన్ని అవస్థలలోను పూచీవైన కుడర్పబడును. మా దగ్గరవుండి బౌద్ధధర్మ సేవించు కృష్ణులగు వారికి గుణము కనుపించిన కొలది వాయిదాల వైది సాము యిక్కడవచ్చును. అలాగు గుణము కనుపించక పూర్వముగాని, రోగము కుదురకమ్మనని రోగికి సమ్మకము పట్టక పూర్వముగాని, సామ్యేమియు నియ్య నవసరము లేదు. ఉత్తరప్రత్యుత్తరములముగ సహితము కృష్ణులగుటకు చికిత్స చేయబడును. అట్టివారికి బౌద్ధధర్మము వి. పి. గా పంపబడును. అన్ని జాతుల కృష్ణులగుటకును ఆందరు రోగులకును ఒకటే దివ్య అమృతము కాదు. ప్రతిరోగిస్థితియును రోగమును ఆలోచించి అందులకు తగినవందు యియ్యబడును.

దీర్ఘాయు నిర్మూల } వి. యమ్. రాజా,
నాలయము. } దీర్ఘ వ్యాధులకు ఘనమైన
భీమునికట్టణము } (875) ఆయుర్వేద వైద్యులు.

ది సౌత్ ఇండియన్ ఆటెల్ టీక్
అస్సోసియేషన్, లిమిటెడ్.

1921-22 వ సాంవత్సరిక వ్యాయానుములు,
వే దు క లు

వేదకు జరుగుదినములు
1921 సం॥ రం డిశంబరు నెల 24, 25, 26, 27,
28, 29, 30, 31

1922 సం॥ రం జనవరి నెల మొదటి తేది
దక్షిణ ఇండియా వ్యాయామ
సంఘమువారి మైదానము, పీపిల్సుపార్కు.

Big Shipments of all Sizes
OF
(2995)
Sofa Springs (English)
Received Regularly.
Immediate Deliveries Prices Lowest.
R. H. Vora & Co.
Lohar Chawl Bombay.
TELEGRAMS. { TELEPHONE.
"Railstores" { No. 5380.

కౌత్తసాకువచ్చియున్నది

ఇంగ్లీషు స్టీలు ట్రంకులు (బర్రింగు హాముది)

బొంబాయిలో తయారైన సీలు ట్రంకులు, స్టీలు సూటుకేసులు

తోలు ట్రంకులు, సూటుకేసులు

స్వయముగా వచ్చి చూడవచ్చును

లేక పూర్తి వివరములకు వ్రాయవచ్చును.

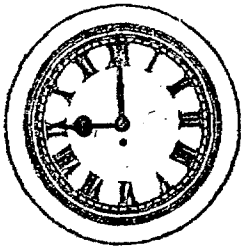
చల్లారాం గైయానుచందు

గొప్ప అద్దములతో అందముగ నుండు పాత్ర

9, 10, 11, రత్నన్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

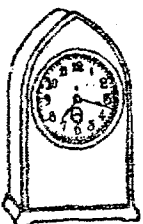
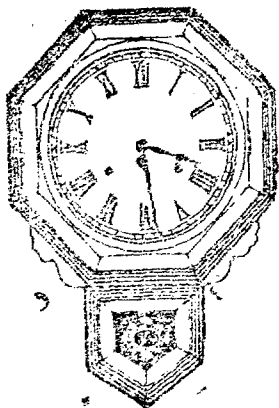
ఈ గడియారములలో నొకదానిని కొనుదు.

ఇవి అన్నియు ప్రత్యేకమైనవి. సరియైన కాలమును చూపుచు, వీటిలో దేనినికొనినను మీకు తప్పు కాలమును చూపదు.

నెం 1106 ది. డ్రాప్ ఆక్టాగన్ అన్ సోనియా కంపెనీ వారిచే తయారు చేయబడినది. 8 దినముల కొకసారి బీగము యిక్ష్మవలెను. గంటలు, అర్ధగంటలు కొట్టును. 10 అంగుళముల యెత్తుగలది. అత్యంతమైన గడియారము. అనేక చందలను నిర్మించియున్నాము. కాన దేనిని తప్పక సిఫార్సు చేయుము.

ధర 1-కి రూ 40

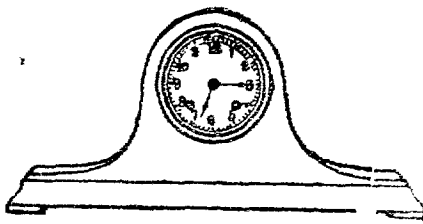
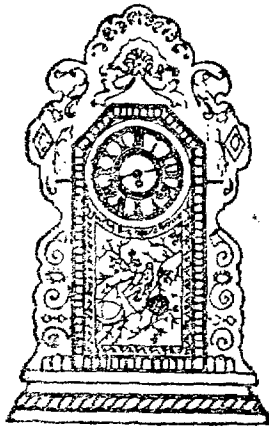

నెం 594 టైమింగు బహుమతి యిచ్చుదన తగినది. 7 1/2 అంగుళముల ఎత్తు, 4 1/8 అంగుళముల వెడల్పు, 8 అంగుళముల పొడవుగలది. అత్యంత సుఖ్యము, కొణముగల ఉత్కృష్టమైన తెల్లకర్పము గలది.

ధర 1-కి రూ 80

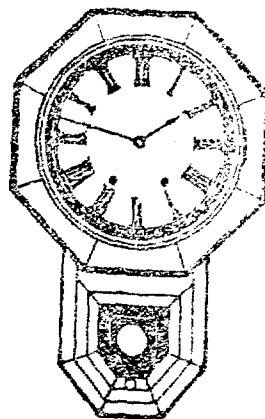
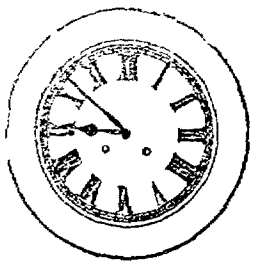
ది "క" గడియారము, వాటరుబరీది, వాటరు బరీ కంపెనీవారిచే ఓటకట్టతో తయారుచేయబడినది. 8 దినముల కొకసారి బీగ మిక్ష్మవలెను. గంటలు కొట్టును. 6 అంగుళముల ఎత్తు, 22 అంగుళముల వెడల్పు, 14 1/2 అంగుళముల వెడల్పుగలది.

ధర 1-కి రూ 24

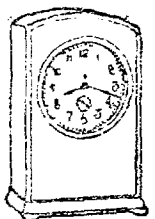

నెం 14 అన్ సోనియా అందమైన కామిన్ టేబుల్ గడియారము, మహానికట్టతో గుండ్రముగాను నున్న గాను చేయబడినది. 9 1/2 అంగుళముల ఎత్తు, 16 1/2 అంగుళముల వెడల్పు, 4 అంగుళముల వెడల్పు పొడవుగలది. అత్యంత సుఖ్యము, నిలుపు, తెల్లకొణముల గాను గలది. 8 దినముల కొకసారి బీగ మిక్ష్మవలెను. గంటలు, అర్ధగంటలు కొట్టును. ధర 1-కి రూ 100

ది "గ్రెగోరియన్" నిజముగా ప్రత్యేకమైన గడియారము. అన్ సోనియా కంపెనీవారిచే తయారుచేయబడినది. "గ్రెగోరియన్" ఎ.మి.డి. దినముల కొకసారి బీగ మిక్ష్మవలెను. 11 అంగుళముల ఎత్తు, 10 అంగుళముల వెడల్పు, 10 అంగుళముల వెడల్పుగలది. ధర 1-కి రూ 40

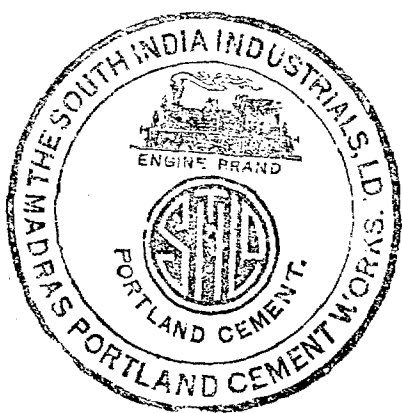
నెం 112 సెత్ తామస్ డ్రాప్ ఆక్టాగన్ గడియారము, ఎ.మి.డి. దినముల కొకసారి బీగ మిక్ష్మవలెను. గంటలు కొట్టును. 12 అంగుళముల ఎత్తు, 12 అంగుళముల వెడల్పు, 12 అంగుళముల వెడల్పుగలది. అత్యంత సుఖ్యము, నిలుపు, తెల్లకొణముల గాను గలది. 8 దినముల కొకసారి బీగ మిక్ష్మవలెను. గంటలు, అర్ధగంటలు కొట్టును. ధర 1-కి రూ 50

అడిసన్ అండు కంపెనీ లిమిటెడ్, మాంటు రోడ్ - మదరాసు.

ప్రఖ్యాతి పొందిన మాయొక్క

"బ్రాండ్ పోర్టులాండ్ సిమెంటు"
"ENGINE" BRAND PORTLAND CEMENT

వల్లెలు డిపార్టుమెంటులు
హిందూ రాష్ట్రములు
శాసనసభ కమిటీలు
కంట్రాక్టరులు

మదరాసు కార్పొరేషన్
మదరాసు పోర్టు బ్రెట్టు
మునిసిపాలిటీలు
ఇంజనీరింగు వాగా

అందరూను విశేషముగా వాడుచున్నారు. ఏలవన గా:-

1. మాయొక్క "ఇంజిన్" బ్రాండు పోర్టులాండ్ సిమెంటు శుద్ధమైన మూలకములతో చేయబడుచున్నది.
2. బ్రిటిష్ ప్రాండర్డ్ స్పెసిఫికేషన్ (British Standard Specification) ప్రకారము శుద్ధముగా చేయబడుచున్నది.
3. అనేకరకముల చేయక, ఓక్క-రేకము ఎంతగానూ చేయకముందే అంతగానూ చేయబడుచున్నది. ప్రాజెక్టు కారణములచేత అందరూ దీనినికొని కట్టడములకు వాడుచున్నారు. కట్టడముల బలము నిశ్చయముగా గలది అందరికిని తెలిసియున్నది.
4. సిమెంటు తీయునప్పుడు "ఇంజిన్" బ్రాండు అడిగి తీసికొనినందున కట్టడములందు ఏలోపములు కలుగ జేరవు. సిమెంటు వాడుటయందు ఏసందేహములు యుండినను మాకు వ్రాసిన వివరముల వ్రాసుగలము.

ది మదరాసు పోర్టులాండ్ సిమెంటు పర్మిట్

సంతకములు:

ది సౌత్ ఇండియా ఇండస్ట్రియల్స్, లిమిటెడ్

పోస్టు పెట్టె 101, మదరాసు.

THE MADRAS PORTLAND CEMENT WORKS

Proprietors.

THE SOUTH INDIA INDUSTRIALS, LTD.

(8049)

Post Box 101, MADRAS.

International Ad. Service

వైద్యరత్న పండిత
డి. గోపాలాచార్యగారి

శరణును కండ్లకు సర్వదా కాపాడును
అన్నివిధ శోధనలను బోగొట్టును
పార్శ్వనోష్ఠలను దూరము చేయును
కణిశనోష్ఠలను నిర్మూలము చేయును
పీనసకోగముల రానివ్వదు
మెదడుకు బలము కలుగజేయును (శని)
కర్ణకోగములను నశింపజేయును
కండ్లకు చురుకజేయును
అపస్మారముల దూరముచేయును
తలనరములకు బలమునిచ్చును
శ్లేఠికోగములకు హితము
మూర్ఖులను బోగొట్టును
తలచుండును బోగొట్టును
తెల్లకలను వెరయకుండజేయును
నెరిసిన తెల్లకలను నలుపుజేయును
యౌచనచేయువారికి మిక్కిలి హితకరము
మాడుపోట్లను నిర్మూలము చేయును
విద్యాధులకు సర్వదా హితము
చర్మకోగులకు మంచిజేయును
తలనంటలను మాపును
అధికనిద్రను తగ్గించును
నిద్రలేమిని బోగొట్టును
దీని గుణములు అమృతమలరత్నం వెలుగును.

వెల రు. 1-కి రూ 1-0-0.

ప్ర్యాకింకు పోస్ట్ పత్ర త్యేకము.

క్యాటలాగు ఉచితము.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

41, ఆచారప్పన్ వీధి, జి. టి. మదరాసు.

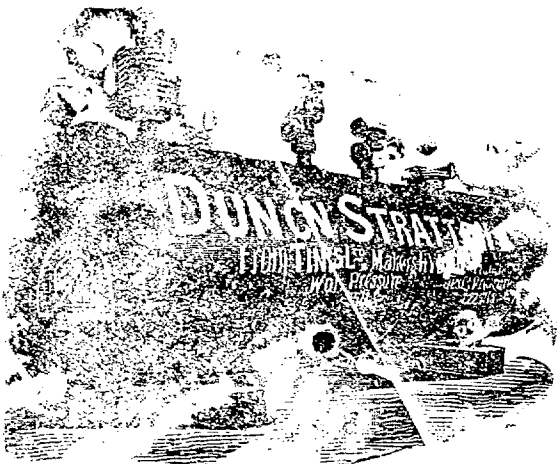
కంపెనీ లా. నెం:- "సంజీవీ" మదరాసు.

DUNCAN STRATTON & Co.

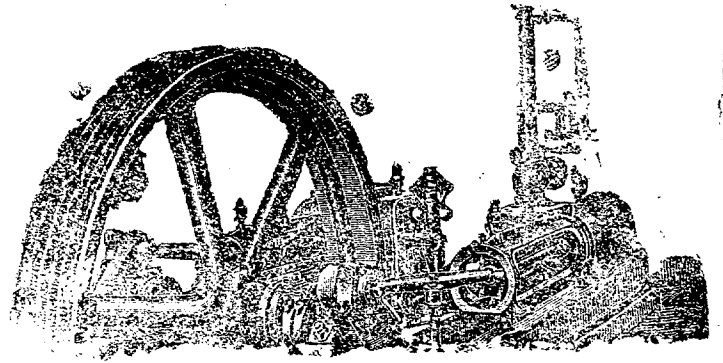
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

(2412)

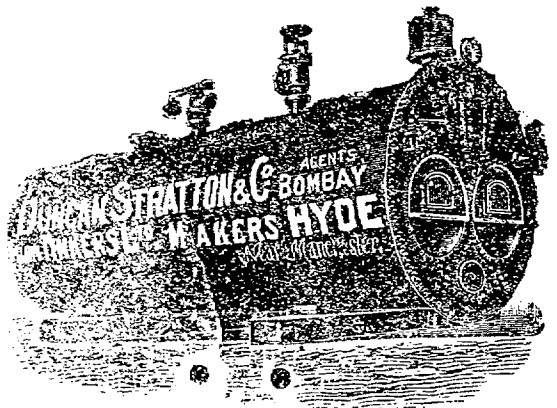
ఎంజినియర్లు, మెషిన్ల ఇంజనీర్లు. 9 మెయిన్ వీది, బొంబాయి.

పొడవు 10 అడుగులు
మొదలు 24 అడుగుల వరకు
వరుసను — డయామీటరు
అ. 4. మొదలు 6 అ. 6 అం.
వరకు యుండును.
స్టీమ్ పంపులకు ప్రవర
50 హానులు మొదలు
150 హానుల వరకు యుండును.

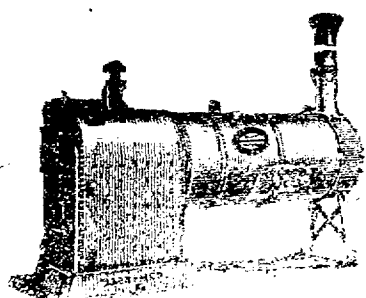

హైడ్రాను స్ట్రీట్ కార్నిష్ బాయిలర్లు.

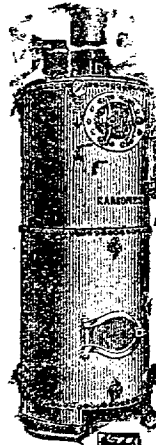

హైడ్రాను స్ట్రీట్ లంకామైరు బాయిలర్లు.
పొడవు 38 అం. మొదలు 82 అం. వరకు యుండును.

డయామీటరు 6 అం. మొదలు 8 అం. 6 అం. వరకు యుండును.
స్టీమ్ పంపులకు ప్రవర 100 హానులు మొదలు
250 హానుల వరకు యుండును.

లోకో మొబిలిటీబల్ బాయిలర్లు.
స్టీమ్ పంపులకు ప్రవర 80 హానులు మొదలు
100 హానులు 120 హానులు 150 హానుల వరకు యుండును.

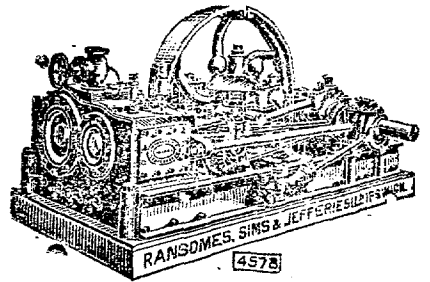
వర్టికల్ బాయిలర్లు.

డయామీటరు 80 హానులు మొదలు
100 హానుల వరకు యుండును.

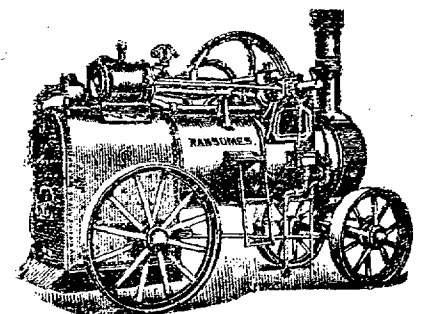
ఈ క్రింద తెలుసుబడిన వాటిని
స్వస్థము చేయుదుము.
మాది బిస్మింగు మెషిన్, వాటిసామానులు
మాది వెస్మింగు మెషిన్
మాది స్పిన్సింగు మెషిన్
మాది పినింగు మెషిన్
అన్నిరకముల స్టీమ్ ఎంజిన్లు
అన్నిరకముల స్టీమ్ బాయిలర్లు
కోల్డ్ ఫ్లవర్ మిల్లింగు మెషిన్
మానె మిల్లు మెషిన్
మంచుగడ్డకేయు మెషిన్
కడ్డు రియ్యములేయు మెషిన్ వాటి సామా
అన్నిరకముల వంటింగు మెషిన్లు
శాగడ్లు, వ్యవసాయ సంబంధమైన కొరముట్లు
కిరసన్ మానె కురుడు అయిల్ ఎంజిన్లు
ఎలక్ట్రిక్ లైటింగు (ప్లాంట్) కొరముట్లు
లేకులు మర్చుసాపు కొరముట్లు
స్టీలు షాప్టింగు, కప్పింగులు, వెడ్జింగులు
కాల్ బరన్ అండ్ కాస్ట్ బరన్ ఫ్లైంగు.
కగయిరా అన్నిరకముల సామానులు.

నైట్ బ్రెన్సెడ్ కాంపౌండు
'హిందూస్థాన్' ఎంజినులు.

(కాన్ వాల్టర్ మొనసంది హిందూస్థాన్ టీయబడినది.)
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఇంజినులు కూడ గలవు.

హెన్రీడు కాంపౌండు ఎంజినులు.

హెన్రీబల్ స్టీమ్ ఎంజినులు.
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండరు గలవి.
స్టీమ్ ప్రెషరు 120 హానులు గలవి.
కాంపౌండు — హెన్రీ, లోప్రెషర్ సిలిండరు.
స్టీమ్ ప్రెషరు 180 హానులు గలవి.

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలో యుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక

బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టార్లు ఇంజనీర్లు కంపెనీ ప్రాప్రైటరు గారైన
మానేపల్లి బాపనయ్యగారికైనను వ్రాయవలెను.

హనుమాన్ బొరకు సబ్బు చర్మవ్యాధులను అత్యాశ్చర్యకరముగా
కుదుర్చును. ఎన్. రంగనాథంశెట్టి అండ్ బ్రదరు, మద్రాసు

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యామృతము.

జగ్గు, కైల్యణ, వడిశము, రొమ్మవడిశము, తలనెప్పి, వాయునొప్పులు,
పోట్లు, బెణుకులు, చిల్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యామృతము.
చక్కని డబ్బీతో నూనె 20/10—0; డబ్బీ 1-8 దూ 5—12—0. పోస్టుఖర్చులు కలు.

అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫ్రెరి రోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు.

